

Kystturismen i Danmark

Udarbejdet af Center for Regional- og Turismeforskning for
Videncenter for Kystturisme

DEN EUROPÆISKE UNION

Den Europæiske Fond
for Regionaludvikling

Vi investerer i din fremtid

Kystturismen i Danmark
Udarbejdet af Center for Regional- og Turismeforskning
for Videncenter for Kystturisme
Oktober, 2012

ISBN 978-87-995677-0-6

Forside:
VisitDenmark
Fotograf: Niclas Jessen

Adresse:

Videncenter for Kystturisme
Kirkevej 4
6960 Hvide Sande
Denmark
www.ckt.dk

DEN EUROPÆISKE UNION

Den Europæiske Fond
for Regionaludvikling

Vi investerer i din fremtid

Indhold

1	Sammenfatning.....	4
1.1	Anbefalinger	4
1.2	Hovedkonklusioner.....	4
2	Om rapporten	8
2.1	Datakilder og metode.....	8
2.2	Struktur	9
3	Overnatninger i kystturismen	10
3.1	Registrerede overnatninger, fordelt på landsdele	10
3.2	Fordeling af overnatninger på kommuneniveau	13
3.3	Feriehusovernatninger	16
3.4	Hoteller og feriecentre	20
3.5	Campingpladser	21
3.6	Vandrerhjem	23
3.7	Overnatninger i lystbådehavne	23
3.8	Estimat af samlet antal overnatninger og endagsbesøg	24
3.9	Udvikling i antal overnatninger	25
4	Natur.....	29
4.1	Naturintensitet i kommunerne	29
5	Oplevelsesmuligheder og servicefaciliteter	31
5.1	Attraktioner.....	31
5.2	Bespisning	34
5.3	Indkøbsmuligheder	36
6	Turismens økonomiske og beskæftigelsesmæssige betydning.....	39
6.1	Beregnet turismeforbrug ved satellitregnskabet	39
6.2	Turismens betydning for beskæftigelsen i og udenfor lokalområdet	40
6.3	Turismens værdiskabelse i og udenfor lokalområdet	41
6.4	Turismens relative betydning	42
6.5	Omsætning og beskæftigelse inden for turismespecifikke erhverv	43
	Kilder/Litteraturliste.....	45
	Bilag 1. Turismeaktiviteter på det subkommunale niveau	46

Fordeling af feriehusene	46
Fordeling af antal årsværk inden for overnatningssektoren.....	50
Bilag 2. Diverse bilagstabeller	54
Mere om antal overnatninger	54
Mere om feriehusene	63
Mere om antal beregnede overnatninger.....	71
Mere om natur.....	74
Mere om attraktioner.....	76
Mere om turismesatellit regnskabet	77
Metoden til belysning af indkomst og beskæftigelse i turismebrancherne	80

1 Sammenfatning

1.1 Anbefalinger

Rapporten Kystturismen i Danmark viser, at massen af kystturisme i dag i vid udstrækning er koncentreret om et mindre antal kommuner. Samtidig er kystturismen kendetegnet ved at være spredt godt rundt i hele landet, idet der i dag findes turisme i langt de fleste kommuner i Danmark. Rapporten anbefaler derfor, at man i forbindelse med udvikling og markedsføring af kystturisme i Danmark tager særlig højde for at udnytte potentialet de steder, der i dag udgør størstedelen af kystturismen. De fleste kommuner har ud fra et lokaløkonomisk perspektiv god grund til at udvikle turismen, men i det samlede billede udgør relativt få områder grundpillen for kystturismen i Danmark.

Rapporten tegner endvidere et billede af, at der er en skillelinje mellem oplevelser og overnatninger i kystturismen i Danmark. Kommuner med kritisk masse i oplevelser er med enkelte undtagelser helt andre end kommuner, som besidder stor kritisk masse i form af mange overnatninger. En opdeling, der kan være u hensigtsmæssig i lyset af tendensen til stigende efterspørgsel efter oplevelser. Derfor anbefaler forfatterne, at der i en national udviklingsindsats for kystturismen kommer særskilt opmærksomhed om at skabe større integration mellem overnatning og oplevelser.

Endelig peger rapporten på, at kystturismen i Danmark er heterogen og under forandring. Den klassiske ferie langs kysten er kun én ud af flere former for turismeaktivitet i kystturismen. Rapporten påpeger en tendens til, at det er de i dag overnatningstunge og i kystturismen dominerende områder, der er præget af stagnation og nedgang, mens kommuner inden for kystturismen, som vokser, er kendetegnet ved også at have en vis kritisk masse inden for erhvervssturisme og oplevelser. Mellemstore byer i Danmark udgør efterhånden betydelige spillere i kystturismen. Derfor anbefaler rapporten, at der i udviklingen af kystturismen også tages specifik højde for bredden i kystturismen, og herunder arbejdes målrettet med kombinationer mellem ferie, erhverv og byliv.

1.2 Hovedkonklusioner

Rapporten ”Kystturismen i Danmark” beskriver den geografiske lokalisering af kystturismen, og er udarbejdet af Center for regional- og turismeforskning (CRT) for Videncenter for Kystturisme. Med udgangspunkt i en bred definition af kystturisme som omfattende al turisme uden for de fire største byer i Danmark, beskriver analysen spredninger – og koncentrationer – i dansk kystturisme med udgangspunkt i en lang række indikatorer. Formålet med rapporten er to-delt:

1. At give detaljeret forståelse for sammensætningen af kystturismen i Danmark
2. At skabe grundlag for en identifikation af, hvilke områder i Danmark, der har størst kritisk masse inden for kystturismen.

Store koncentrationer i kystturismen

Rapporten viser overordnet set, at kystturismen i Danmark er kendetegnet ved stærke koncentrationer rundt om i landet. Halvdelen af kystturismens i alt 45 mio. overnatninger bliver afholdt i 12 ud af de i alt 78 kommuner, som hører under definitionen af kystturisme i Danmark. Udenlandsk tu-

risme er endnu mere koncentreret. Kun 7 kommuner står for over halvdelen af de i alt 17,5 mio. registrerede udenlandske overnatninger, der er i kystturismen i dag (2011).

Kystturismens samfundsøkonomiske effekter spreder sig mere rundt om i landet. I alt skaber kystturismen en omsætning i landet på 45 mia. kr., hvilket inklusiv afledte effekter er anledning til beskæftigelse af 68.500 personer (årsværk). 20 ud af alle 78 kommuner i kystturismen står bag halvdelen af det samlede forbrug.

Kystturismen er således stærkt koncentreret om en række kommuner i landet, men samtidig er turismen også spredt til hele landet. Ca. 50 kommuner i Danmark har mindst 200.000 registrerede overnatninger eller en omsætning fra turismen på over 300 mio. kr. Og 56 kommuner i Danmark kan benævne sig selv som kommuner med en vis afhængighed af kystturismen, idet omsætningen fra turismen i kommunen udgør mindst 1,2 pct. af den samlede produktionsværdi i kommunen. Kun ganske få kommuner i Danmark kan således sige sig helt upåvirkede af kystturismen.

Årsagen til de umiddelbart stærke koncentrationer i kystturismen skal findes i sammensætningen af overnatningsformer, viser rapporten. At kystturismen i Danmark er kendetegnet af høj koncentration hænger sammen med høj dominans af udlejning af feriehus som overnatningsform. Områder med flest overnatninger og stor omsætning skabt af turismen er typisk også områder med mange overnatninger i lejet feriehus. Det skyldes ikke blot, at feriehusene er en dominerende overnatningsform målt i antal registrerede overnatninger, men også at selve udlejningen er koncentreret om relativt få kommuner. Eksempelvis står syv kommuner for halvdelen af alle registrerede feriehusnætter. Andre overnatningsformer, såsom fx camping, er kendetegnet ved stor spredning rundt om i hele landet.

Fire typer områder med kritisk masse

Beskrivelsen af den geografiske lokalisering af kystturismen bidrager derudover med ny indsigt i karakteren af kystturismens rumlige organisering. Når forskellige indikatorer anvendes til at beskrive koncentrationer i kystturismen viser rapporten nemlig, at forskellige områder scorer højt på forskellige indikatorer. Således kan kommunerne inddeles i fire typer af områder med forskellig form for kritisk masse:

1. **Overnatningsbaserede destinationer:** Flere af disse områder er domineret af feriehusturisme og ganske klart geografisk definerede feriehusområder ved bl.a. Vestkysten. Karakteristisk for disse typer områder er, at de scorer højt på indikatorer for overnatninger, men i flere tilfælde lavt på oplevelser. Et andet kendetegn er, at det er disse destinationer, der i dag udgør den største del af turismen målt kvantitativt i overnatninger og omsætning, men at flere af disse områder også har tilbagegang i turismen.
2. **Oplevelsesbaserede destinationer:** Beskrives kystturismen med udgangspunkt i oplevelser er der størst koncentration i Billund/Vejle området. Oplevelserne spreder sig endvidere godt rundt inde i landet. En stor del af de største destinationer inden for denne kategori har

endvidere været kendetegnet ved at have oplevet vækst i antallet af overnatninger siden år 2007.

3. **Eget sommerhus-destinationer:** Et tredje særtræk ved kystturismen i Danmark er, at nogle områder er stærkt domineret af et stort antal sommerhuse, som primært benyttes til privat brug, og med en tilsvarende lav andel udenlandsk turisme. Kommuner i Nord- og Vestsjælland udgør betydelige spillere her.
4. **Hotel og erhverv.** Områderne er kendetegnet ved at have en udbygget hotelturisme, restaurantsektor samt en stor andel erhvervsgæster. Vejle, Esbjerg og Kolding er eksempler på sådanne områder, og flere af områderne har været i vækst.

På baggrund af denne inddeling konkluderer rapporten, at der i kystturismen i Danmark er en tendens til, at overnatninger er adskilt fra oplevelser. Og omvendt. Der er således en geografisk adskillelse af elementer i turismeproduktet, som ellers er stærkt integrerede set fra turistens synspunkt.

Inddelingen i de fire kategorier af destinationer viser endvidere, at kystturismen er under forandring. Den store kategori af overnatningsbaserede destinationer er i nedgang, mens de i dag mindre destinationer i kategorien oplevelsesbaserede destinationer samt hotel/erhverv destinationer vinder frem.

Kommuner med størst kritisk masse

På tværs af alle indikatorer og kategorier peger rapporten på, at der er nogle områder, der træder frem som særligt markante.

Uanset anlagt synsvinkel kan hhv. Vestjylland, og særligt kommunerne **Ringkøbing-Skjern** og **Varde**, samt de tre store kommuner i Nordjylland: **Jammerbugt, Hjørring og Frederikshavn** anses som to stærke centre for kystturismen i Danmark. Hvert område tegner sig for godt 3,5 mia. kr. i turismeomsætning.

Styrken er for begge områders vedkommende især udtalt i et stort antal registrerede overnatninger, evne til at tiltrække udenlandske turister, stor turismeomsætning og veludbygget turismeservice samt stor afhængighed af turismen. Mens de vestjyske kommuners styrke udelukkende er resultat af mange overnatninger i lejede feriehus og sekundært camping, er de nordjyske kommuners styrke bredere fordelt på flere overnatningsformer med et pænt antal overnatninger også i hotel- og feriecentre.

Begge områder scorer imidlertid bundkarakter på vækst-indikatoren. Det er i disse områder, Danmark har mistet flest overnatninger i perioden 2007 til 2011. Derudover er især de vestjyske kommuner kendetegnet ved en relativt svagt udbygget oplevelsessektor.

En lang række øvrige kystområder kan endvidere kendetegnes som områder med kritisk masse inden for kystturismen. Disse er spredt ud over hele landet, og er både at finde langs kysten og inde i landet:

- **Esbjerg, Vejle og Kolding** er områder, der principielt indgår i kystturismens definition og som udmærker sig ved at stå for en betydelig omsætning på niveau med de største nord- og

vestjyske kystkommuner. Det er kommuner, som i kraft af en veludbygget hotelturisme og oplevelser har oplevet vækst, og således også her adskiller sig fra de overnatningsbaserede destinationer.

- **Helsingør, Gribskov og Odsherred** er ligeledes markante spillere takket være stor turismeomsætning, men er mindre spillere målt efter antal registrerede overnatninger. Områderne kan ses som typisk "eget sommerhus" områder, dog indgår Helsingør i kategorien "oplevelsesbaseret destination" og er endvidere kendetegnet ved et stort omfang af endagsturisme.
- En lang række områder i Danmark opnår endvidere et pænt antal registrerede overnatninger, og har herunder høj score på udenlandske overnatninger, og repræsenterer således en vis kritisk masse. Disse omfatter **Sydfyn** og **Sønderborg** som stærkest inden for lystsejlereturisme, men flere kommuner i det **sydøstlige Danmark, Tønder/Fanø, Djursland samt resten af Vestkysten (Lemvig, Holstebro, Thisted)** bør også nævnes her.
- Endelig er **Billund og Bornholm** to særegne destinationer med kritisk masse, som begge skiller sig markant ud fra de øvrige. Begge områder er kendetegnet ved et væsentligt antal overnatninger, veludbygget turismeservice OG stort oplevelsesforbrug. Billund adskiller sig fra Bornholm og de største destinationer i kystturismen ved at være i vækst.

2 Om rapporten

”Kystturismen i Danmark” beskriver den geografiske lokalisering af kystturismen i Danmark. Formålet med rapporten har været, på et så objektivi t grundlag som muligt, at tegne et billede af den danske kystturismes rumlige organisering. Hvor bor turisterne? Hvilke aktiviteter og oplevelser tilbydes turisterne? Hvor i landet er kystturismen koncentreret? Hvor synes der at være ”kritisk masse” i den danske kystturisme?

Rapporten tager udgangspunkt i en bred definition af kystturisme som al turismeaktivitet uden for de fire store byer i Danmark, København, Århus, Aalborg og Odense.

Der er tale om et opslagsværk, der viser den geografiske fordeling af aktivitetsniveauet i dansk kystturisme ud fra forskellige dimensioner. Den, der blot har kystturisme som en mindre del af sit arbejdsvirke kan få et godt overblik over status og udviklingstendenser ved at læse sammenfatningen. Den fagligt interesserede kan læse selve rapporten, og ”data-nørden” kan så vælge at gå på videre opdagelse i bilagsmaterialet.

Rapporten er udarbejdet af Center for Regional og Turismeforskning (CRT) på foranledning af Videncenter for Kystturisme. Anders Hedetoft og Carl Henrik Marcussen, begge fra CRT, har stået for det praktiske arbejde i forbindelse med rapporten.

2.1 Datakilder og metode

Der er ikke indsamlet ny empiri i forbindelse med analysen, men data præsenteres i et vist omfang på et mere detaljeret niveau end det tidligere har været muligt. Der er lagt vægt på at beskrive flere metoder og anvende flere forskellige datakilder ved kvantificering af turismens omfang og betydning, fordi der er forskellige fordele og ulemper forbundet med de enkelte dataindsamlingsmetoder, og dette skal der tages hensyn til, når de indsamlede data benyttes som en del af grundlaget for at definere kritisk masse i kystturismen.

Af hensyn til de tilgængelige data omhandler rapporten primært turismen i kommunerne i Danmark. Rapporten giver først et overordnet billede af turismen i landsdelene, men ellers er det kommunerne, der er den gennemgående enhed. Data præsenteres i en lang række kort over kommunerne i Danmark, og kortene er som princip konstrueret med lige mange observationer i hver af de benyttede kategorier. I rapportens bilag gennemgås afslutningsvis nogle forslag til nogle metoder, der kan benyttes, hvis man ønsker yderligere indsigt i turismeaktiviteten på subkommunalt niveau.

Nedenfor er oplyst de primære datakilder, der ligger til grund for rapporten, med angivelse i parentes af, hvilket årstal de anvendte data vedrører:

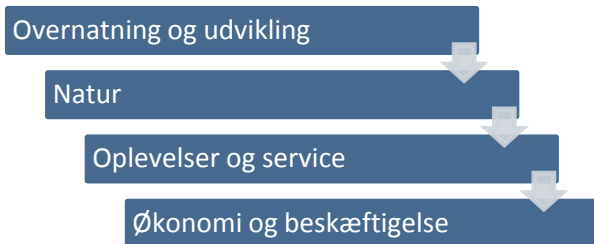
- Danmarks Statistiks registrering af antal overnatninger (indtil 2011)
- Antal feriehus e pr kommune fra Danmarks Statistik (2009-10)
- VisitDenmarks turismesatellitregnskab (2010) og attraktionsstatistik (2011)
- Oplysninger om naturareal fra Naturstyrelsen (2009)
- Registerbaseret Arbejdsstyrkestatistik fra Danmarks Statistik (2009)

- CRTs Regionale Overvågningsmodels virksomhedsregister (2010)

Rapporten inddrager på ingen måde hverken markedsmuligheder, innovationsevne eller muligheder for udvikling af de nuværende produkter og serviceydelser inden for kystturismen.

2.2 Struktur

Rapportens anvendelse af forskellige indikatorer til beskrivelse af den lokale turismeaktivitet er struktureret efter fire forskellige dimensioner:

Inden for hver af disse dimensioner benyttes en række indikatorer til at beskrive status og udvikling.

- I. Indledningsvis foretages en beskrivelse af turisternes overnatninger. Hvor overnatter de, hvilke overnatningsformer benytter de og hvilke lande kommer de fra? Dette beskrives både ved hjælp af de officielle (registrerede) overnatninger og ved hjælp af estimater for det samlede antal turistovernatninger. Kapitlet indledes af et overblik over kystturismen på landsdelsniveau og herefter gennemgår rapporten mere detaljeret turismen i kommunerne.

Da de bedst tilgængelige og over tid sammenlignelige data er overnatningstal, afsluttes første del med en beskrivelse af de senere års turistmæssige *udvikling* i de forskellige områder af landet. Positiv udvikling i antal overnatninger kan tages som udtryk for ”at her sker der noget”. Om disse områder så også er morgendagens vindere, er en helt anden sag, men data viser i hvert fald, at de lige nu ”har fat i noget”.
- II. For den danske kystturisme har smuk/attractiv natur i overnatningsområdet, eller i umiddelbar nærhed heraf, også væsentlig betydning for områdets samlede attraktivitet. Derfor er de danske kommuner forsøgt kategoriseret efter deres ”grad af naturattraktivitet”.
- III. Dernæst ses der på de forskellige services og oplevelsestilbud, der stilles til rådighed for turisterne. Adgangen til museer, forlystelsesparker og andre attraktioner har sammen med muligheden for at tage ud at spise og handle, betydning for kommunens attraktivitet.
- IV. ”Følg pengene og du finder årsagen” er altid en brugbar metode. Derfor ses der til sidst på turistaktivitetens økonomiske og beskæftigelsesmæssige betydning i de forskellige områder af landet. Disse forhold er i vid udstrækning en afledt konsekvens af turistaktiviteten i et område, men ofte den mest effektive måde at måle turistaktiviteten på, da alle effekter af turismen tælles med.

3 Overnatninger i kystturismen

Som første trin foretages en undersøgelse af antallet af turisternes overnatninger i kystturismen. Som udgangspunkt anvendes Danmarks Statistiks opgørelse over overnatninger i registrerede kommercielle overnatningssteder. Dette omfatter overnatninger på hoteller, feriecentre, vandrerhjem, campingpladser, lystbådehavne og i lejede feriehus.¹ (<http://www.statistikbanken.dk/statbank5a/default.asp?w=1440>)

Kapitlet indledes med en gennemgang i helikopterperspektiv af overnatningerne i Danmark, fordelt på landsdele. Herefter dykkes ned i kommunerne og de enkelte overnatningsformer.

En svaghed ved at anvende de registrerede overnatninger som målestok er, at en stor del af turismeaktiviteten ikke er talt med. En række af de mindre, kommercielle overnatningssteder indgår ikke i statistikken. Dernæst betyder forhold som endagsturisme, ophold i eget eller lånt feriehus eller overnatning hos familie og venner også en del for den samlede turisme i et område. Kapitlet afrundes derfor med en opgørelse af det totale antal overnatninger og endagsbesøg pr kommune, hvor alt regnes med, på grundlag af data fra VisitDenmark (VisitDenmark, 2012).

3.1 Registrerede overnatninger, fordelt på landsdele

Overordnet set, det vil sige uden at skele til turisternes valg af overnatningsform, var der i 2011 i alt 44,7 mio. registrerede turistovernatninger. Disse overnatninger var fordelt med 8,4 mio. overnatninger i ”storbyområderne”² og 36,2 mio. overnatninger (eller 81 pct.) i landets øvrige kommuner.

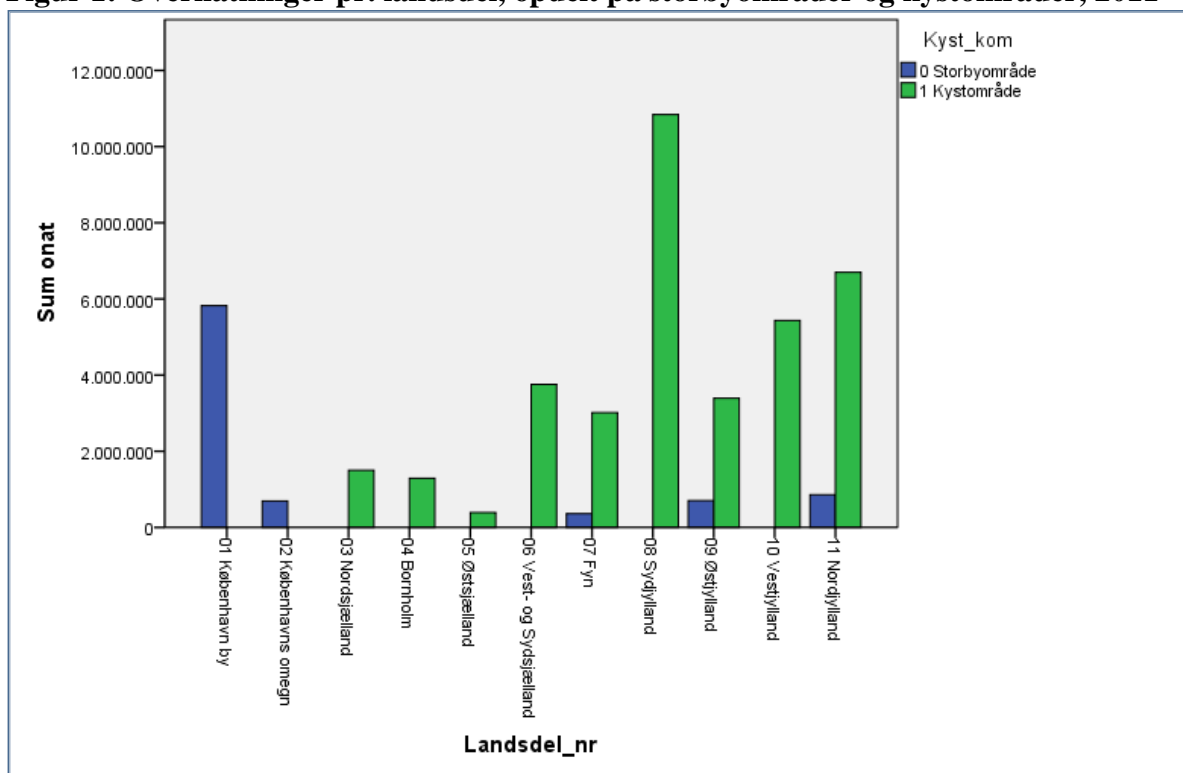
Opdelt på landsdele er Sydjylland, jf. figur 1, med 10,8 mio. overnatninger det klart dominerende område i hele Danmark, når målestokken er antal overnatninger. Inden for kystturismen er Nordjylland den næststørste landsdel med 6,7 mio. overnatninger, tæt efterfulgt af Vestjylland, som har 5,4 mio. overnatninger.

Inden for kystturismen udgør disse tre landsdele klart den kritiske masse målt i antal registrerede overnatninger, idet de i alt står for 63 pct. af alle overnatninger i kystkommunerne.

¹ Der er tale om totaltællinger. Hoteller (min 40 senge), Feriecentre (min. 40 senge), Camping (min. 75 enheder), Vandrehjem (alle medlemmer af Danhostels) Feriehus (indberetning fra bureauer med min 25 huse til udlejning), Lystbådehavne (Frivillig indberetning fra alle havne)

² København, Københavns omegn, Århus, Odense og Ålborg

Figur 1: Overnatninger pr. landsdel, opdelt på storbyområder og kystområder, 2011

Kilde: Danmarks Statistik

Tabel 1 og 2 viser turisternes fordeling på overnatningsform og landsdel inden for kystturismen, dvs. fratrukket overnatninger i alle storbyområder (København og omegn, Ålborg, Århus og Odense). Det ses af tabellerne, at kystturismen målt efter antal overnatninger er umiddelbart domineret af feriehuse og camping, dog stærkt efterfulgt af overnatninger i hotel og feriecentre.

Tabel 1: Antal reg. overnatninger for kystområder, landsdele og overnatningsformer, 2011

Landsdel	Hoteller og feriecentre	Camping	Vandrers-hjem	Lystbåde-havne	Feriehuse	Total
Nordsjælland	546.136	486.489	69.171	48.619	351.168	1.501.583
Bornholm	395.044	221.636	44.515	38.820	592.894	1.292.909
Østsjælland	153.330	167.599	36.126	6.446	23.010	386.511
Vest- og Sydsjælland	1.059.054	1.261.793	82.131	131.843	1.186.933	3.721.754
Fyn	581.924	1.270.809	42.626	274.792	803.158	2.973.310
Sydjylland	2.872.919	2.946.065	173.275	116.920	4.691.805	10.800.984
Østjylland	750.937	1.305.447	77.065	151.570	1.149.609	3.434.629
Vestjylland	560.087	974.226	58.879	21.330	3.820.296	5.434.818
Nordjylland	1.841.844	2.032.450	90.756	112.904	2.592.007	6.669.961
Total	8.761.275	10.666.514	674.544	903.245	15.210.881	36.216.459

Kilde: Danmarks Statistik

Set på tværs af overnatningsformer og landsdele synes der at være seks områder i Danmark med størst kritisk masse inden for kystturismen: 1) Feriehuse i Vestjylland, 2) feriehuse i Sydjylland, 3) camping i Sydjylland, 4) hotel og feriecenter i Sydjylland samt 5) camping i Nordjylland og endelig 6) hotel/feriecenter overnatninger i Nordjylland.

Tabel 2: Fordeling i procent af reg. overnatninger pr landsdel og overnatningsformer (2011)

Landsdel	Hoteller og feriecentre	Camping	Vandrerhjem	Lystbådehavne	Feriehuse	Total
Nordsjælland	1,5%	1,3%	0,2%	0,1%	1,0%	4,1%
Bornholm	1,1%	0,6%	0,1%	0,1%	1,6%	3,6%
Østsjælland	0,4%	0,5%	0,1%	0,0%	0,1%	1,1%
Vest- og Sydsjælland	2,9%	3,5%	0,2%	0,4%	3,3%	10,3%
Fyn	1,6%	3,5%	0,1%	0,8%	2,2%	8,2%
Sydjylland	7,9%	8,1%	0,5%	0,3%	13,0%	29,8%
Østjylland	2,1%	3,6%	0,2%	0,4%	3,2%	9,5%
Vestjylland	1,5%	2,7%	0,2%	0,1%	10,5%	15,0%
Nordjylland	5,1%	5,6%	0,3%	0,3%	7,2%	18,4%
Total	24%	29%	2%	2%	42%	100%

Kilde: Danmarks Statistik

Hvis vi ser på de relative fordelinger inden for kystturismen, jf. tabel 3, så fremgår det, at feriehuse er den helt dominerende overnatningsform i Vestjylland og på Bornholm. Camping derimod har stor relativ betydning for Østsjælland, Fyn og i Østjylland. Overnatning på hoteller og feriecentre er relativt udbredt i hele landet, dog mindst i Vestjylland og på Fyn. Blandt de mindre overnatningsformer er vandrerhjem relativt dominerende på Sjælland, og overnatning i lystbådehavne har den største udbredelse på Fyn, på Vest- og Sydsjælland og i Østjylland. Overordnet set har Nordjylland den mest harmoniske overnatningsstruktur med overnatningerne nogenlunde lige fordelt på hoteller, camping og feriehuse.

Tabel 3: Fordeling af reg. overnatninger pr landsdel på overnatningsformer, 2011

Landsdel	Hoteller og feriecentre	Camping	Vandrerhjem	Lystbådehavne	Feriehuse	Total
Nordsjælland	36%	32%	5%	3%	23%	100%
Bornholm	31%	17%	3%	3%	46%	100%
Østsjælland	40%	43%	9%	2%	6%	100%
Vest- og Sydsjælland	28%	34%	2%	4%	32%	100%
Fyn	20%	43%	1%	9%	27%	100%
Sydjylland	27%	27%	2%	1%	43%	100%
Østjylland	22%	38%	2%	4%	33%	100%
Vestjylland	10%	18%	1%	0%	70%	100%
Nordjylland	28%	30%	1%	2%	39%	100%
Total	24%	29%	2%	2%	42%	100%

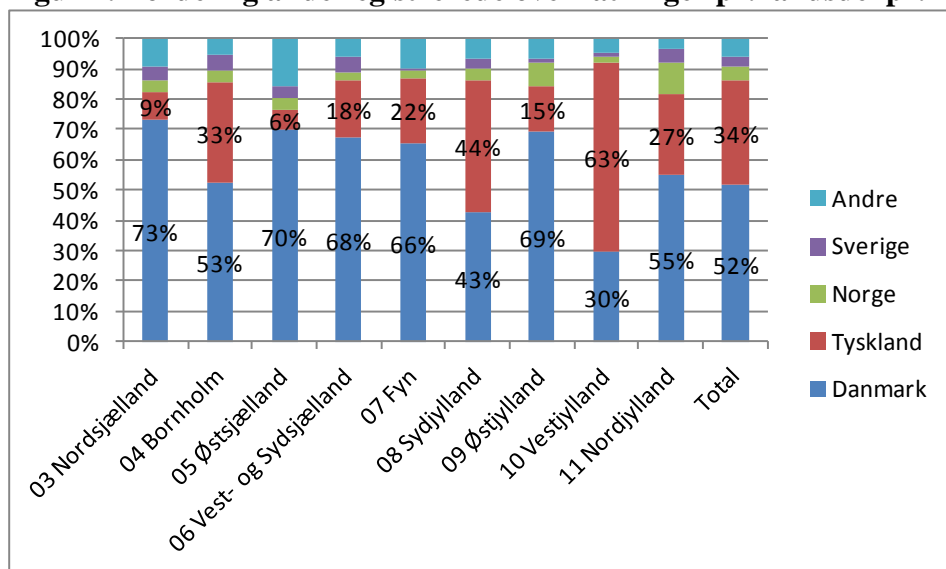
Kilde: Danmarks Statistik

Denne rapport har primært fokus på destinationernes udbud og ikke på de forskellige målgruppers karakteristika. På et enkelte område har vi dog valgt at lade markedsmæssige forhold, eller egenskaber ved turisten, indgå i karakteristikken af de enkelte destinationer, nemlig i form af den traditionelle opdeling af turisterne efter nationalitet.

Af det samlede antal registrerede overnatninger (godt 36 mio. overnatninger) i kystkommunerne udgøres cirka halvdelen af udenlandske overnatninger.

Figur 2 illustrerer fordelingen af antallet af overnatninger pr marked pr landsdel inden for kystturismen. Heraf fremgår det, at langt de fleste landsdele er domineret af det danske marked. Undtagelsen er Sydjylland og Vestjylland, som er domineret af udenlandske (tyske) overnatninger. Se uddybende materiale om udenlandske overnatninger i Danmark i bilag 2, tabel A3, A5 og A6.

Figur 2: Fordeling af de registrerede overnatninger pr. landsdel pr. marked, 2011

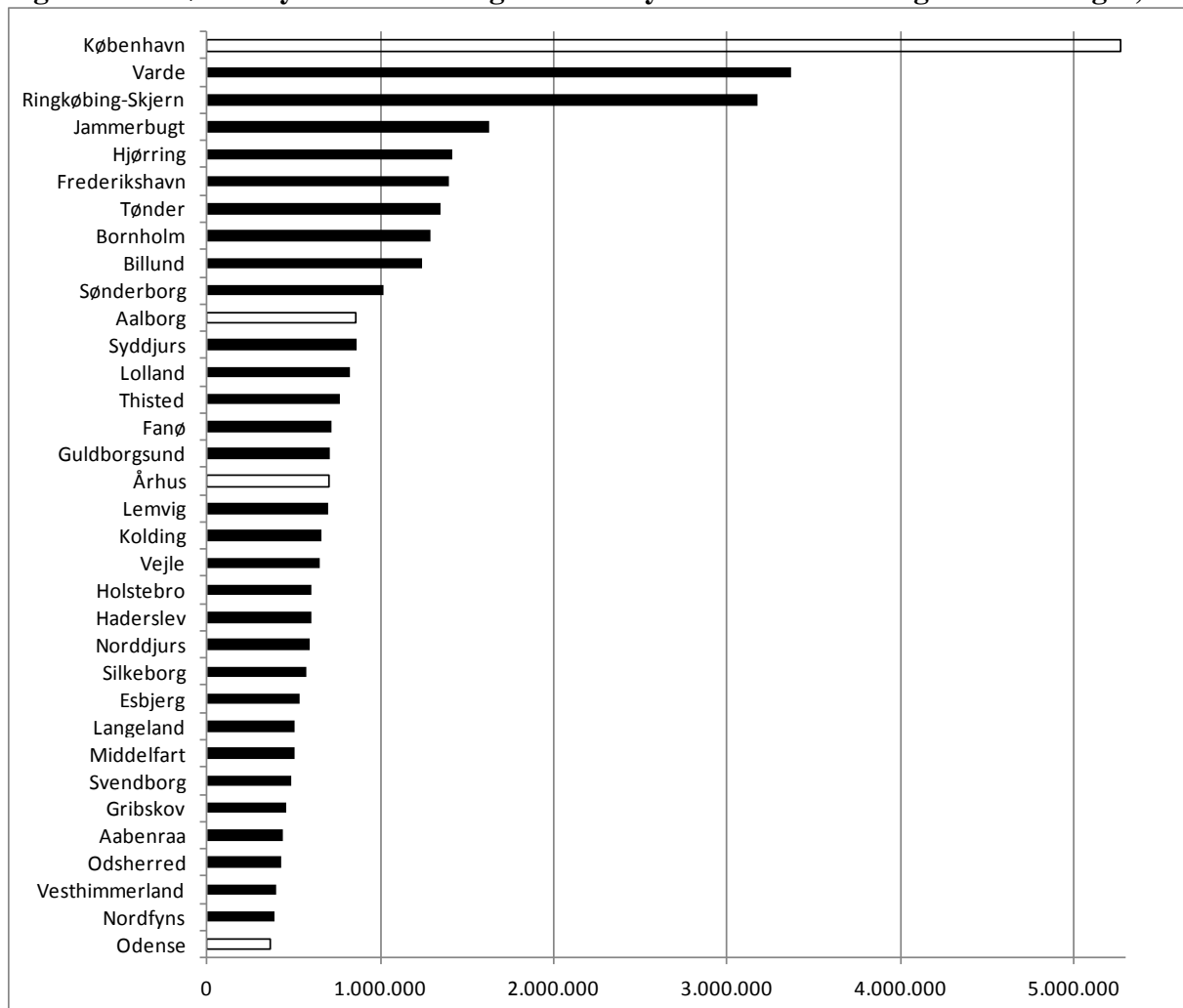

Note: Fyn omfatter ikke Odense kommune, Østjylland omfatter ikke Århus kommune, Nordjylland omfatter ikke Aalborg Kommune. Kilde: Danmarks Statistik

3.2 Fordeling af overnatninger på kommuneniveau

Som nævnt tidligere var det samlede antal registrerede overnatninger i Danmark i 2011 i alt 44,7 mio. Heraf var der i alt 36,2 mio. overnatninger i landets kystkommuner. Målt på det samlede antal registrerede overnatninger er de største turistkommuner i landet Varde og Ringkøbing-Skjern med hhv. 3,3 og 3,2 mio. registrerede overnatninger i 2011. På tredjepladsen følger Jammerbugt med knap 1,6 mio. overnatninger. Det fremgår af figur 3.

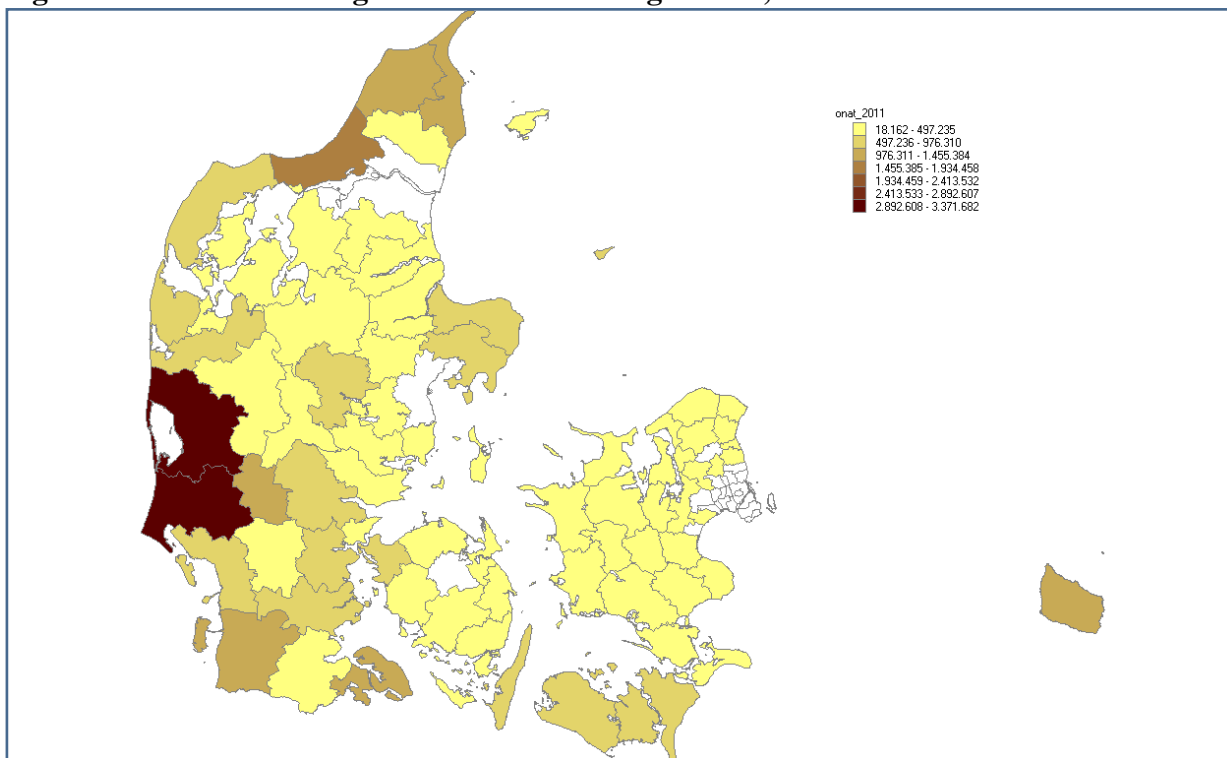
Figur 3: De største kystkommuner og de 4 storbykommuner efter reg. overnatninger, 2011

Kilde: Danmarks Statistik

Figur 4 illustrerer fordelingen af de registrerede overnatninger på alle kommuner i Danmark inden for kystturismen. Koncentrationen om udvalgte kommuner i Vestjylland, Nord- og Syddjylland er tydelig.

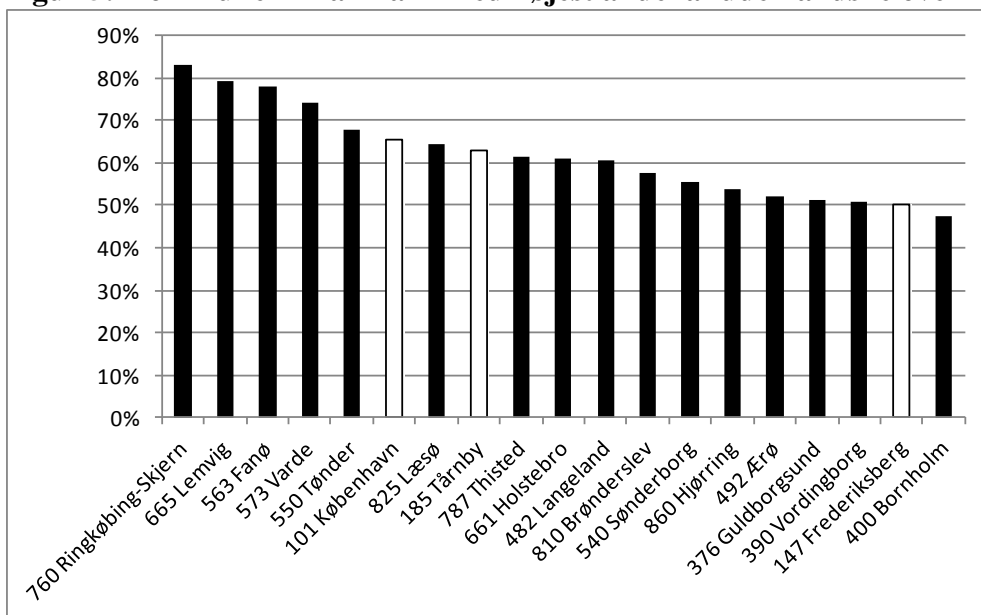
Figur 4: Samlede antal registrerede overnatninger 2011, kommunefordelt

Kilde: Danmarks Statistik

De 5 kommuner i Danmark, på tværs af kystkommuner og storbykommuner, som har størst andel af udlændinge er alle kystkommuner, nærmere betegnet kommuner langs den jyske Vestkyst: Ringkøbing-Skjern (83%), Lemvig (79%), Fanø (78%), Varde (74%), Tønder (68%), jf. figur 5 og 6.

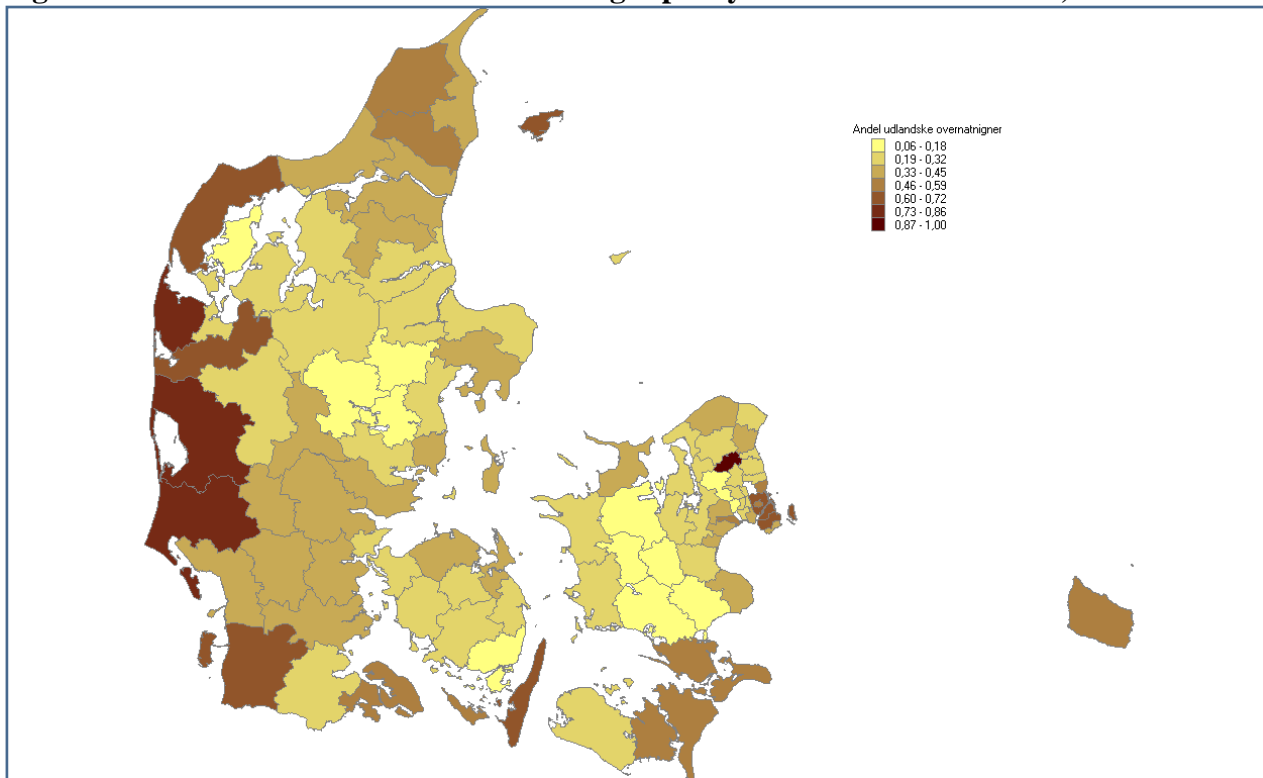
Figur 5: Kommuner i Danmark med højest andel af udenlandske overnatninger, 2011

Kilde: Danmarks Statistik

I Tønder, Fanø og Varde kommuner i Sydjylland, tegner tyskere sig for over halvdelen af de registrerede overnatninger. Det samme gælder i Ringkøbing-Skjern, Lemvig og Holstebro kommuner i Vestjylland samt Thisted kommune i Nordjylland. En detaljeret oversigt over andelen af udenlandske overnatninger i kommunerne findes i bilag 2, tabel A9.

Figur 6: Andelen af udenlandske overnatninger pr. kystkommune i Danmark, 2011

Kilde: Danmarks Statistik

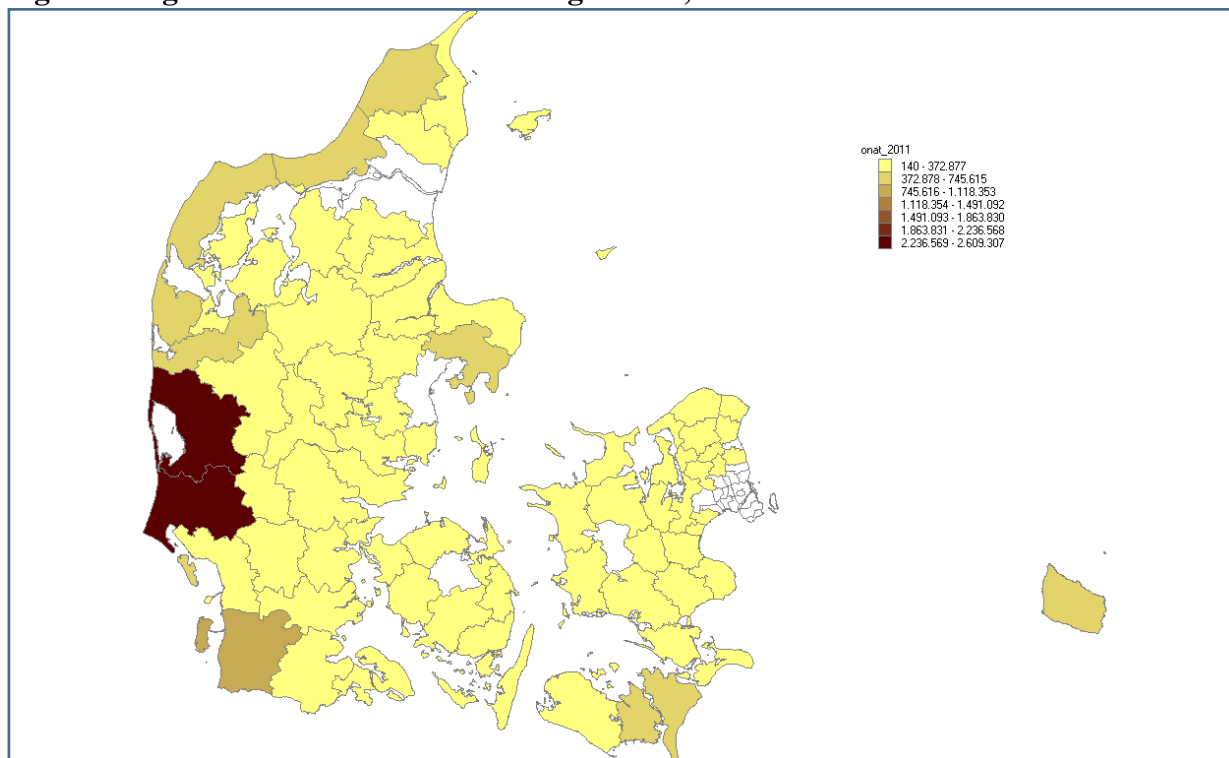
3.3 Feriehusovernatninger

Feriehusovernatningerne udgjorde i 2011 med ca. 15,2 mio. overnatninger 42 pct. af kystturismens samlede antal overnatninger (36,2 mio. overnatninger), og er derfor en helt central overnatningsform, når man taler om kystturisme. Overordnet har der siden 2005 været et fald i de udenlandske feriehusovernatninger på knap 580.000, hvoraf over 90 pct. kan tilskrives fald i tyske overnatninger, mens de danske feriehusovernatninger i samme periode er steget med knap 570.000.

Specielt feriehusovernatningerne udgør en central overnatningsform for kystturisme, og derfor er der lagt vægt på at sikre en supplerende og detaljeret beskrivelse af denne sektor. Dette er sket ved at supplere den officielle overnatningsstatistik med data fra ejendoms- og personregistre.

Målt på antallet af overnatninger er Sydjylland og Vestjylland de to foretrukne landsdele for så vidt angår feriehusudlejninger. Ser man på feriehusovernatningerne fordelt på kommuneniveau, er det Ringkøbing-Skjern og Varde, der er de helt dominerende kommuner med et antal overnatninger på hhv. 2,6 og 2,4 mio. stk. Målt iht. antal registrerede overnatninger i lejede feriehus er kystturismen meget koncentreret om ganske få kommuner, jf. figur 7.

Figur 7: Registrerede feriehuseovernatninger 2011, kommunefordelt

Kilde: Danmarks Statistik

Fordeling af feriehuseovernatninger		
1	Ringkøbing-Skjern	17%
2	Varde	16%
3	Tønder	5%
4	Jammerbugt	4%
5	Hjørring	4%
6	Lemvig	4%
7	Bornholm	4%
8	Fanø	4%
9	Thisted	3%
10	Syddjurs	3%
	Resten af landet	35%

Ud fra ovenstående illustrationer af de registrerede feriehuseovernatninger i Danmark kan man få det indtryk, at feriehusturisme primært foregår meget koncentreret i Danmark i et fåtal af kommuner. Imidlertid er feriehusturisme i bred forstand – når brug af eget sommerhus medregnes – et fænomen, der spreder sig i hele landet. Den store forskel mellem kommuner og områder i Danmark går på, hvorvidt feriehuset udlejes – og vel at mærke gennem de større udlejningsbureauer, som rapporterer til Danmarks Statistik.

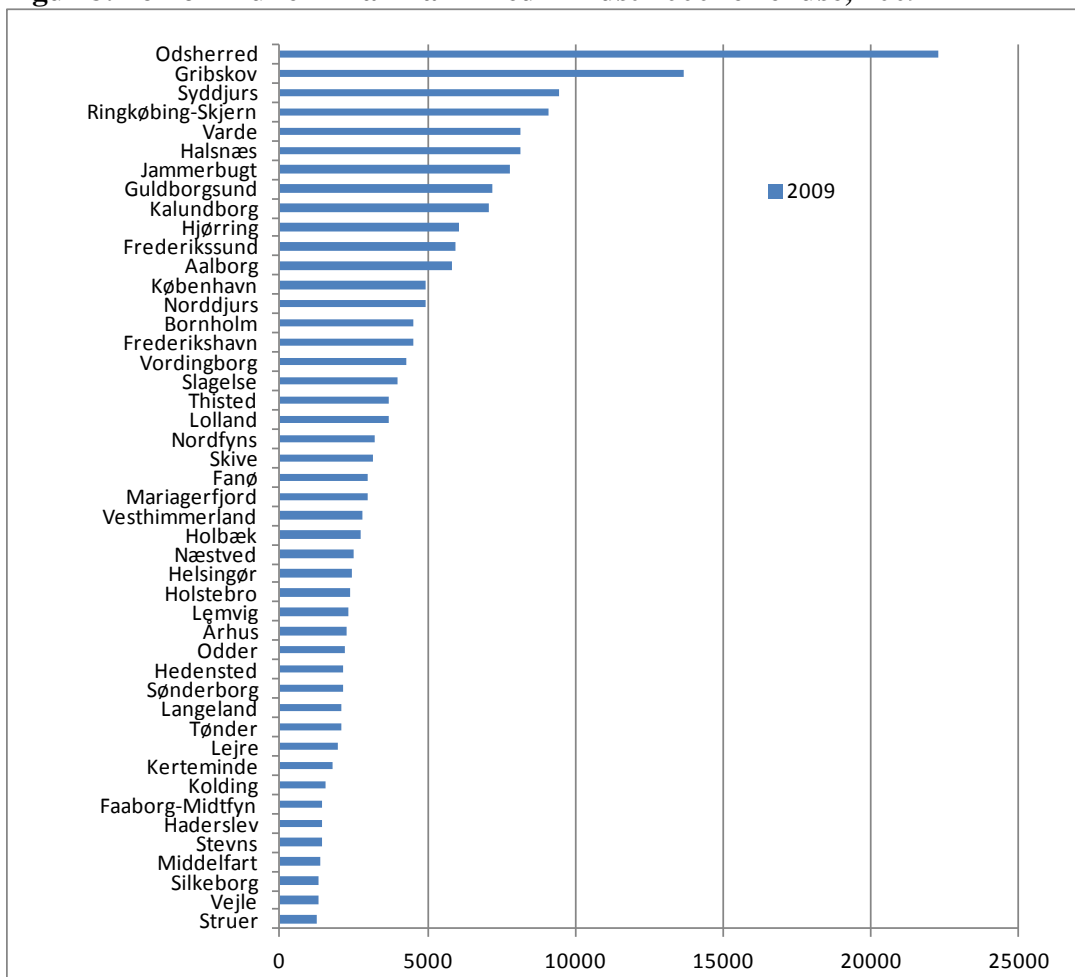
De kommuner, som har det største gennemsnitlige antal registrerede overnatninger pr feriehus, er Tønder (med Rømø), Varde, Ringkøbing-Skjern, Lemvig, Esbjerg, Fanø, Holstebro – alle disse syv

kommuner ligger langs vestkysten og har alle en høj andel af tyske feriehusgæster. Sønderborg, Langeland og Bornholm følger lige efter.

I nogle områder af landet er der tale om et meget højt udlejningsomfang. Hvis det antages, at der er 4 personer i et lejet feriehus, kan antallet af udlejede uger beregnes ud fra overnatningsstatistikken. I eksempelvis Tønder kommune, der i gennemsnit har 395 registrerede overnatninger pr. sommerhus, kan antallet af udlejningsuger beregnes til 14 uger for hvert sommerhus³. Se uddybende materiale om feriehusene i bilag 2, tabeller A14-23.

Mens feriehusene langs Vestkysten og i enkelte andre kommuner således i vid udstrækning benyttes til udlejning, findes den højeste koncentration af feriehusene – målt efter antallet af feriehusene – i ganske andre områder af Danmark. På kommuneniveau er Odsherred og Gribskov de kommuner i Danmark med flest huse, efterfulgt af de store udlejningskommuner som Syddjurs, Ringkøbing-Skjern og Varde. Også kommuner som Halsnæs og Kalundborg indgår som områder med store koncentrationer af feriehusene, jf. figur 8.

Figur 8: 46 kommuner i Danmark med mindst 1000 feriehusene, 2009

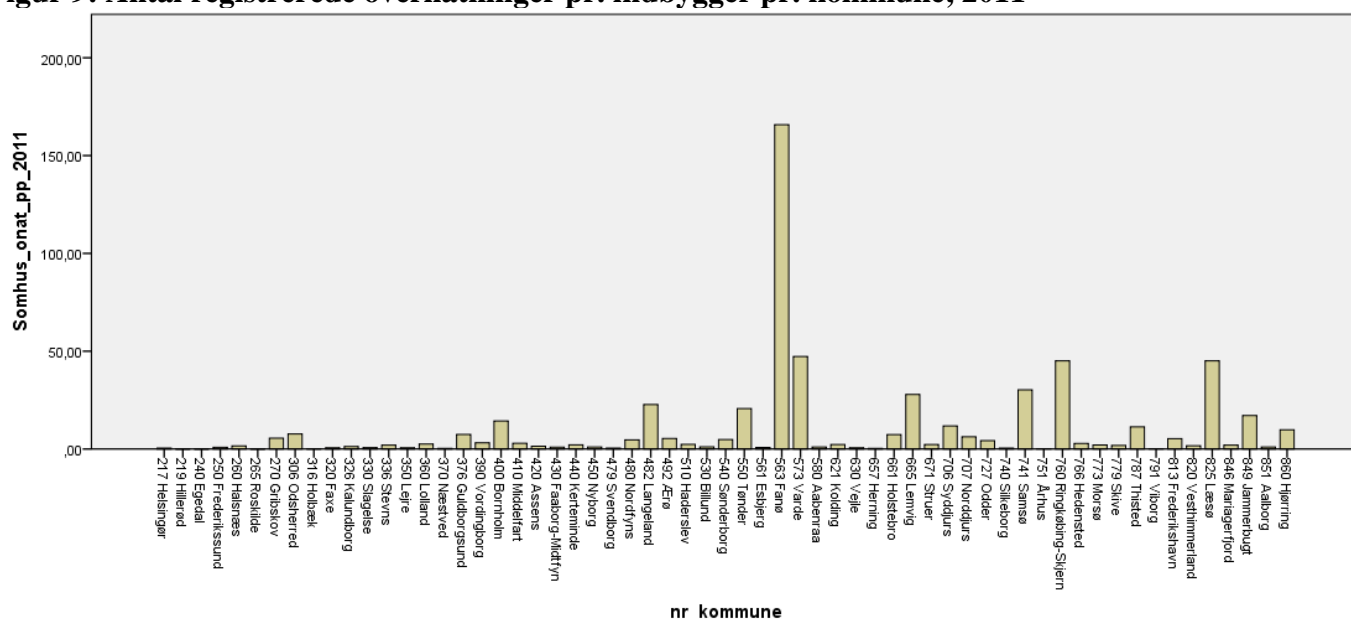
Kilde: Baseret på data fra Danmarks Statistik.

³ Med 4 personer pr. hus svarer 1 uge til 28 overnatninger (4 * 7)

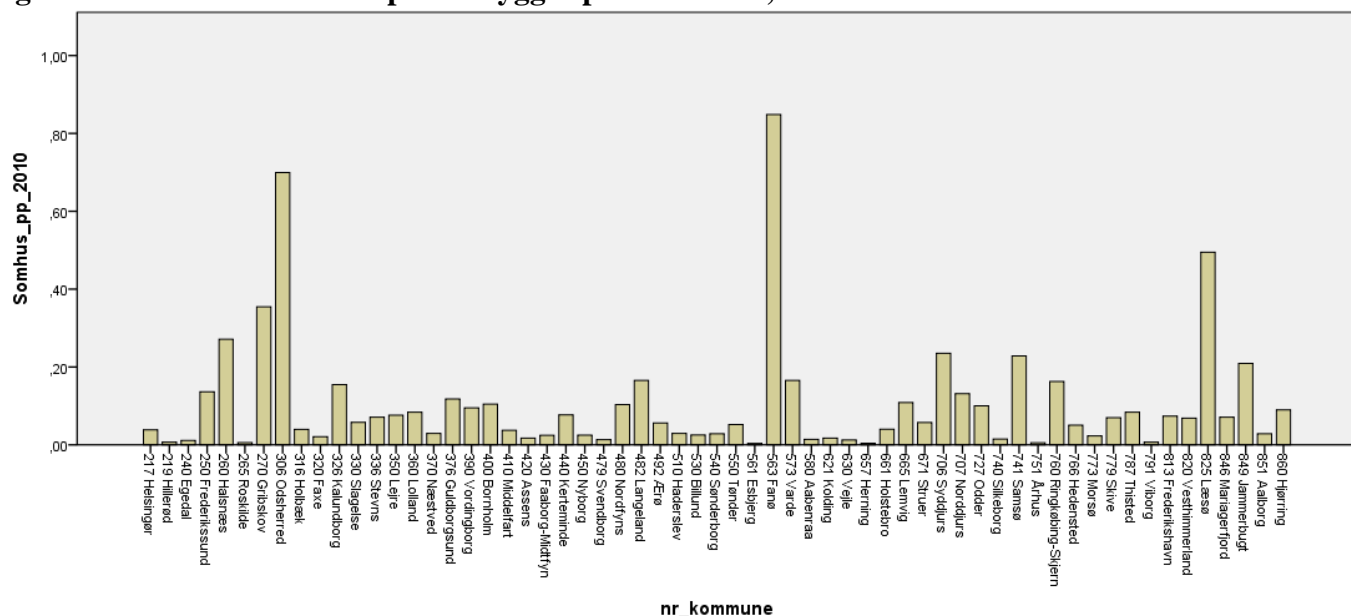
En helt anden tilgang til beskrivelse af kritisk masse inden for feriehusturisme er at sætte antallet af feriehus eller antal overnatninger i forhold til indbyggertallet. Dette er illustreret i figur 9 og 10.

Ser man på antallet af registrerede feriehusovernatninger i forhold til folketallet, så er der flest overnatninger pr. indbygger på Fanø. Varde, Læsø og Ringkøbing-Skjern ligger side om side på de 3 næste pladser. Ser man på antallet af sommerhuse pr. indbygger ligger Fanø igen i front, men denne gang efterfulgt af Odsherred, Læsø, Gribskov og Halsnæs. Områder, der således kan siges at være stærkt afhængige af feriehusene. I flere af områderne anvendes sommerhusene dog i mindre omfang til kommerciel udlejning.

Figur 9: Antal registrerede overnatninger pr. indbygger pr. kommune, 2011

Figur 10: Antal sommerhuse pr. indbygger pr. kommune, 2011

Kilde: Egne beregninger på grundlag af Danmarks Statistik

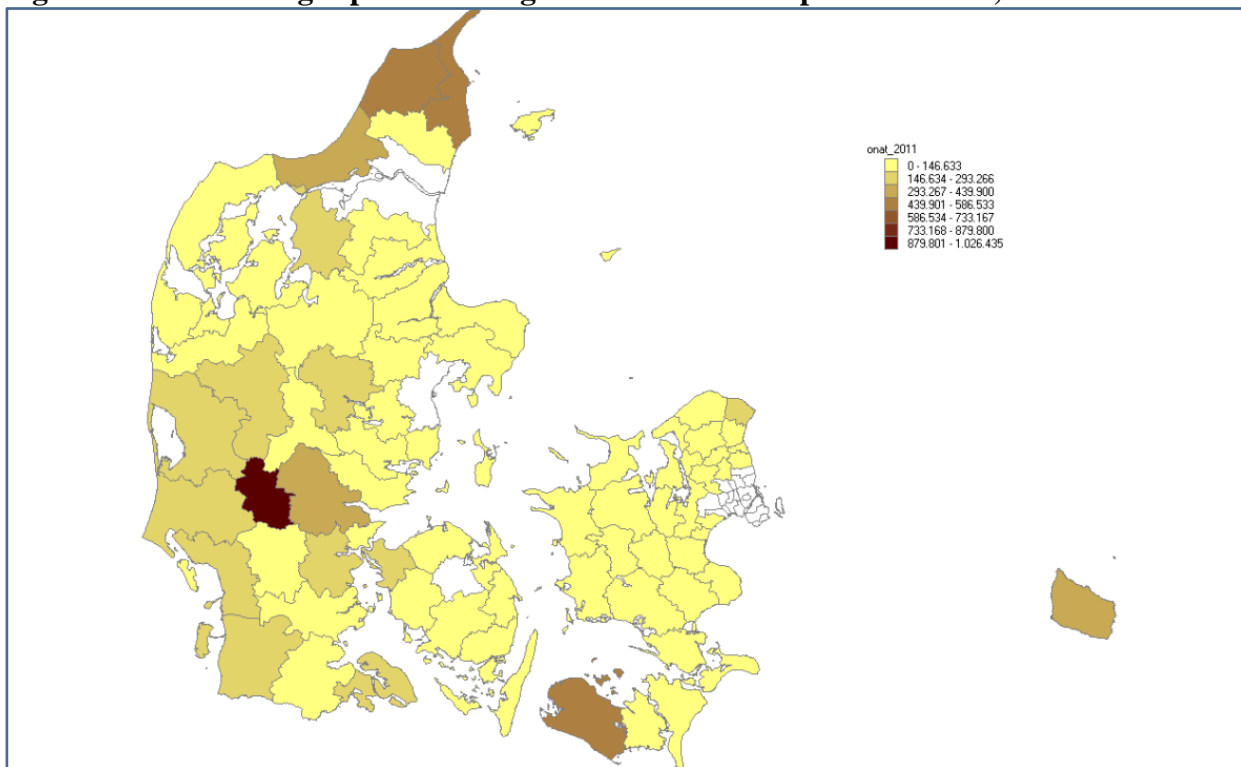
3.4 Hoteller og feriecentre

Blandt kystkommunerne foretages der 8,8 mio. overnatninger på hoteller og feriecentre, svarende til 24 pct. af de samlede kystovernatninger. Denne overnatningsform er relativt koncentreret med ti største kommuner, der står for halvdelen af alle overnatninger. Det skyldes sammenlægningen af hoteller og feriecentre som overnatningsformer, idet selve hotelovernatningerne spreder sig mere rundt om i landet.

Billund er den kommune med flest overnatninger på hoteller og feriecentre, nemlig ca. 1.026.000 overnatninger i 2011. På de to næste pladser kommer Lolland kommune med ca. 586.000 overnatninger og Hjørring kommune med ca. 486.000 overnatninger.⁴

Figur 11 viser fordelingen af overnatninger i hoteller og feriecentre rundt omkring i de danske kystkommuner.

Figur 11: Overnatninger på hoteller og feriecentre fordelt på kommuner, 2011

Kilde: Danmarks Statistik

De kommuner, der i perioden 2007 til 2011 har haft *den største relative vækst* i antal overnatninger på hoteller og feriecentre, er Nordfyn, Billund og Samsø i nævnte rækkefølge.

De ti største kommuner målt efter overnatninger i hotel og feriecentre fremgår nedenfor.

⁴ På kommuneplan er det ikke muligt at foretage en kortlægning opdelt i hhv. feriecentre og hotelovernatninger som følge af Danmarks Statistiks diskretionsregler, der bl.a. betyder, at der skal være indberetninger fra mindst tre overnatningssteder før data må offentliggøres.

Fordeling af hotel og feriecenter overnatninger		
1	Billund	12%
2	Lolland	7%
3	Hjørring	6%
4	Frederikshavn	5%
5	Bornholm	5%
6	Jammerbugt	4%
7	Vejle	4%
8	Varde	3%
9	Kolding	3%
10	Silkeborg	3%
Resten af landet		50%

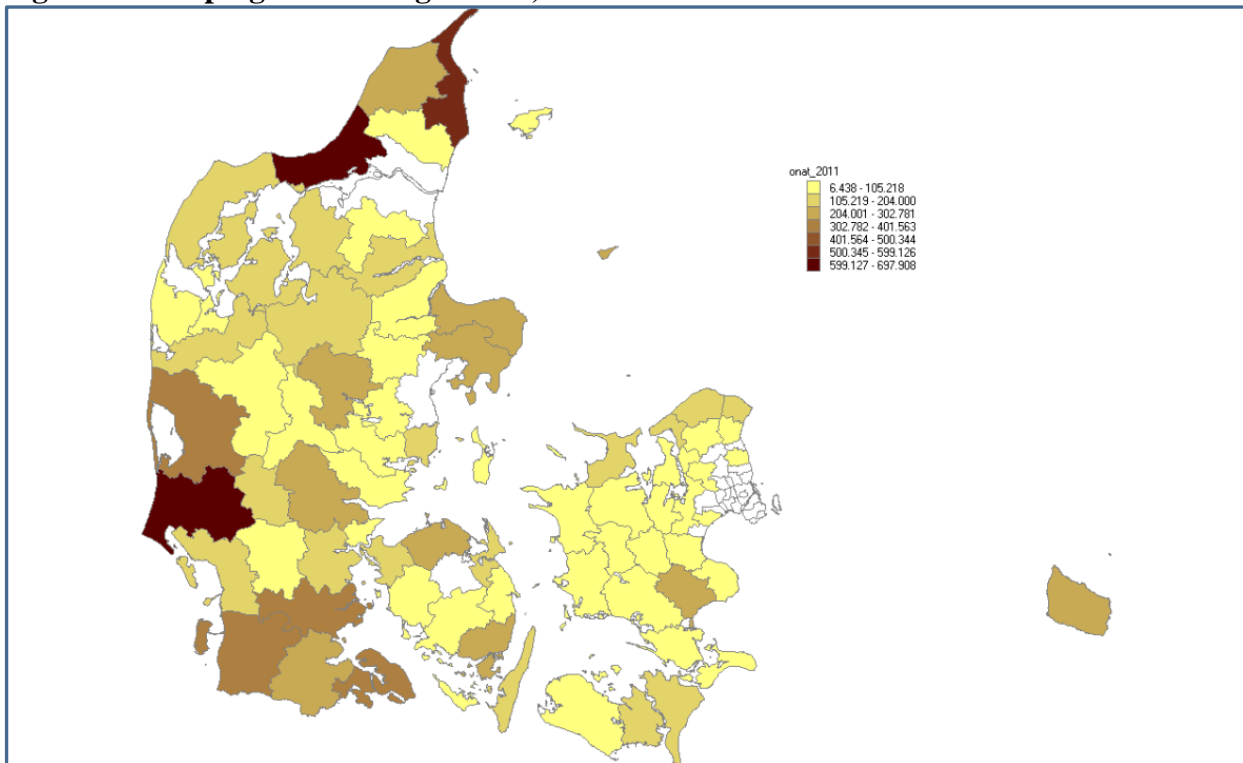
3.5 Campingpladser

For den anden centrale overnatningsform for kystturismen, camping, er billedet det samme som gældende for feriehussektoren, om end dog mindre udtalt. I 2011 var der således ca. 10,7 mio. kystturisme overnatninger på de danske campingpladser, hvilket svarer til, at 29,5 pct. af det samlede antal overnatninger i kystkommunerne foretages på campingpladser.

I modsætning til feriehusene er danskerne imidlertid langt største nationalitet (knap 77 pct. i 2011). Siden 2005 er de udenlandske camping-overnatninger knyttet til kyst-turismen faldet med godt 400.000 eller knap 14 pct. De tyske turister står for godt 60 pct. af dette fald. Samlet set er kyst-camping overnatningerne faldet med 2,4 pct. siden 2005, og den lille danske vækst på 1,6 pct. har dermed ikke helt kunnet kompensere for faldet i udenlandske overnatninger.

Hvis man ser på fordelingen af campingovernatninger på kommuner, indtager Varde 1.pladsen med 698.000 overnatninger, fulgt af Jammerbugt og Frederikshavn med hhv. 603.000 og 530.000 overnatninger, jf. figur 12.

Figur 12: Campingovernatninger 2011, kommunefordelt

Kilde: Danmarks Statistik

De kommuner, der i perioden 2007 til 2011 har haft den *største relative vækst* i antallet af campingovernatninger, er til gengæld Brønderslev og Ringsted.

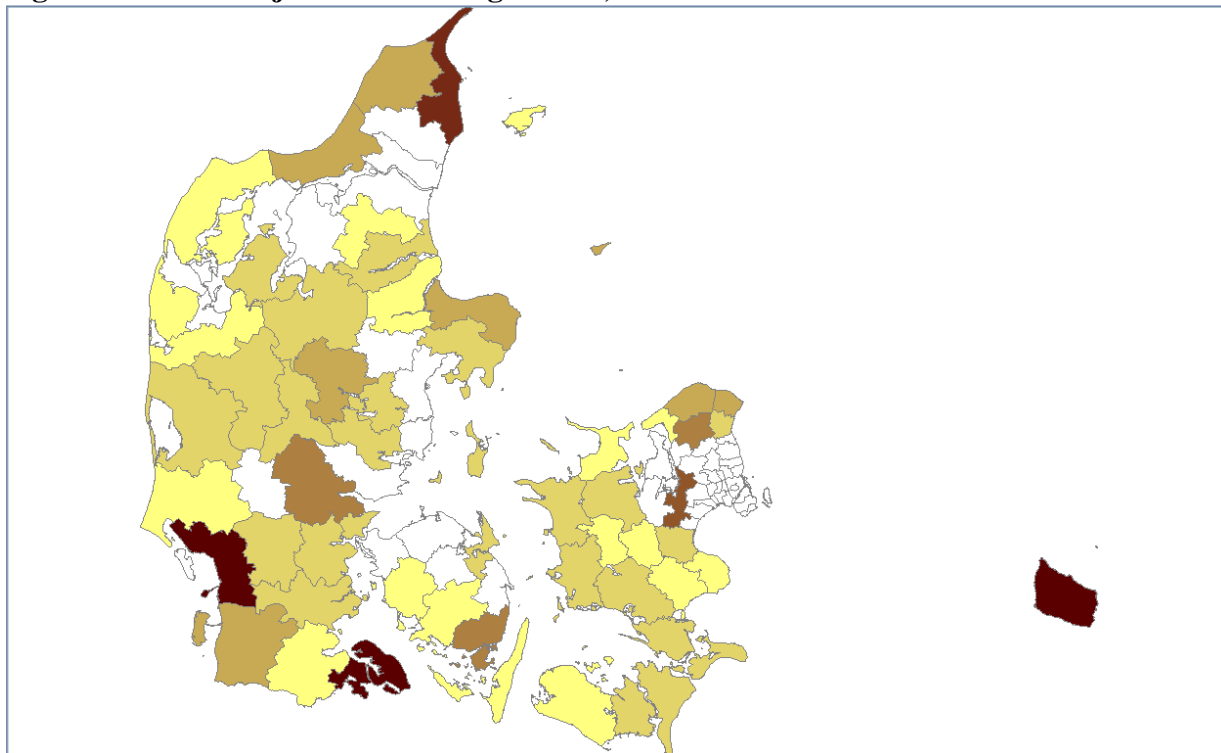
I modsætning til bl.a. feriehusturismen er campingturismen kendetegnet ved at være spredt rundt i hele landet. En lang række kommuner har en vis del campingturisme, og de ti største kommuner står kun for godt en tredjedel af det samlede antal overnatninger på campingpladser i Danmark.

Fordeling af camping overnatninger		
1	Varde	6%
2	Jammerbugt	5%
3	Frederikshavn	5%
4	Ringkøbing-Skjern	3%
5	Haderslev	3%
6	Sønderborg	3%
7	Tønder	3%
8	Faxe	3%
9	Aabenraa	3%
10	Silkeborg	3%
	Resten af landet	64%

3.6 Vandrerhjem

Vandrerhjem er, på linje med lystbåde, at regne for en niche i relation til overnatninger. I 2011 var der i alt godt 1,1 mio. overnatninger på vandrerhjem, heraf dog kun ca. 674.000 i kystkommuner. Overnatninger i vandrerhjem udgør således knap 2 pct. af det samlede antal overnatninger i kystkommunerne. Figur 13 viser fordelingen af overnatningerne pr kystkommune i Danmark.

Figur 13: Vandrerhjemsovernatninger 2011, kommunefordelt

Kilde: Danmarks Statistik

Vandrerhjemsturisme er i det store hele fordelt over hele landet, dog har landsdelen Sydjylland et antal vandrerhjemsturister, der er ca. dobbelt så højt som gældende for landet som helhed. Opgjort på kommuneniveau er det Bornholm, der har haft det højeste antal overnatninger med i alt ca. 44.500 i 2011.

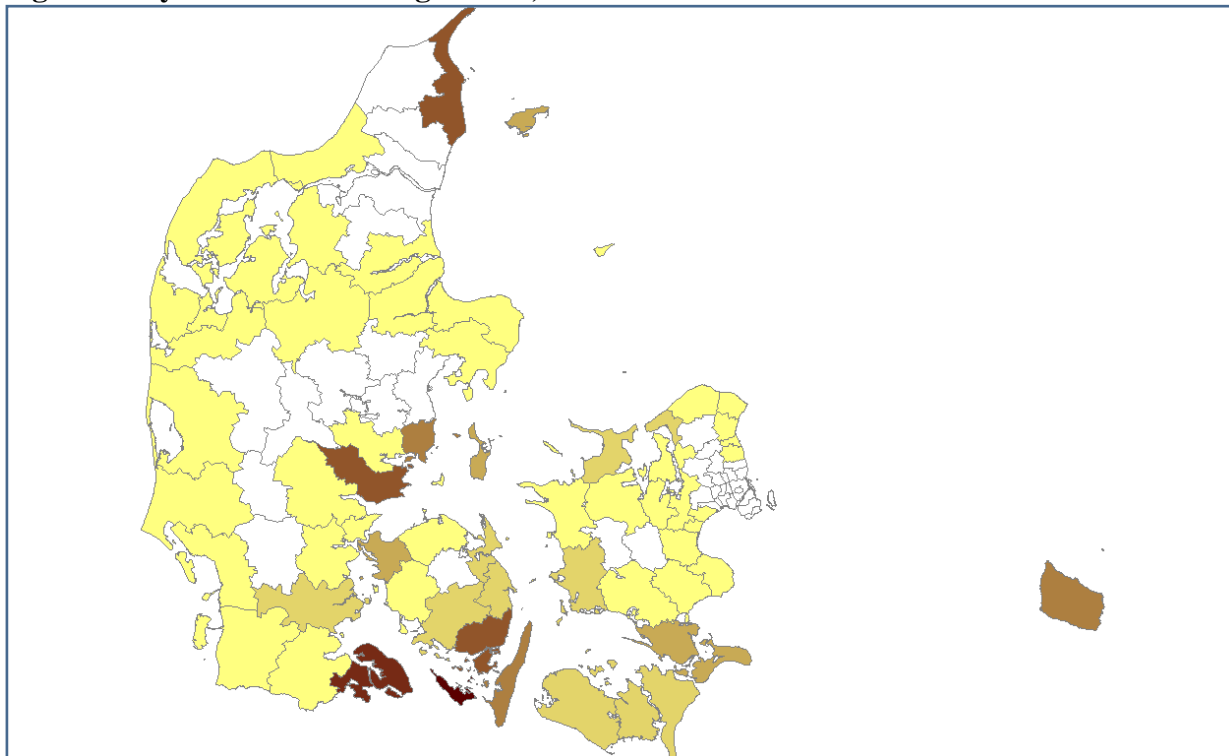
De kommuner, der i perioden 2007 til 2011 har haft *den største relative vækst* i antallet af vandrerhjemsovernatninger, er Samsø og Ikast-Brande.

3.7 Overnatninger i lystbådehavne

På landsplan var der i 2011 cirka 1,1 mio. registrerede overnatninger i lystbådehavnene, heraf finder langt hovedparten af overnatningerne sted på Fyn (Sydfyn), på Vest- og Sydsjælland samt i Nordjylland, altså primært omkring de indre danske farvande og med et lokaliseringsmønster, der adskiller sig væsentligt fra de mere udbredte overnatningsformer. For landet som helhed har antallet af lystbådeovernatninger været faldende siden 2008.

Ærø, Sønderborg og Svendborg er de kommuner med flest lystbådeovernatninger, jf. figur 14. Danmarks Statistiks regler for diskretionering gør det ikke muligt at offentliggøre overnatningstal på kommuneniveau.

Figur 14: Lystbådeovernatninger 2011, kommunefordelt

Kilde: Danmarks Statistik

3.8 Estimat af samlet antal overnatninger og endagsbesøg

Ifølge et skøn fra Visit Denmark (2012, side 36 – 40) udgør det samlede antal overnatninger og besøg af endagsturister i Danmark omkring 138 mio. i 2010. Dette skal sammenlignes med, at det registrerede antal overnatninger i 2010 udgjorde 44,8 mio. i 2010. I forhold til turismen i kystkommunerne udgør det samlede antal overnatninger og endagsbesøg således i alt godt 100 mio. i 2010 (et endagsbesøg tælles her som ét døgn, dvs. en overnatning). Den ikke registrerede del af turistbranchen har altså et ganske betragteligt omfang, men det siger samtidig sig selv, at der er noget større usikkerhed forbundet med at kvantificere denne del af dansk turisme.

Den ikke-registrerede del af turismen udgøres af følgende delelementer:

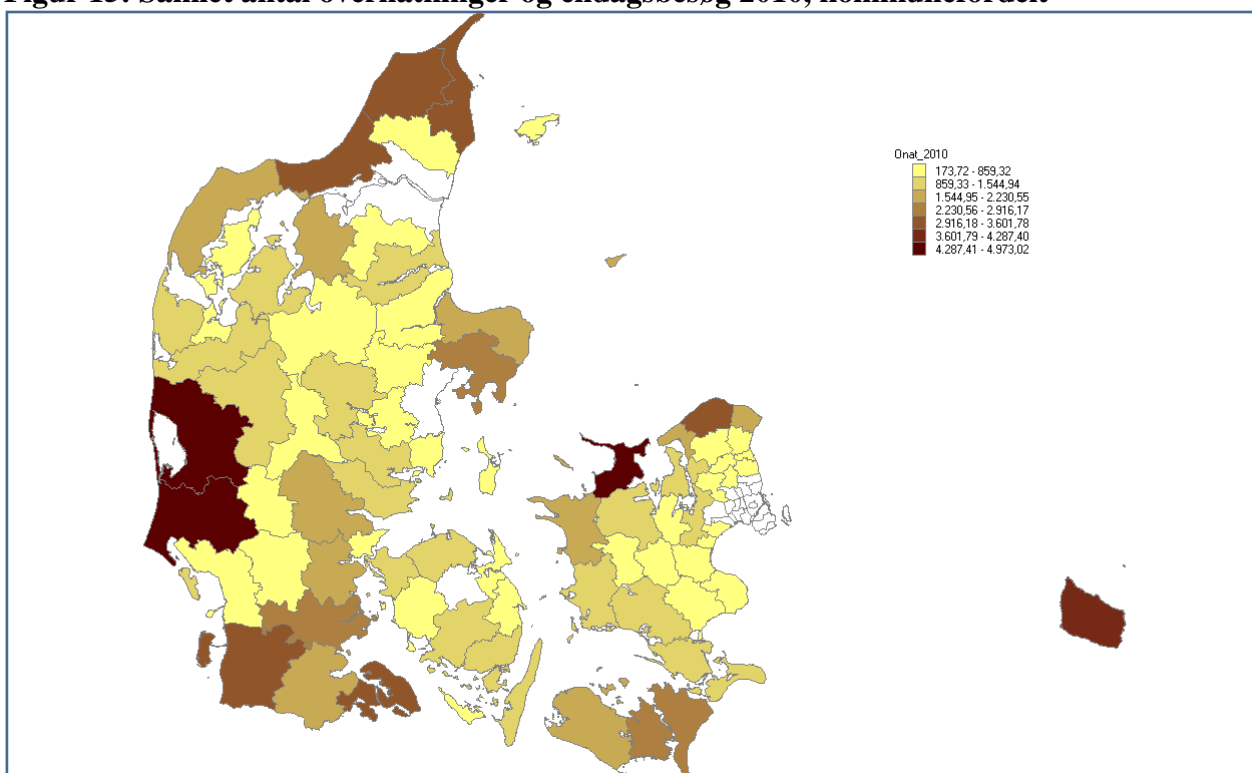
- Overnatninger på de mindre, kommercielle overnatningssteder (hoteller og feriecentre under 40 senge, campingpladser under 75 enheder og feriehusudlejere med under 25 huse)
- Overnatninger hos familie og venner
- Endagsturister
- Ophold i eget feriehus
- Ophold i et lånt feriehus

Disse former for overnatninger er kvantificeret med udgangspunkt i stikprøveundersøgelser, og specielt, når disse overnatninger fastlægges på et geografisk deltaljeret (kommune) niveau, bliver usikkerheden udtalt. Ikke desto mindre er tale om en vigtig del af den lokale turisme, der – specielt i nogle områder – kan have meget stor betydning for det afledte økonomiske effekt af turismen.

Figur 15 viser fordelingen pr kommune af det samlede antal overnatninger og endagsbesøg, dvs. summen af de tidligere beskrevne registrerede overnatninger med de estimerede eller beregnede antal overnatninger og endagsbesøg.

De kommuner med det højeste antal samlede, *beregnete* overnatninger er Ringkøbing-Skjern, Varde, Odsherred og Bornholm i nævnte rækkefølge. Om man lægger det registrerede eller beregnede antal overnatninger til grund for vurderingen af turismens betydninger i en kommune er således helt afgørende for det resultat man når frem til. Det er især Odsherred og Bornholm, der rykker op på listen, når man inddrager de ikke-registrerede overnatninger og endagsbesøg.

Figur 15: Samlet antal overnatninger og endagsbesøg 2010, kommunefordelt

Kilde: Egne beregninger på grundlag af data fra VisitDenmark

Bilag A10 indeholder tabeller med det samlede antal beregnede overnatninger pr kommune. Samtidig gennemgår bilaget i detaljer de anvendte metoder til at estimere antallet af beregnede overnatninger og endagsbesøg.

3.9 Udvikling i antal overnatninger

I dette afsnit beskrives og kategoriseres destinationerne ud fra deres evne til (historisk) vækst. Det skal bemærkes, at tidsrækker især på kommuneniveau er behæftet med en vis usikkerhed, ligesom valg af udgangspunkt også kan være afgørende for, hvilke udviklingstendenser, der tegner sig i turismen.

Samlet set er de danske turistovernatninger reduceret med 2 pct. fra 2007 til 2011, men udviklingen har været ganske forskellige i kyst- og storbykommunerne. Hvor antallet af overnatninger i storbykommunerne er gået frem med 11 pct. er de i kystkommunerne reduceret med 5 pct.

Hvis man ser på, hvorledes markederne har udviklet sig i de senere år for hhv. storbyturisme og kystturisme på tværs af alle kommuner og landsdele, så er der markante forskelle, jf. tabel 4.

Storbyerne har eksempelvis haft en fremgang i de tyske overnatninger på 24 pct. fra 2007 til 2011, hvor kystkommunerne i samme perioden har haft en tilbagegang i de tyske overnatninger på 6 pct. Fra hvert sit udgangspunkt målt i antal, men dog alligevel en væsentlig tendens. Et lignende mønster gør sig gældende på de øvrige hovedmarkeder. For så vidt angår svenske overnatninger har storbyerne således haft en fremgang på 8 pct., hvor kystkommunerne samtidig har haft et fald på 13 pct. Der er således noget der tyder på, at de dominerende markeder stadig er interesserede i Danmark, men at kystkommunerne ikke længere har produkt, der interesserer dem i samme omfang som tidligere.

Tabel 4: Udvikling i overnatninger fordelt på markeder 2007 – 2011 (indeks 100 = 2007)

kyst_kom		onat_2007	onat_2008	onat_2009	onat_2010	onat_2011
0 Storby	1 Danmark	100	96	89	95	102
	2 Tyskland	100	101	98	115	124
	3 Norge	100	102	97	107	119
	4 Sverige	100	102	83	97	108
	5 Holland	100	95	109	122	125
	6 Andre	100	99	98	112	124
	Total	100	98	93	102	112
1 Kyst	1 Danmark	100	102	96	96	98
	2 Tyskland	100	93	90	92	94
	3 Norge	100	90	82	87	92
	4 Sverige	100	90	68	79	87
	5 Holland	100	100	88	88	81
	6 Andre	100	102	92	101	115
	Total	100	98	92	93	96
Total	1 Danmark	100	101	94	95	99
	2 Tyskland	100	93	90	93	95
	3 Norge	100	94	87	94	101
	4 Sverige	100	94	74	86	95
	5 Holland	100	99	92	94	89
	6 Andre	100	100	97	110	122
	Total	100	98	92	95	100

Kilde: Danmarks Statistik

De landsdele der, når der udelukkende fokuseres på kystkommunerne, har oplevet den stærkeste tilbagegang er Østsjælland og Bornholm. De to meget overnatningstunge og feriehusbaserede landsdele Sydjylland og Vestjylland har klaret sig bedst, jf. tabel 5.

Tabel 5: Indekseret udvikling i reg. overnatninger, landsdele

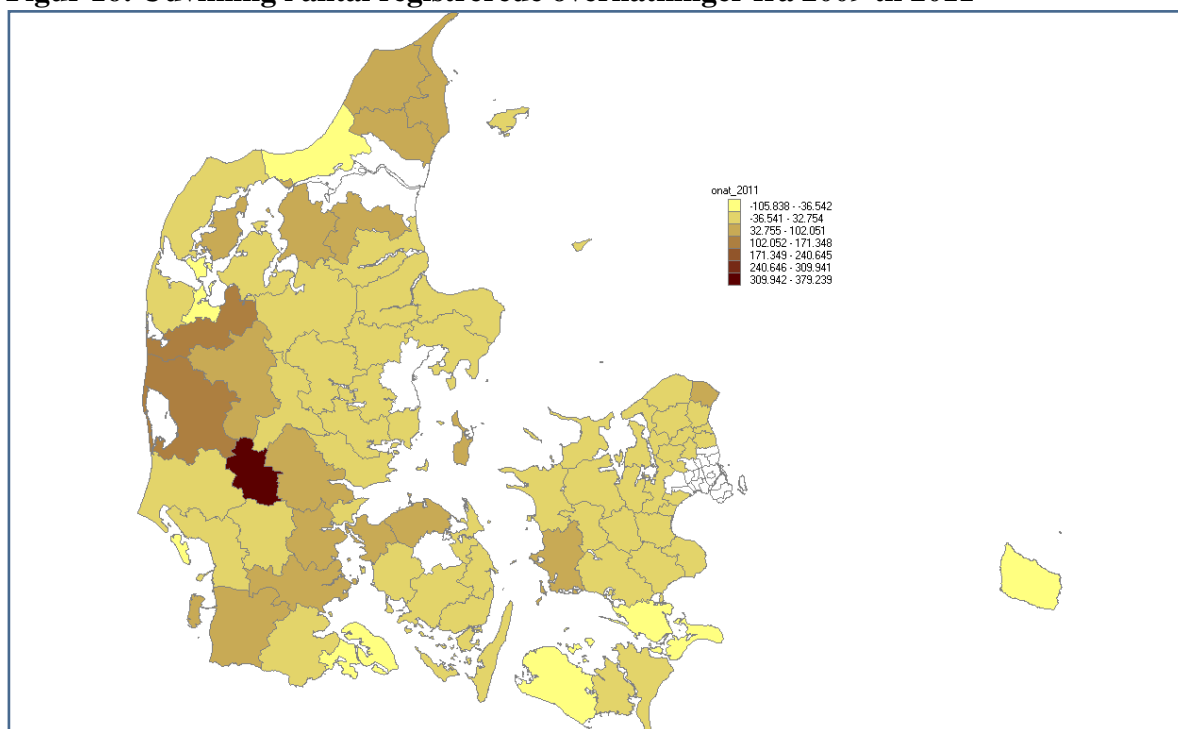
kyst_kom		onat_2007	onat_2008	onat_2009	onat_2010	onat_2011
0 Storby	01 København by	100	99	95	107	120
	02 Københavns omegn	100	93	88	86	89
	07 Fyn	100	101	96	96	97
	09 Østjylland	100	95	87	94	95
	11 Nordjylland	100	100	92	97	98
	Total	100	98	93	102	111
1 Kyst	03 Nordsjælland	100	101	85	92	94
	04 Bornholm	100	92	88	82	85
	05 Østsjælland	100	83	69	69	70
	06 Vest- og Sydsjælland	100	99	89	86	86
	07 Fyn	100	102	90	94	94
	08 Sydjylland	100	98	98	100	102
	09 Østjylland	100	99	91	92	95
	10 Vestjylland	100	95	95	97	98
	11 Nordjylland	100	100	90	89	95
	Total	100	98	92	93	95
	Total	01 København by	100	99	95	107
02 Københavns omegn		100	93	88	86	89
03 Nordsjælland		100	101	85	92	94
04 Bornholm		100	92	88	82	85
05 Østsjælland		100	83	69	69	70
06 Vest- og Sydsjælland		100	99	89	86	86
07 Fyn		100	102	90	94	94
08 Sydjylland		100	98	98	100	102
09 Østjylland		100	98	90	92	95
10 Vestjylland		100	95	95	97	98
11 Nordjylland		100	100	90	90	95
Total		100	98	92	95	98

Kilde: Danmarks Statistik

Figur 16 illustrerer udviklingen i kommunerne af antallet af registrerede overnatninger i perioden fra 2009 til 2011. Tabellen med de tilhørende overnatningstal findes i bilaget A7 og A8.

Det fremgår, at det i helt overvejende grad er Billund, der har haft den største vækst i antal overnatninger (Lalandia) med en vækst på knap 380.000 overnatninger. Herefter følger Ringkøbing-Skjern og Holstebro med en vækst i antal overnatninger på hhv. 105.000 og 103.000. Byer i trekantsområdet har ligeledes haft en pæn udvikling.

Figur 16: Udvikling i antal registrerede overnatninger fra 2009 til 2011

Kilde: Danmarks Statistik

4 Natur

Kystturisterne sætter, uanset valg af overnatningsform, meget stor pris på adgang til natur, jf. oversigten over turisternes motiver for at rejse til Danmark i bilag 2, figur A24. Derfor er det naturligt at lade destinationens "naturmæssige herlighedsværdi" indgå på linje med andre karakteristika ved destinationen, når den kritiske masse i kystturismen skal identificeres.

Problemet opstår, når områdets herlighedsværdi skal kvantificeres på en nogenlunde objektiv måde, for hvad er en attraktiv natur? Vi har indledningsvis forsøgt at kategorisere kystkommunernes herlighedsværdi efter kilometer kystlinje, men det virker ikke som et brugbart mål. For de fleste af de kommuner, vi har defineret som kystkommuner, har i sagens natur en betydelig kystlinje, men der er stor forskel på, hvor attraktiv denne kystlinje opfattes. Fra tidligere undersøgelser ved vi, at især de tyske turister tillægger den jyske vestkyst en værdi i sig selv, men hvor attraktiv resten af landets kystlinje opfattes, ved vi ikke.

Frem for at bruge kystlinjen har vi valgt at gå en anden vej, når kommunernes naturattraktivitet skal kvantificeres. Vi har set på omfanget af "natur" i de enkelte kommuner, forstået som den del af arealet, der ikke anvendes til bebyggelse, veje eller intensivt landbrug. For at kunne opgøre omfanget af "natur" har det været nødvendigt at fusionere en række arealanvendelsesklasser.

På baggrund af data fra Naturstyrelsen er der indsamlet information om det samlede areal med beskyttede naturtyper (eng, strandeng, moser, overdrev og søer). De såkaldte §3-arealer. Disse data er derefter kombineret med nationale geodata af beskyttede kyst- og klitarealer, samlet af By- og Landskabsstyrelsen. Baseret på denne kombination af §3-arealer og kyst og klitarealer, er det muligt at beregne en "procentdel af natur-indhold" for de enkelte kommuner. Metoden indebærer samtidig den noget forsimplede opfattelse, at det intensive landbrugsareal ikke tillægges nogen naturmæssig værdi. Denne indsamling og kombination af naturarealer er udført af Nielsen og Johansen (2009).

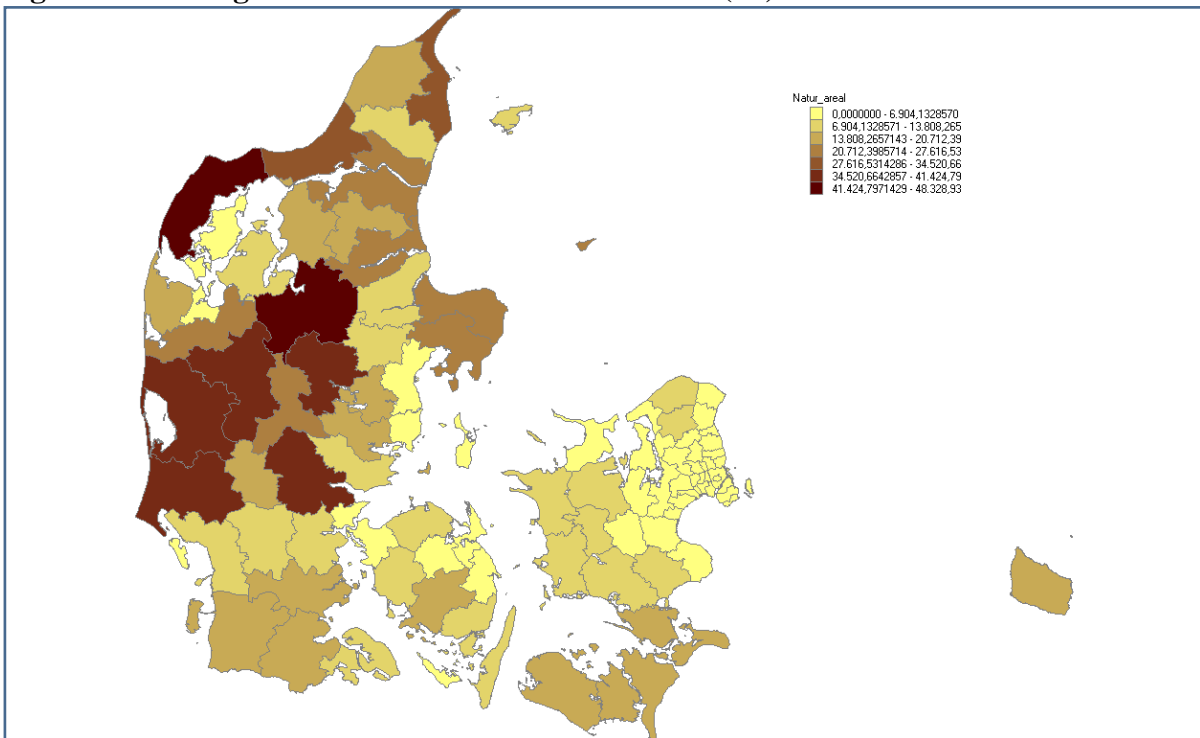
Cirka 9½ procent af det samlede danske areal var i 2010 registreret som beskyttet natur. Arealmæssigt svarer det til, at 407.980 ha af det samlede danske landareal på 4.309.785 ha var omfattet af §3. Se en oversigt over de beskyttede naturtyper (§3-arealer) i bilag 2, tabel A25 eller læs mere på: http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/National_naturbeskyttelse/Paragraf3/Arealopgoerelse/

4.1 Naturintensitet i kommunerne

På baggrund af opgørelsen af natur som §3 arealer er omfanget af natur i de danske kommuner opgjort. Analysen viser både det absolutte og det relative naturareal i kommunerne, uden dog at tage stilling til, hvad turisten opfatter som vigtigst. Benyttes den første definition favoriseres de arealmæssigt store kommuner. Benyttes den anden definition vil det typisk være mindre kommuner, der bliver favoriseret. Analysen viser dog, at Sydjylland, på grund af store intensive landbrugsarealer, scorer relativt lavt i begge metoder.

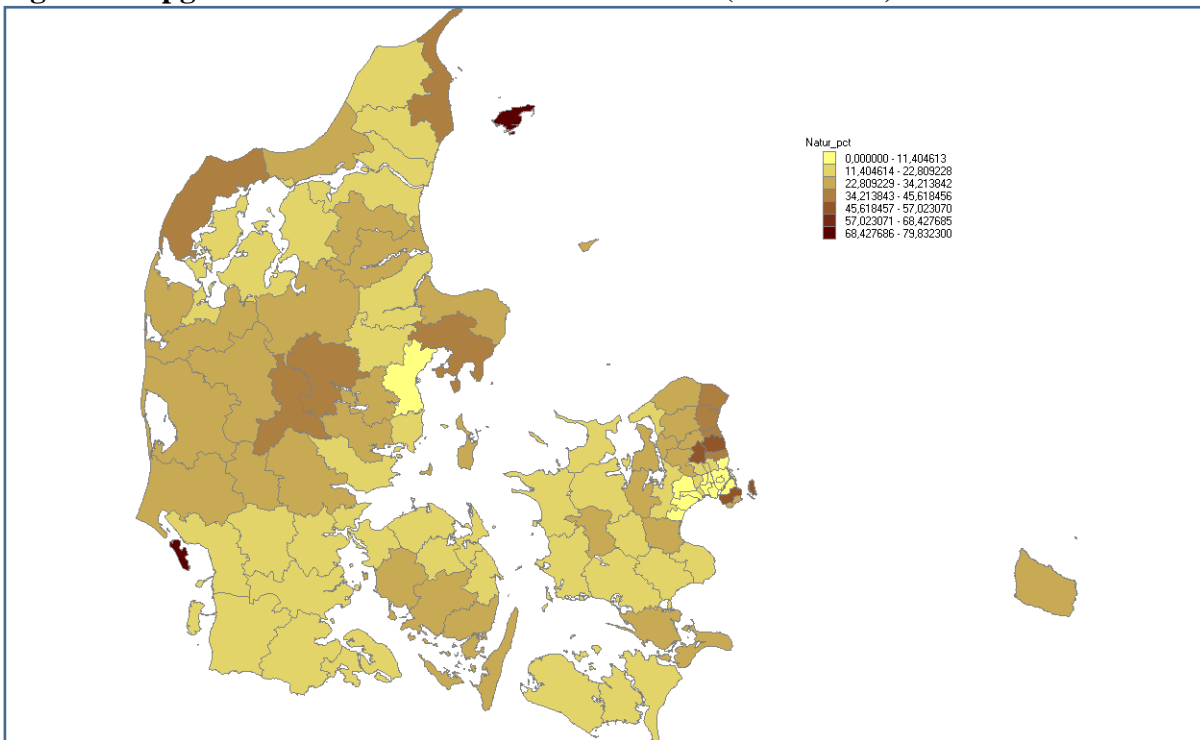
I figur 17 ses en oversigt over naturarealet i de danske kommuner. De kommuner med størst naturareal er Viborg, Thisted og Herning. Viborg har i alt et naturareal på 48.328 ha. Figur 18 illustrerer den relative natur-indikator for danske kommuner. Den gennemsnitlige andel af natur i området er 25 pct., men 56 kommuner har en andel af natur, der er under 24 pct. Det er de små øer som Fanø og Læsø, der har den største andel af natur.

Figur 17: Omfanget af natur i de danske kommuner (ha)

Kilde: Egne beregninger på grundlag af Naturstyrelsen

Figur 18: Opgørelse af natur i de danske kommuner (naturandel)

Kilde: Egne beregninger på grundlag af Naturstyrelsen

5 Oplevelsesmuligheder og servicefaciliteter

De senere års forsøg på at udvikle helårsturismen i Danmark er båret af den grundlæggende idé at man skal samle forskellige aktiviteter, overnatningsformer, attraktioner, restauranter, oplevelsesmuligheder og forretninger i relativt tætte geografiske områder (resorts) for at skabe kritisk masse til at blive en attraktiv destination (*Niras, 2006, s.20, Kommunernes Landsforening, 2010*). Desto længere ophold jo oftere vil gæsten efterspørge andre produkter og serviceydelser i tillæg til den rene overnatning, eksempelvis i form af restauranter, caféer, pubs, koncerter, kunsthåndværk, gallerier osv. og selvfølgelig – forskellige former for aktiviteter og ophold i naturen. Det vanskelige i relation til en kortlægningsopgave er at få kortlagt disse forhold på en nogenlunde objektiv og kvantificerbar måde.⁵

Dette kapitel redegør for intensiteten i de danske kommuner inden for hhv. attraktioner, bespisning og detailhandel. Tre væsentlige elementer i turistproduktet, foruden naturattraktioner og overnatning. De anvendte datakilder er beskrevet under hvert delement af turismeproduktet.

5.1 Attraktioner

Adgangen til attraktioner er et af de forhold, der afgør om en destination kan tilbyde ”hele pakken” eller ej. Attraktioner omfatter her en bred vifte af tilbud, der appellerer til forskellige målgrupper, lige fra ikoner som Tivoli og Legoland til små egns museer, der overvejende appellerer til den lokalhistorisk interesserede. Attraktioner kan som begreb omfatte alt fra fx museer og forlystelsesparker, hvor der betales entre, til natur- eller menneskeskabte seværdigheder, hvor der er fri og gratis adgang, og hvor antallet af besøgende ikke tælles. Af praktiske årsager indgår kun såkaldte betalingsattraktioner i denne rapport, da statistikken er bygget op omkring bl.a. optælling af besøgende.

I denne udredning, hvor formålet primært er attraktionernes geografiske lokalisering, har vi valgt ikke at skelne mellem arten af de forskellige betalingsattraktioner, men blot om der er attraktioner til rådighed eller ej. Vi har valgt at belyse efterspørgslen efter attraktioner/forlystelser ud fra følgende kilder:

1. Antallet af ansatte i forlystelsesparker, museer mv., jf. oplysninger fra Danmarks Statistik om den registerbaserede beskæftigelse i oplevelsestilbud.
2. Udbuddet af betalingsattraktioner belyses ved hjælp af VisitDenmarks attraktionsstatistik (top 300).
3. Det beregnede forbrug af attraktioner (se kapitel 6, Turismens økonomiske og beskæftigelsesmæssige betydning).

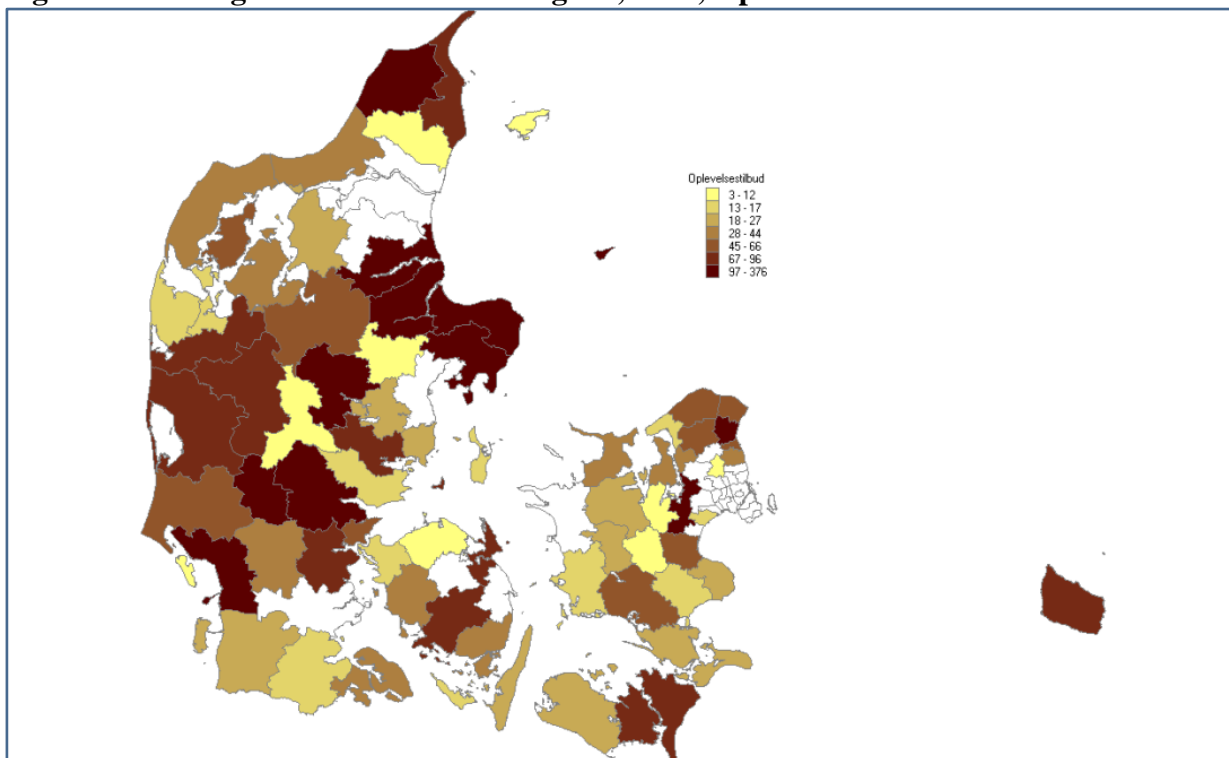
Analysen viser, ikke uventet, at forskellige kommuner fremtræder som oplevelsesintensive kommuner afhængigt af, hvilken metode, der anvendes. Dog er der et vist mønster: Billund, kommuner i trekantsområdet, Djursland og Nordjylland samt områder på Sjælland fremstår generelt stærkest,

⁵ En metode til at belyse turismeservice i Danmark kunne være Guide Danmark, som er en database for forskellige oplevelsestilbud, administreret af VisitDenmark. Guide Danmark er imidlertid ikke anvendt som kilde i nærværende analyse. Dette skyldes, at databasen bygger på frie indberetninger fra turistbureauer og destinationer, hvilket indebærer, at der på tværs af landet er forskellig grad af intensitet i indberetningerne. Til brug for analyse af intensiteten af turismeservice på kommuneniveau er det således vurderingen, at databasen ikke er solid nok.

når indikatoren er oplevelser. Derimod optræder de ellers overnatningsintensive områder i Vest- og Syddjylland noget længere nede på listen, når det gælder oplevelser.

Figur 19 viser den registerbaserede beskæftigelse inden for branchen af ”oplevelsestilbud og forlystelser” i kystkommunerne. I følge denne analyse, er det Billund, Vejle og Fredensborg, der topper listen med det største antal beskæftigede inden for oplevelsestilbud. Herefter følger kommunerne Hjørring, Esbjerg og Syddjurs.

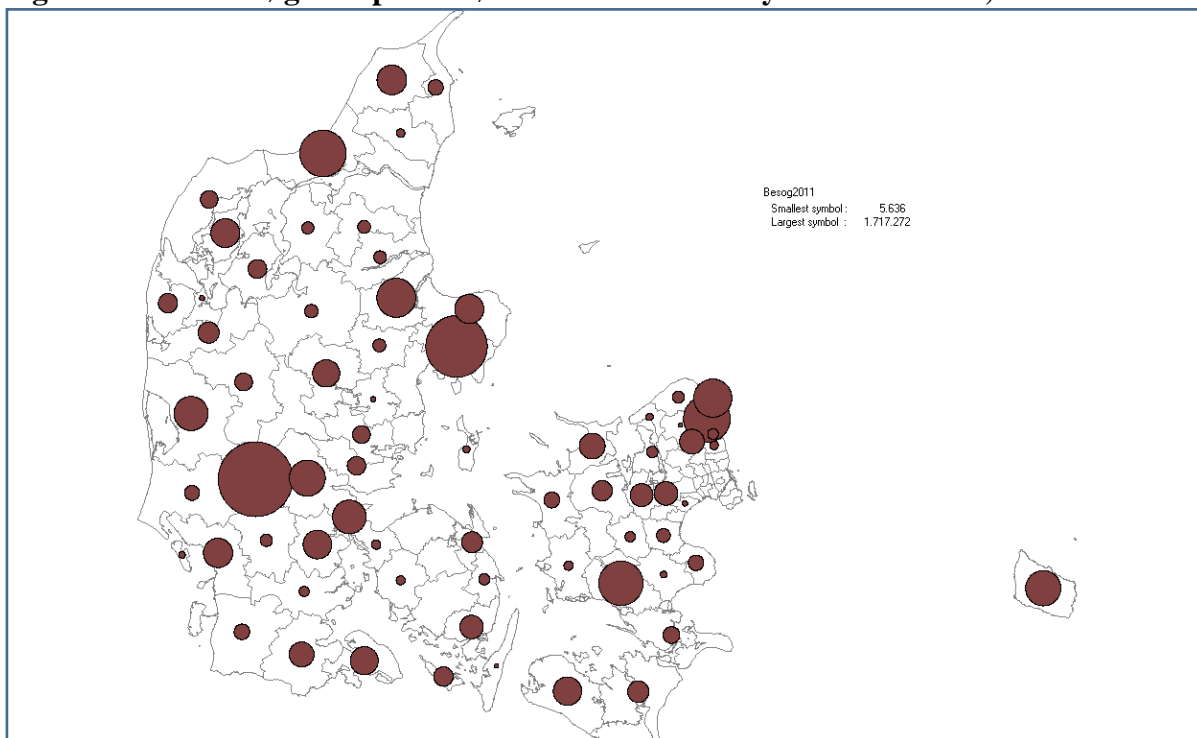
Figur 19: Den registerbaserede beskæftigelse, 2010, Oplevelsestilbud.

Kilde: Egne beregninger

Som en supplerende tilgang til belysning af oplevelsesintensitet er anvendt VisitDenmarks attraktionsstatistik. På baggrund af statistikken for de 300 største attraktioner er det samlede antal besøgende pr kommune opgjort, jf. figur 20. Når der udelukkende fokuseres på kystkommunerne viser analysen, at Billund, Syddjurs og Fredensborg ligger i top med hensyn til det indberettede antal besøgende. Se tallene bag kortet pr landsdel i bilag 2, tabel A11.

Figur 20: Antal besøgende på de største attraktioner i kystkommunerne, 2011

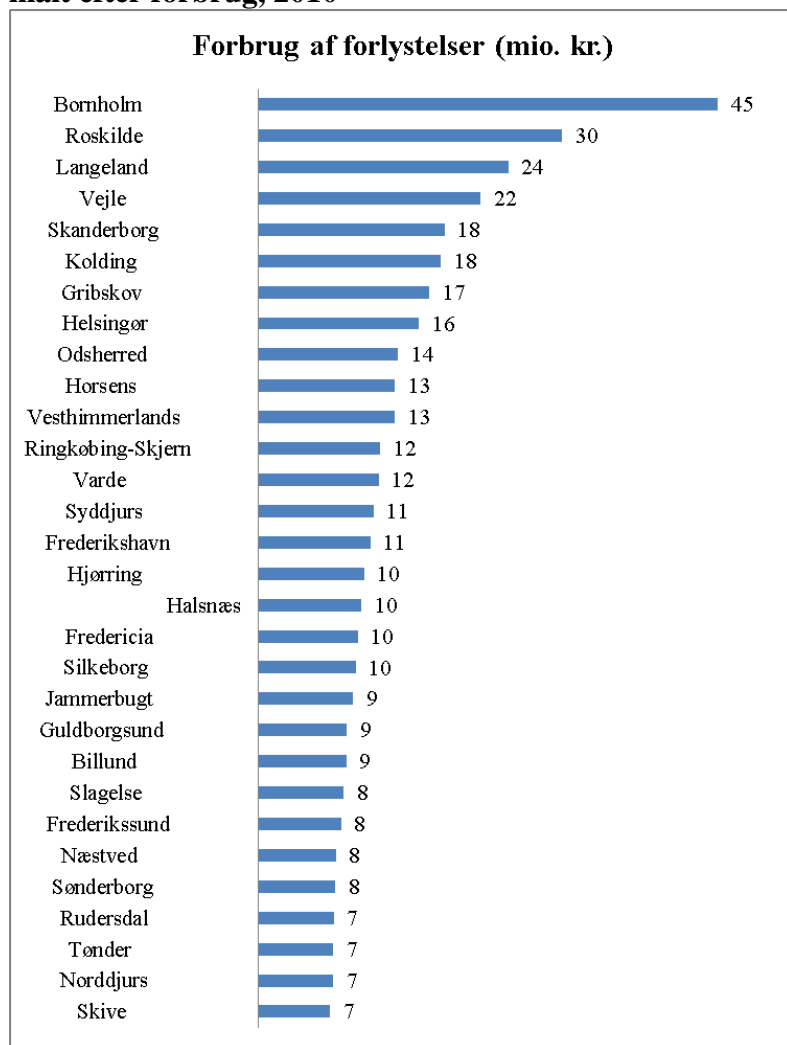
Kilde: Egne beregninger på baggrund af VisitDenmarks attraktionsstatistik

Figur 21 viser det beregnede forbrug på forlystelser, jf. VisitDenmarks turistøkonomiske analyse. Ifølge dette estimat ligger turistforbruget på forlystelser i top på Bornholm (et samlet forbrug på 45 mio. kr.), efterfulgt af hhv. Roskilde og Langeland med et forbrug på hhv. 30 og 24 mio. kr. Vejle, Skanderborg, Kolding og flere nordsjællandske kommuner fremtræder endvidere højt på listen.

Det skal bemærkes, at denne metode til belysning af intensiteten af oplevelser i Danmark er behæftet med betydelige svagheder, da grundlaget er en interviewundersøgelse af et antal turister i hele landet, og da det samlede forbrug af forlystelser er relativt lavt.⁶

⁶ Det er endvidere en metodisk svaghed ved modellen, at forbruget af oplevelser antages at foregå inden for den kommune, hvor overnatningen eller endagsbesøget foretages.

Figur 21: Det beregnede forbrug (mio. kr.) på forlystelser fordelt på de 30 største kommuner, målt efter forbrug, 2010

Kilde: Egne beregninger på grundlag af den turismeøkonomiske model (VisitDenmark/CRT)

5.2 Bespising

Adgangen til forskellige former for spisesteder opfattes af de fleste som et centralt element i en god turistoplevelse. Imidlertid er muligheden for at tegne et detaljeret billede af udbudsstrukturen inden for turisterhvervet begrænset. I denne oversigtsrapport har vi valgt at bruge to tilgange til belysning af brugen af og adgangen til spisesteder:

1. Udbuddet af ydelser indenfor bespising belyses ved antal ansatte inden for hver af brancherne; (1) Restaurationsvirksomhed, (2) Pizzeriaer, grillbarer, isbarer mv., (3) Cafeer, værtshuse, diskoteker m.v..⁷ Da restaurationsbranchen i almindelighed, og restaurationsbranchen i turistområderne i særdeleshed, er præget af mange deltidsansatte og virksomhe-

⁷ De to sidste brancher inden for bespising ”event catering” og ”anden restaurationsvirksomhed” inddrages ikke i analysen, da det i højere grad vedrører erhvervsmæssige aktiviteter, eksempelvis levering af mad på grundlag af kontraktlige aftaler.

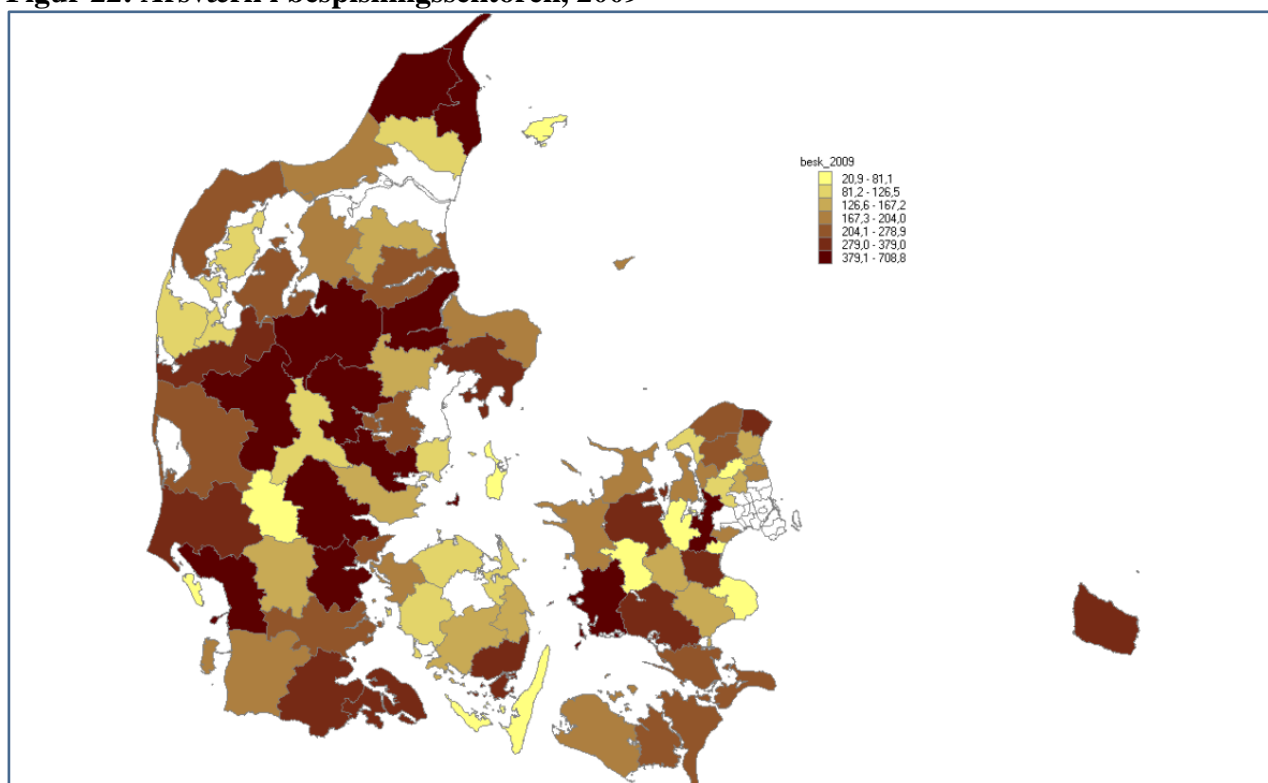
der, der kun har åben i en mindre del af året, er det valgt benytte det akkumulerede antal årsværk inden for disse brancher (virksomhedsdata).

2. Ligesom ved beskrivelsen af oplevelser anvendes den turismeøkonomiske model til at give et billede af turisternes forbrug af ”produktet” restaurationer.

Igen tegner analyserne et lidt andet billede af intensiteten i kystkommunerne, end det var tilfældet, når målestokken var overnatninger, jf. figur 22.

Når kystkommunerne beskrives iht. antal beskæftigede i de udvalgte bospisningsbrancher er det med undtagelse af enkelte kommuner ikke kysten, der er dominerende. Koncentrationen målt i antal beskæftigede er klart størst i flere midtjyske kommuner samt trekantsområdet. Derudover indgår Roskilde, Korsør og Esbjerg blandt kommunerne med størst koncentration.

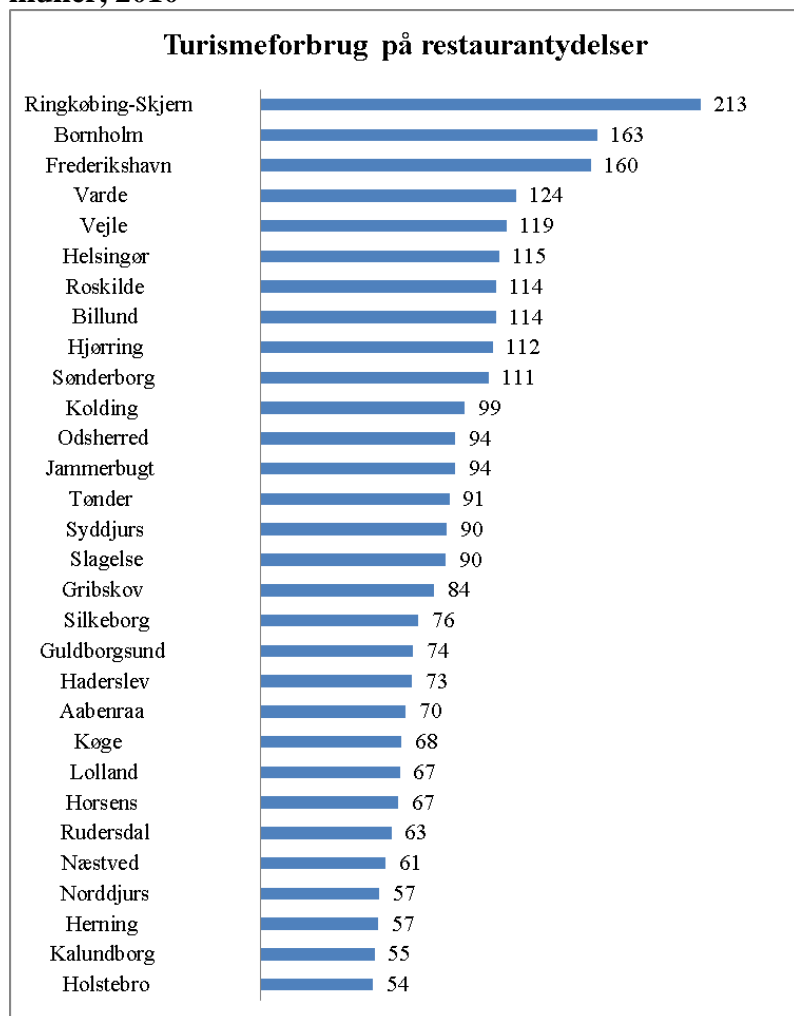
Figur 22: Årsværk i bospisningssektoren, 2009

Egen beregning på grundlag af registerdata

Turisterne samlede beregnede forbrug til restaurationsydelser fremgår af figur 23 for de 30 største kommuner. Det fremgår heraf, at top kommunerne med hensyn til turisternes restaurationsforbrug udgøres af Ringkøbing-Skjern, Bornholm, Frederikshavn og Varde, hvilket er en naturlig konsekvens af et relativt stort antal turister. Kommuner som Vejle, Helsingør og Roskilde er også højt oppe på listen, hvilket er et resultat af et stort antal besøgende samt højtforbrugende erhvervsgæster eller endagsrejsende.

Figur 23: Det beregnede forbrug (mio. kr.) af restaurantydelser fordelt på de 30 største kommuner, 2010

Kilde: Egne beregninger på grundlag af den turismeøkonomiske model (VisitDenmark/CRT)

5.3 Indkøbsmuligheder

Muligheden for at kunne foretage forskellige former for indkøb på destinationen har også betydning for, i hvilken udstrækning området kan opfattes som en helhedsdestination. Gode indkøbsmuligheder er ofte afhængige af, at der er en handelsby af en vis størrelse i området.

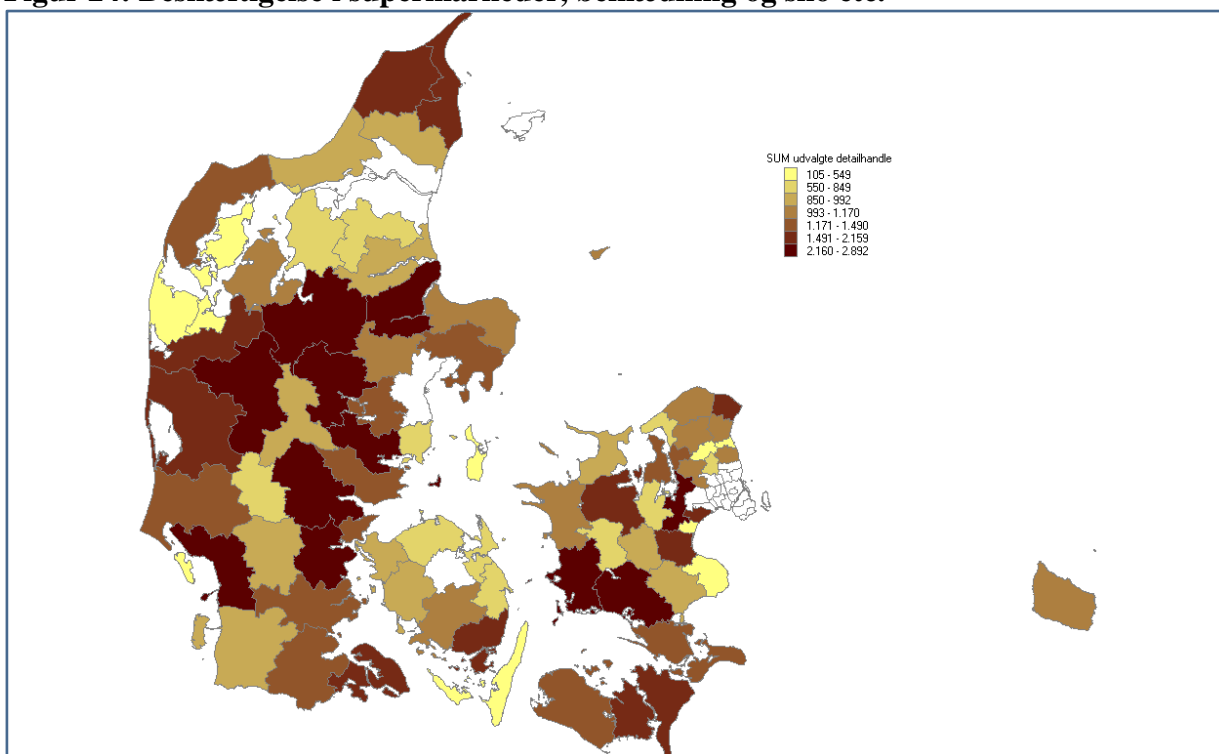
Turistens formål, nationalitet og valg af overnatningsform er faktorer, der har indflydelse på behovet for adgang til detailhandelsbutikker (fødevarer, andre dagligvarer, tøj, brugskunst, elektronik etc). Selvkært har en hotelgæst betydeligt mindre behov for at kunne handle fødevarer end eksempelvis feriehusgæsten. Behovet og muligheden for at kunne handle i detailhandel på destinationen afhænger derfor af en række forskellige faktorer så som antallet af turister, nationaliteter, overnatningsformer samt ikke mindst lokalbefolkningens størrelse og dermed udbuddet af en bred vifte af dagligvarebutikker.

Ligesom ved opgørelsen af forbruget af restaurantydelser og oplevelser giver rapporten et indtryk af koncentrationen af turismeaktiviteten inden for detailhandlen gennem de samme to indikatorer:

1. Opgørelse af beskæftigelsen inden for udvalgte detailhandelsvirksomheder (supermarkeder, fødevarerbutikker, beklædning og sko samt detailhandel med fritidsprodukter) via registerdata.
2. Turistforbruget i detailhandlen belyst via efterspørgselssiden og den turismeøkonomiske model.⁸

Figur 24 viser antallet af beskæftigede i de udvalgte detailhandelsvirksomheder. Opgørelsen viser, at de største indkøbsmuligheder i kystturismens kommuner findes i de store byer. Især træder Esbjerg, Vejle og Randers frem som steder med absolut højst koncentration.

Figur 24: Beskæftigelse i supermarkeder, beklædning og sko etc.

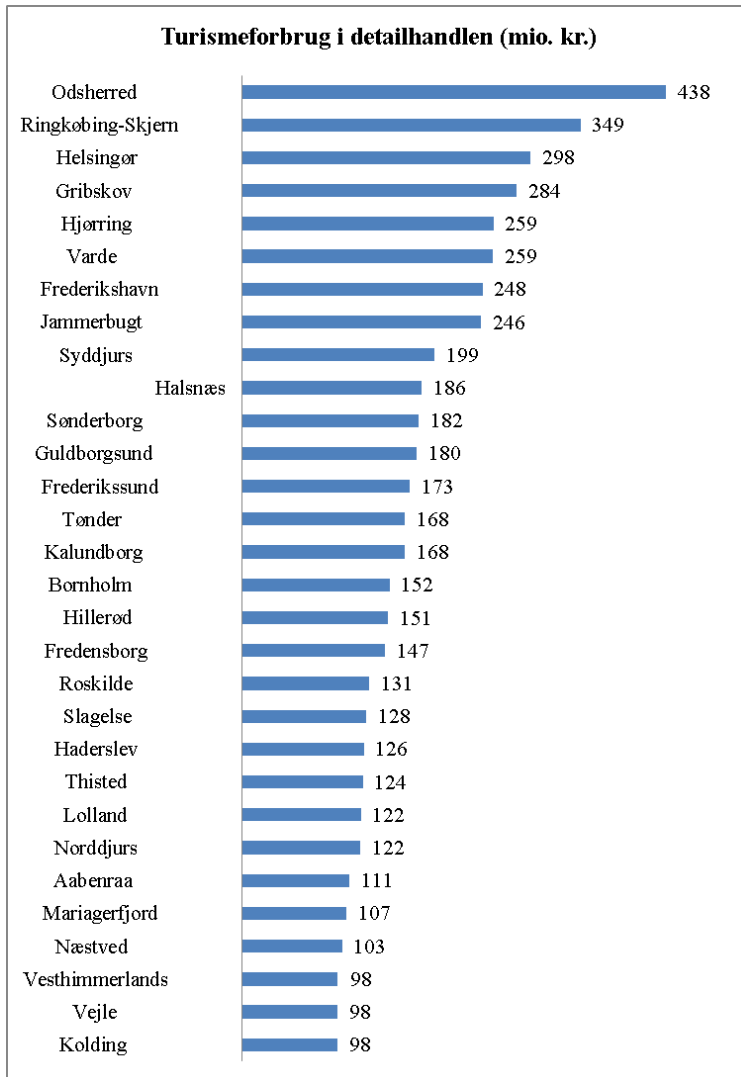
Egen beregning på grundlag af registerdata

Analysen giver et noget andet billede af koncentrationen inden for detailhandel, hvis målestokken er turisternes forbrug af detailhandelsprodukter, opgjort ved hjælp af den turismeøkonomiske model. Kommunerne med størst kritisk masse på denne indikator er de typiske feriehusområder, både områder med stor kommerciel udlejning som Ringkøbing-Skjern og Varde samt områder med turister i

⁸ Det er en metodisk svaghed ved modellen, at forbruget af fødevarer og detailhandel antages at foregå inden for den kommune, hvor overnatningen eller endagsbesøget foretages. Denne antagelse er lidt af en tilsnigelse, da turisterne ofte vil placere deres forbrug i flere kommuner.

eget sommerhus såsom Odsherred og Gribskov kommuner. Også Helsingør og Nordjylland fremstår som store kommuner på indikatoren. Figur 25 oplister de 30 største kommuner målt efter turisters forbrug i detailhandlen.

Figur 25: Beregnet forbrug (mio. kr.) af fødevarer og detailhandel 2010, kommunefordelt

Kilde: Egne beregninger på grundlag af den turismeøkonomiske model (VisitDenmark/CRT)

6 Turismens økonomiske og beskæftigelsesmæssige betydning

Når turismens økonomiske og beskæftigelsesmæssige betydning skal kvantificeres, er problemet populært sagt, at turisme i langt højere grad er et fænomen end et erhverv. Turisme findes ikke som branche i nationalregnskabet på samme måde som eksempelvis landbrug og maskinfremstillingsindustrien. Når man skal foretage en evaluering af turismens bidrag til økonomien, er det derfor vanskeligt at give en præcis vurdering. Dette er baggrunden for etableringen af de såkaldte turismesatellitregnskaber, som er en mulig metode til måling af turismens økonomiske og beskæftigelsesmæssige betydning.

Kapitlet beskriver med udgangspunkt i turismesatellitregnskabet og den turismeøkonomiske model turisternes forbrug i kommunerne samt effekterne af turismen i form af afledt værditilvækst og skabt beskæftigelse. Metoden kan studeres nærmere i VisitDenmarks turismesatellitregnskab for 2010 (VisitDenmark, 2012), men det er vigtigt at gøre sig klart, at der er tale om en metode, hvor man på baggrund af en række antagelser kalkulerer sig frem til et sandsynligt forbrug og dermed en sandsynlig effekt af turismen på beskæftigelse og værdiskabelse.

Her skal det bemærkes, at opgørelsen af det samlede turismeforbrug bygger på en bred definition af turismen, hvorved alle turismeformer i princippet regnes med. Både omsætningen fra overnattende turister, endagsbesøgende, erhvervsmøder, og forbrug i forbindelse med brug af eget sommerhus eller besøg af venner og familie.

Endelig er det vigtigt at bemærke, at opgørelsen af værditilvækst og beskæftigelse efter denne metode er en effektberegning, der på grundlag af CRTs økonomiske model beregner den betydning, turismeforbruget har for værdi og job. Effektberegningen inkluderer de såkaldte indirekte og inducerede effekter, der er af turismeforbruget.⁹

Nærværende kapitel viser koncentrationerne af turismeforbrug, værditilvækst og beskæftigelse på kommunekort. Bilag A12 – 14 indeholder tabeller med data for alle kommuner.

Kapitlet afsluttes med en kort beskrivelse af den kritiske masse i turismen iht. oplysninger fra erhvervsstatistikken. En anden måde at opgøre turismens økonomiske og beskæftigelsesmæssige betydning er nemlig at se på indtjening og beskæftigelse i turist erhvervene og i de turismerelaterede erhverv, jf. oplysninger fra Danmarks Statistik. Her kan man opgøre eksempelvis omsætning og lønindkomst i erhvervene ganske præcist. Dvs. indtjening og omsætning kan direkte henføres til konkrete arbejdssteder og dermed til specifikke lokalområder. Ulempen er her, at vi ikke ved, hvor stor en del af denne indtjening, der stammer fra turisme, og hvor stor en del, der kan henføres til lokalbefolkningens forbrug.

6.1 Beregnet turismeforbrug ved satellitregnskabet

I alt købte turisterne i 2010 for 74,6 mia. kr. i Danmark (VisitDenmark, 2012). Heraf blev 45,2 mia. kr. anvendt i kystturismens kommuner. Som illustreret i figur 24 er de største kystkommuner målt efter samlet turismeforbrug Ringkøbing-Skjern (2,1 mia. kr.), Vejle (1,6 mia. kr.), Varde (1,5 mia. kr.) og Helsingør (1,5 mia. kr.) kommuner.

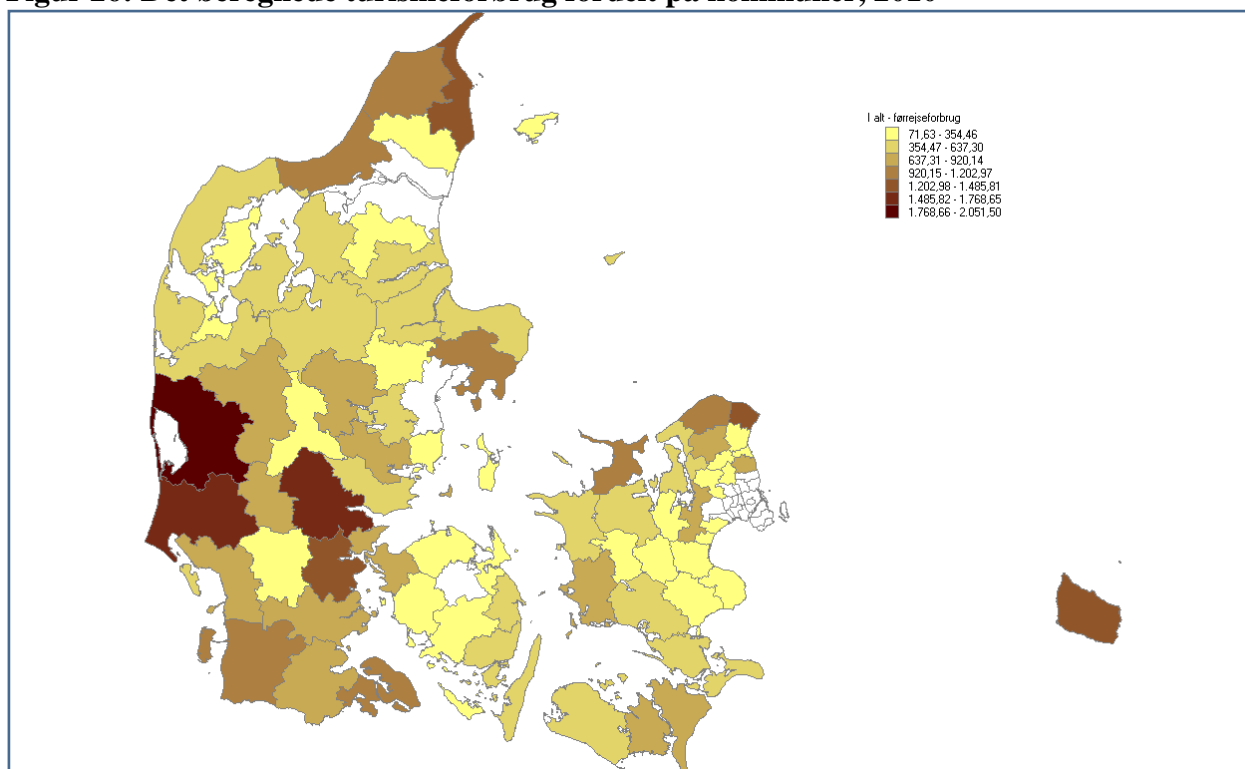
⁹ Se VisitDenmark: Turismens økonomiske betydning 2010 (2012) for en nærmere beskrivelse af metoden.

De tre næstfølgende kystkommuner er Bornholm, Frederikshavn og Kolding, hvor det beregnede turismeforbrug ligger mellem 1,2 og 1,4 mia. kr.

Hjørring, Jammerbugt og Sønderborg fuldender top ti listen med et forbrug på hver mellem 1,1 og 1,2 mia. kr.

De mest overnatningstunge områder i Danmark bidrager således også med et højt turismeforbrug, men nye på top ti listen er kommuner som Vejle, Kolding, Helsingør og Sønderborg, der ikke har nær så mange overnatninger, men enten er karakteriseret ved et højt forbrug som følge af et højt antal erhvervsgæster eller stort antal endagsbesøg. Figur 26 illustrerer turismeforbrugets fordeling på kystkommuner.

Figur 26: Det beregnede turismeforbrug fordelt på kommuner, 2010

Kilde: Turismesatellitregnskabet, VisitDenmark

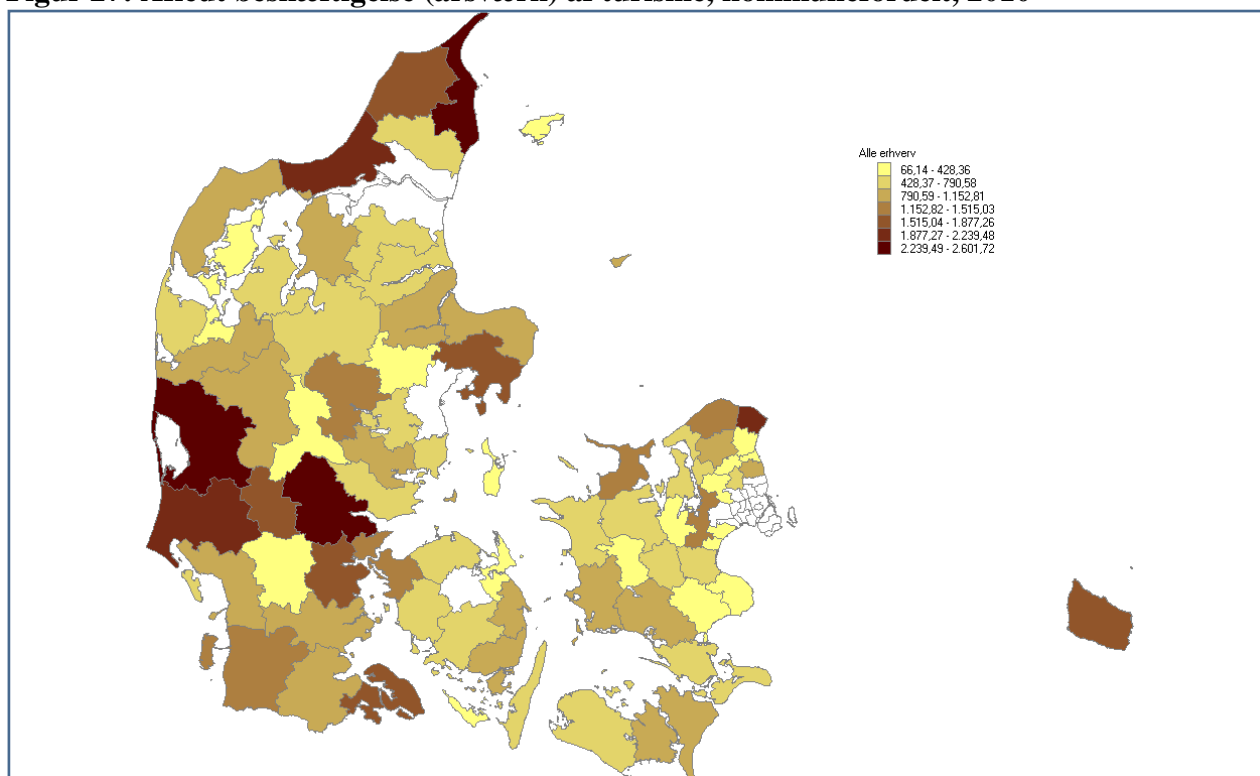
6.2 Turismens betydning for beskæftigelsen i og udenfor lokalområdet

Turismen har stor betydning for antallet af beskæftigede i Danmark. Inklusiv afledte effekter står turismeforbruget bag 109.000 årsværk i Danmark, hvilket svarer til 4,1 pct. af alle årsværk i Danmark.

Kystturismen giver anledning til en samlet beskæftigelse på godt 68.500 årsværk, svarende til godt 62 pct. af den samlede beskæftigelseseffekt af dansk turisme. Beskæftigelseseffekten i en given kommune omfatter summen af effekter fra egen turisme, som forbliver i kommunen (intra-effekt), og så den kommune modtager fra andre kommuners turisme (inter-effekt). Turismen i en given kommune skaber ikke kun skaber beskæftigelse i samme kommune, men også i andre kommuner via de samlede afledte effekters spredning.

Figur 27 viser det antal årsværk i kommunerne, der er skabt som følge af kystturismen, når alle effekter regnes med, dvs. inklusiv både direkte, indirekte og afledte effekter. De kystkommuner, der har den største beskæftigelseseffekt fra turismen er Ringkøbing-Skjern, Vejle og Frederikshavn. Her ligger beskæftigelseseffekten mellem 2.200 og 2.600 årsværk/kommune. Varde, Helsingør, Jammerbugt og Bornholm følger efter med omkring 2.000 årsværk pr. kommune.

Figur 27: Afledt beskæftigelse (årsværk) af turisme, kommunefordelt, 2010

Kilde: Den turismeøkonomiske model, CRT og VisitDenmark

6.3 Turismens værdiskabelse i og udenfor lokalområdet

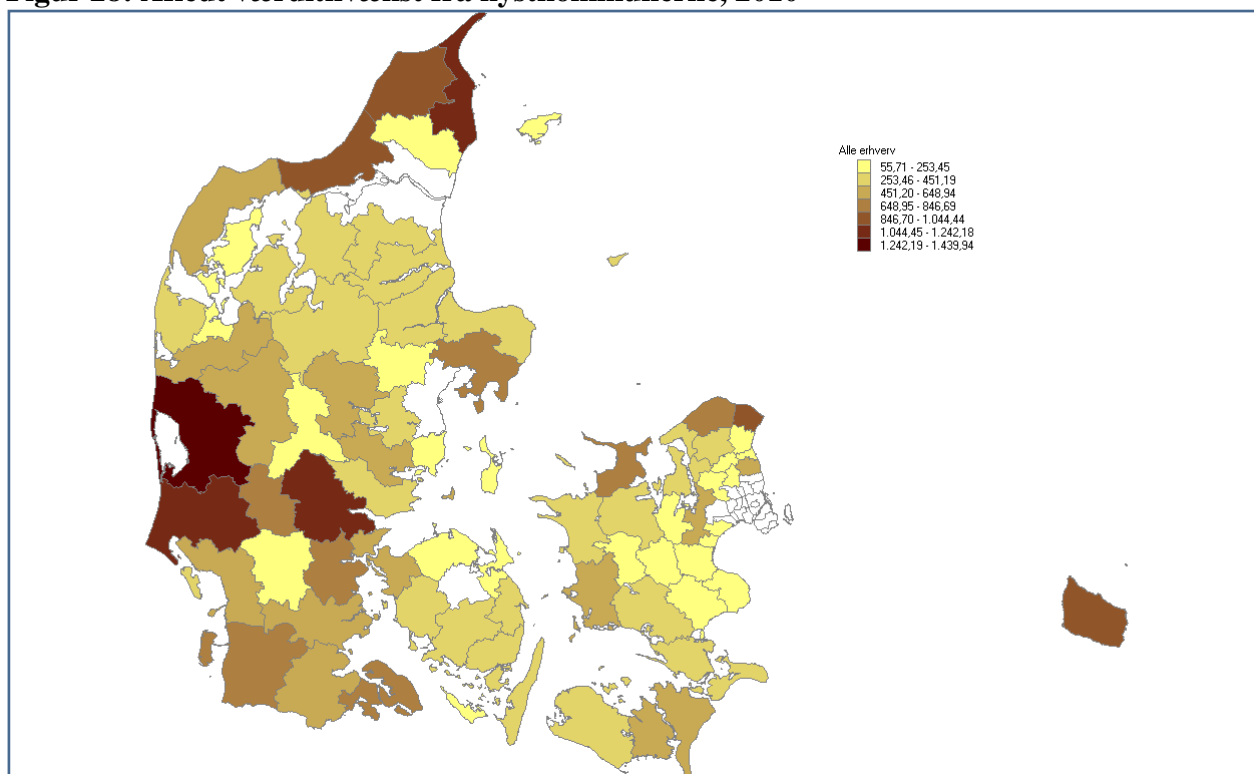
En anerkendt målestok for betydningen af et erhverv i samfundet er værditilvækst. Værditilvæksten er defineret som den del af forbruget, der er tilbage af den samlede omsætning, når vareforbruget, der er brugt i forbindelse med produktionen, er fratrukket.

Når de afledte effekter på værdiskabelsen indregnes, viser det sig, at det samlede turismeforbrug på 74,6 mia. kr. giver anledning til en samlet værdiskabelse på knap 54 mia. kr. Kystkommunerne bidrager med i alt 34,2 mia. kr. ud af den samlede turismegenererede værdiskabelse. Det vil sige, at 63 pct. af den samlede værdiskabelse af turismen, stammer fra kystkommunerne.

Figur 28 viser den samlede direkte og afledte værditilvækst fordelt på kystkommuner. Igen gælder det, som ved beskæftigelsen, at ikke hele den regionale effekt stammer fra turisme i egen kommune, men i et vist omfang også fra turismeforbrug i andre kommuner. På den måde kan man ikke entydigt sammenligne turismeforbruget i en kommune med fx beskæftigelsen eller værditilvæksten for den samme kommune.

Målt efter værditilvækst er kommunerne med størst kritisk masse i vid udstrækning de samme som ved opgørelsen af turismeforbruget samt beskæftigelsen. Blandt kystkommuner er det Ringkøbing-Skjern, Varde og Frederikshavn, der er de største bidragsydere til den samlede værdiskabelse. Herefter følger Vejle, Bornholm, Jammerbugt og Helsingør. Når målestokken er værditilvækst (og ikke beskæftigelse) rykker nogle af de traditionelle overnatnings-stærke kystkommuner dog lidt længere op på listen, såsom eksempelvis Varde og Bornholm.

Figur 28: Afledt værditilvækst fra kystkommunerne, 2010

Kilde: Den turismeøkonomiske model, CRT og VisitDenmark

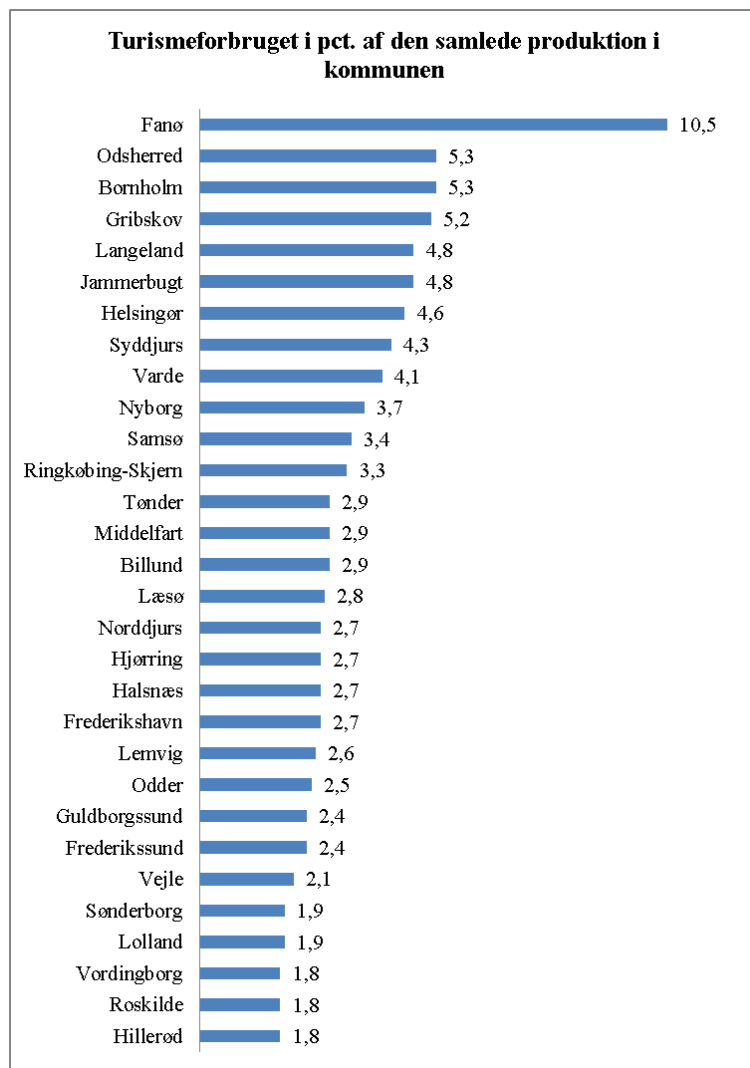
6.4 Turismens relative betydning

Frem for udelukkende at se på, hvad turismen genererer i absolutte termer, i form af forbrug, værdiskabelse og beskæftigelse kan man se på turismens relative betydning – dvs. hvor afhængig området/kommunen er af turismen. Dette er også en vigtig indikator for kritisk masse i kystturismen, i hvert fald set ud fra et lokaløkonomisk perspektiv.

Dette har vi valgt at belyse ved at sammenholde det samlede turismeforbrug med værdien af den samlede produktion af alle varer og tjenesteydelser i området. Dette udtrykker turisterhvervets relative betydning for lokaløkonomien.

Figur 29 illustrerer de 30 kommuner i kystturismen, der i størst omfang er afhængige af turismen. Højt på listen står ø-samfund og mindre kommuner, dog alle med en veludbygget turisme. Fanø er den kommune med klart størst afhængighed af turismen, idet over 10 pct. af produktionsværdien i kommunen stammer fra turisme. De næstmest turismeafhængige kommuner er Bornholm, Odsherred, Gribskov og Langeland, der alle har en afhængighed af turismen på over fem procent. I gennemsnit udgør turismen 1,6 procent af den samlede produktion i hele Danmark.

Figur 29: Turisterhvervets relative betydning for lokaløkonomien (de 30 kommuner med størst relativ betydning), 2010

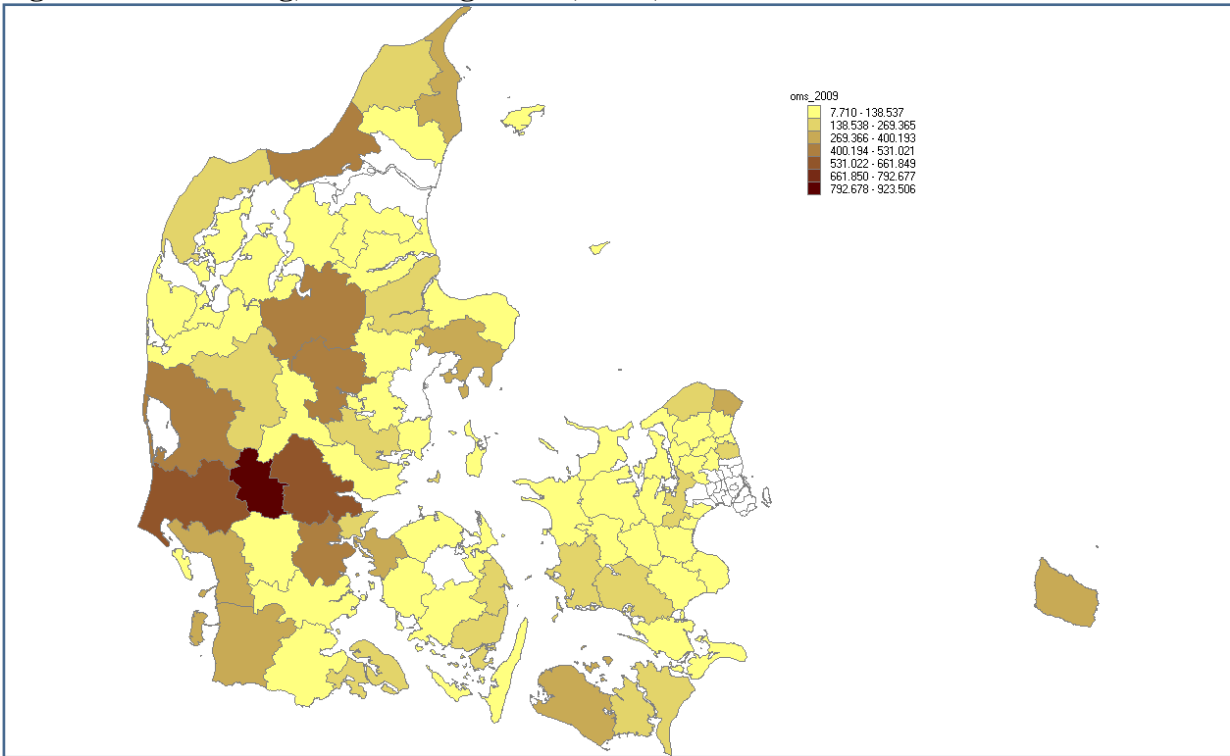
Kilde: Den turismeøkonomiske model, CRT og VisitDenmark

6.5 Omsætning og beskæftigelse inden for turismespecifikke erhverv

Frem for at beregne turisternes forbrug af forskellige produkter og serviceydelser med udgangspunkt i turisten og via spørgeskemaundersøgelser, kan man gå den direkte vej og se på indkomst og beskæftigelse i en række turisme- og turismerelaterede erhverv. Som tidligere nævnt har det den ulempe, at man ikke kan skelne mellem effekten af turisternes og lokalbefolkningens forbrug. Til gengæld kan beskæftigelse og indtjening gøres op med en ganske stor grad af præcision.

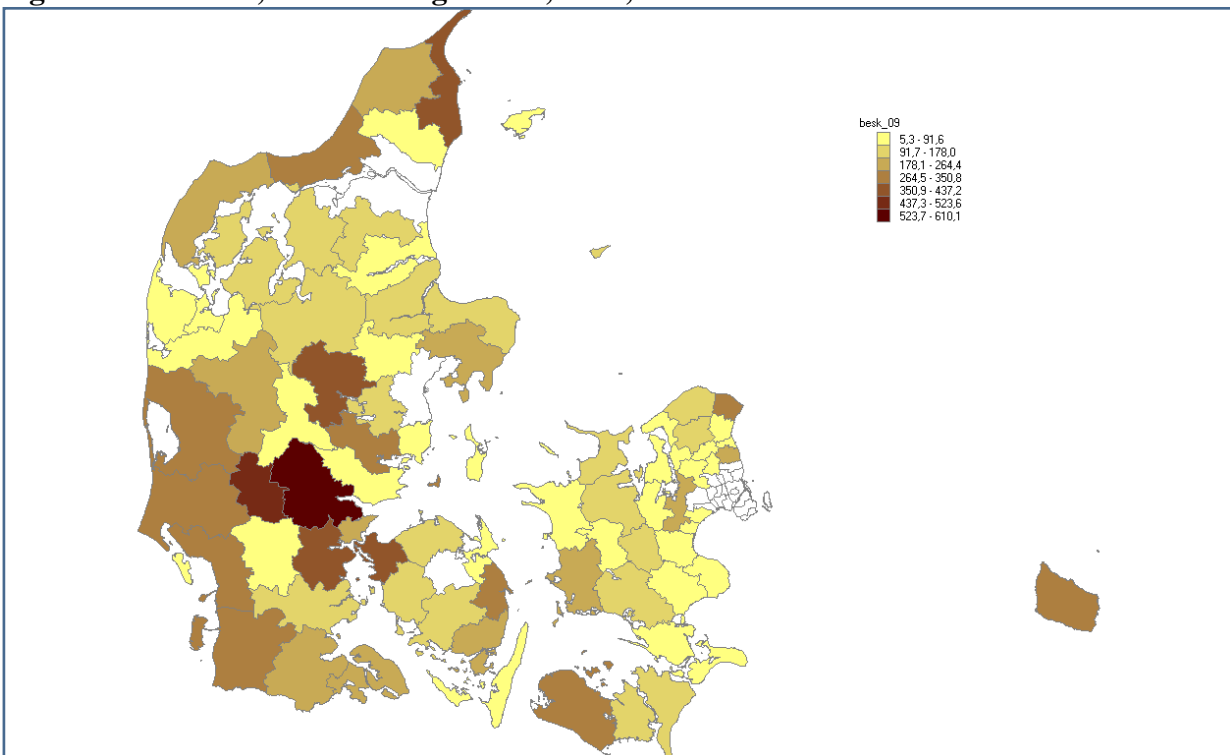
For at belyse de turismespecifikke erhvervs koncentration i kommunerne er der foretaget en såkaldt registerbaseret analyse. Figur 30 og 31 illustrerer resultatet af analyserne, og metoden er uddybet i bilag 2. Som det fremgår af figurene, er Billund den kommune med klart størst kritisk masse, når målestokken er omsætning skabt i turismespecifikke erhverv. Vejle er størst, når målestokken er antal beskæftigede.

Figur 30: Omsætning, overnatningssektor, 2009, kommunefordelt

Egen beregning på grundlag af registerdata

Figur 31: Årsværk, Overnatningssektor, 2009, kommunefordelt

Egen beregning på grundlag af registerdata

Kilder/Litteraturliste

- Center for Regional og Turismeforskning (2012): Den Regionale model for erhverv og beskæftigelse. <http://www.crt.dk/site/brugervejledning/>
- Copenhagen Economics, 2010: Problemet i dansk turisme. Konsekvenserne for Danmark.
- Danmarks Statistik, 2007: Overnatninger på små hoteller og campingpladser, 2006. Statistiske Efterretninger Serviceerhverv. 2007:34
- Danmarks Statistik, 2011: Ferie- og forretningsrejser 2010. Statistiske Efterretninger Serviceerhverv. 2011:8
- Danmarks Turistråd, 1992. Fælles fodslaw. En rapport om turisme, miljø og planlægning. Udarbejdet af en arbejdsgruppe nedsat af Danmarks Turistråd, Planstyrelsen, Skov- og naturstyrelsen og Turismens Fællesråd.
- Danske Regioner, 2008: Danmarks nye Turisme. Oplæg til vækststrategi for dansk turisme.
- Erhvervs- og Byggestyrelsen, 2011: Oplæg til Den konkurrenceudsatte pulje af struktur-fondsmidler: Kvalitetsløft i kystturismen
- Eskild Hansen Strategibureau, 2010: Aktuelle udviklingstendenser indenfor turisme. Delrapport fra Turismebarometer for Bornholm. Center for Regional og Turismeforskning.
- Eskild Hansen Strategibureau og Teknologisk Institut, 2011: Forundersøgelse vedr. etablering af et Videncenter for Kystturisme i Hvide Sande
- Frelle-Petersen, Claus, Martin Kyed og Mikkel Egede Birkeland, 2008: Vækst i turisterhvervet. Rapport fra Copenhagen Economics for Turisterhvervets samarbejdsforum.
- Hjalager, Anne-Mette, 2009: Udviklingsdynamikker i sommerhussektoren. Rapport udarbejdet for Center for Bolig og Velfærd
- Kommunernes Landsforening, 2010: Turismen i kommunerne – overblik og nye turismepolitiske anbefalinger.
- Manto, 2011: Oplæg til en strategisk ramme for større projekter inden for kyst-, by- og naturferie år 2012-2015.
- Miljøministeriet, Naturstyrelsen, 2011: Dialogforum om turismeplanlægning
- Niras, 2006: Vækstprojekt – helårskystturisme. Udpegning af 23 destinationer. Analyse af potentialet for sæsonforlængelse og helårskystturisme. Rapport udarbejdet for VisitDenmark
- Teknologisk Institut og ESHB, 2010: Turismens vækstpotentiale i Region Midtjylland
- VisitDenmark, 2010: Attraktionsliste 2010
- VisitDenmark, 2011a: Turisternes ferieønsker. En analyse af Danmarks position som ferieland.
- VisitDenmark, 2011b: Turisternes tilfredshed med det danske turistprodukt – har vi en udfordring?
- VisitDenmark, 2012: Oplæg til klyngeanalyse af kystferieturismen i Danmark.
- VisitDenmark, 2012: Turismens økonomiske betydning 2010

Bilag 1. Turismeaktiviteter på det subkommunale niveau

Turismens udbudsstruktur er i blevet beskrevet og analyseret i rapporten på det kommunale niveau, simpelthen fordi det i de fleste tilfælde er det mest detaljerede niveau, man kan arbejde på uden at offentliggøre data, der gør det muligt at identificere enkeltvirksomheder.

Men samtidig er det klart, at når eksempelvis Varde kommune kommer ud som en meget turismeintensiv kommune, så ved vi godt at denne turisme ikke er jævnt fordelt over kommunen, men koncentreret i kystområdet.

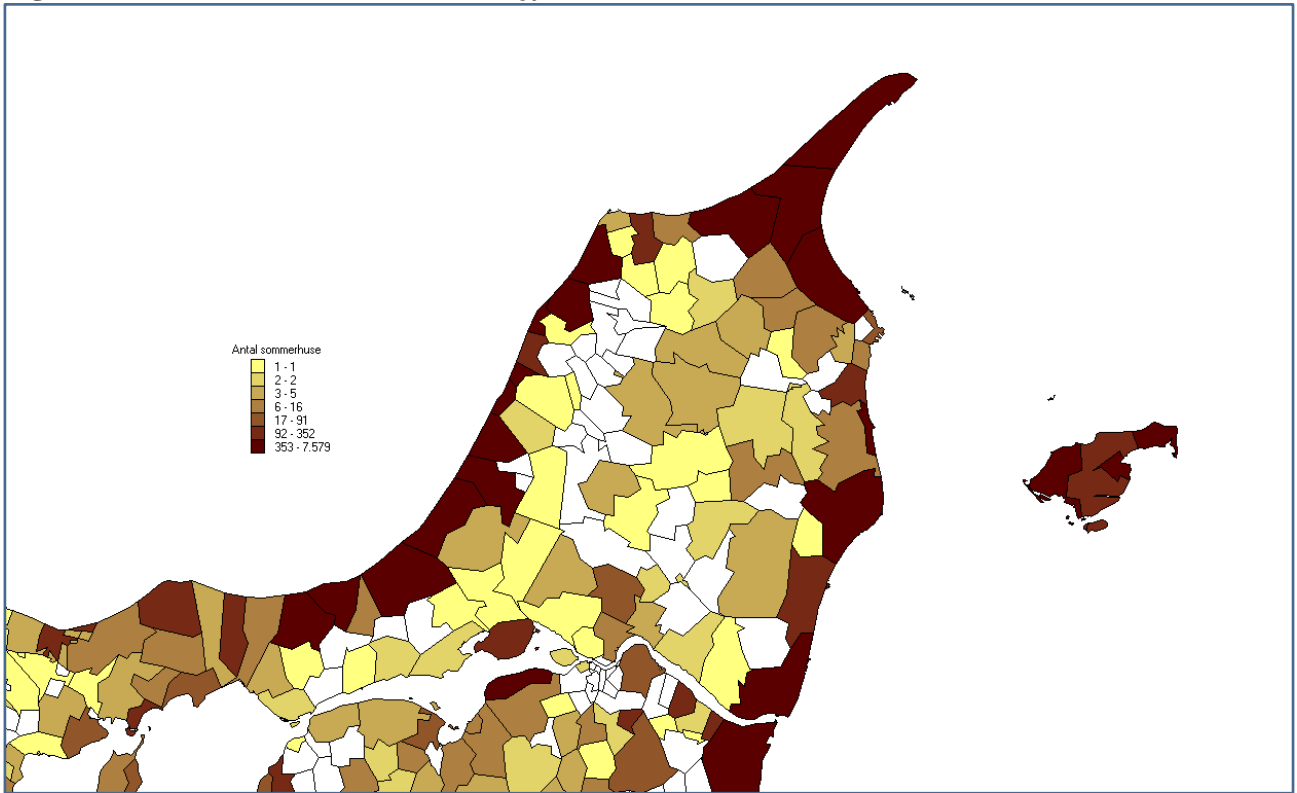
Dette appendix trækker data så langt som muligt, for at få et billede af denne subkommunale organisering af den danske turismesektor. Rent teknisk har vi gjort dette ved at bryde udvalgte data ned på sogneniveau. På to områder har vi kunnet bryde data ned til sogneniveau: Antallet af feriehuse (som indikator på fordeling af feriehusovernatningerne) samt antallet af beskæftigede årsværk inden for overnatningssektoren generelt set (virksomhedsdata). Antallet af beskæftigede årsværk (både ejer og lønnet arbejdskraft) indenfor overnatningssektoren er benyttet som den primære indikator for turismeaktivitet i lokalområdet, fordi dette meget bedre end eksempelvis optælling af antal hoteller eller antal restauranter giver et udtryk for aktivitetsniveauet i området (der er jo forskel på at drive et hotel med 2 ansatte og et med 40 ansatte).

Da der er en meget skæv fordeling af turismeaktiviteten ud over landet (der er få sogne med et meget stort antal sommerhuse og et meget stort antal årsværk inden for de primære turismevirksomheder) har vi benytte en anden grafisk repræsentation i de efterfølgende sognekort. Hidtil har kortene været konstrueret med lige mange observationer i hver af de benyttede kategorier. I de efterfølgende sognekort repræsenterer hver kategori imidlertid ca. lige mange observationer. For kortet over feriehuse betyder det eksempelvis, at de mest intensive kategorier repræsenterer sogne med mellem 350 og 7.600 sommerhuse, hvilket jo er en ganske voldsom spredning. Dette skal man selvfølgelig være opmærksom på ved fortolkning af de efterfølgende sognekort.

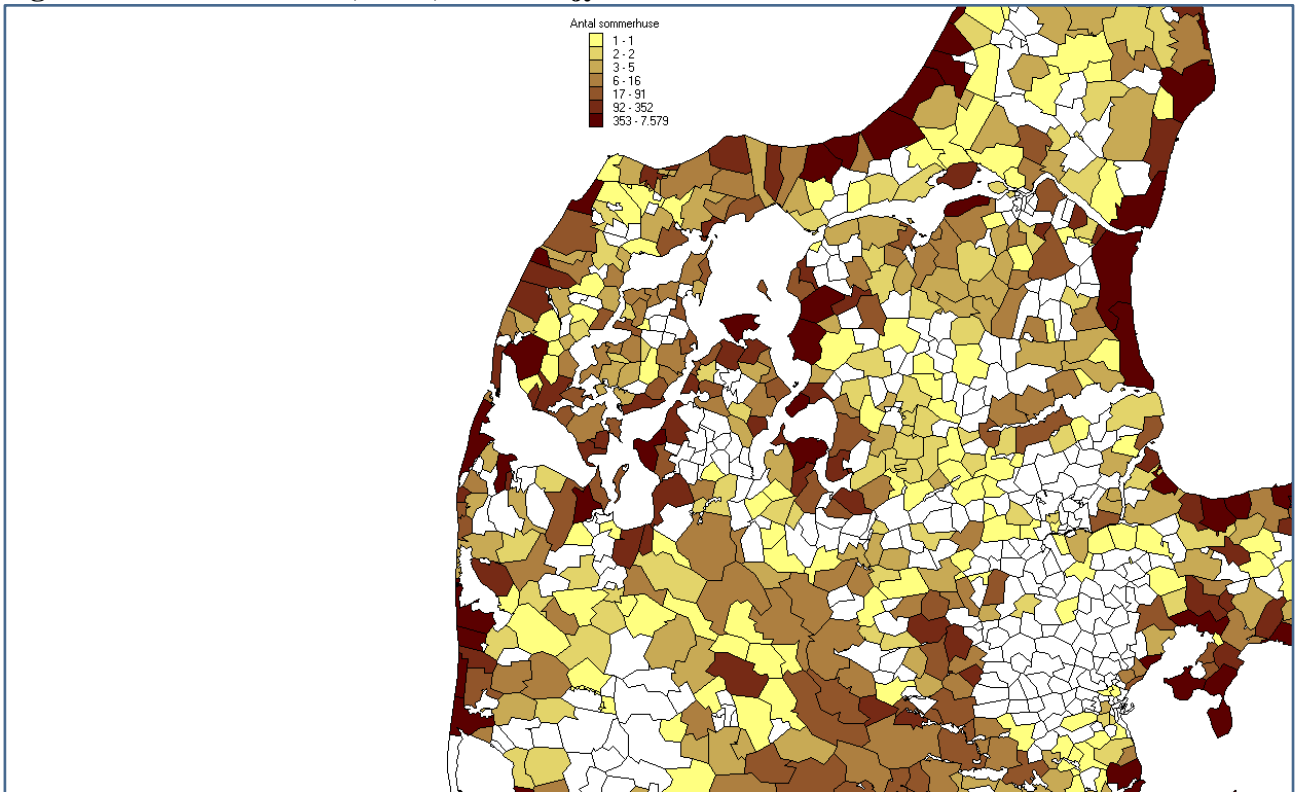
Fordeling af feriehuse

Feriehusene er helt overvejende, og ikke overraskende, lokaliseret i kystområderne, dog også med en pæn repræsentation af sommerhuse i Midtjylland. Antalsmæssigt er langt de fleste sommerhuse lokaliseret i Vest- og Sydsjælland med den helt store koncentration omkring Nykøbing Sjælland og Væggerløse. I Nordsjælland er koncentrationen omkring hhv. Jægerspris og Gilleleje, På Bornholm i den sydøstlige del af øen omkring Dueodde. På Fyn i særlig grad omkring Otterup. I Sydjylland er koncentrationen omkring Blåvand og Fanø, i Vestjylland omkring Hvide Sande og Ringkøbing og endelig i Nordjylland omkring hhv. Løkken og Hals.

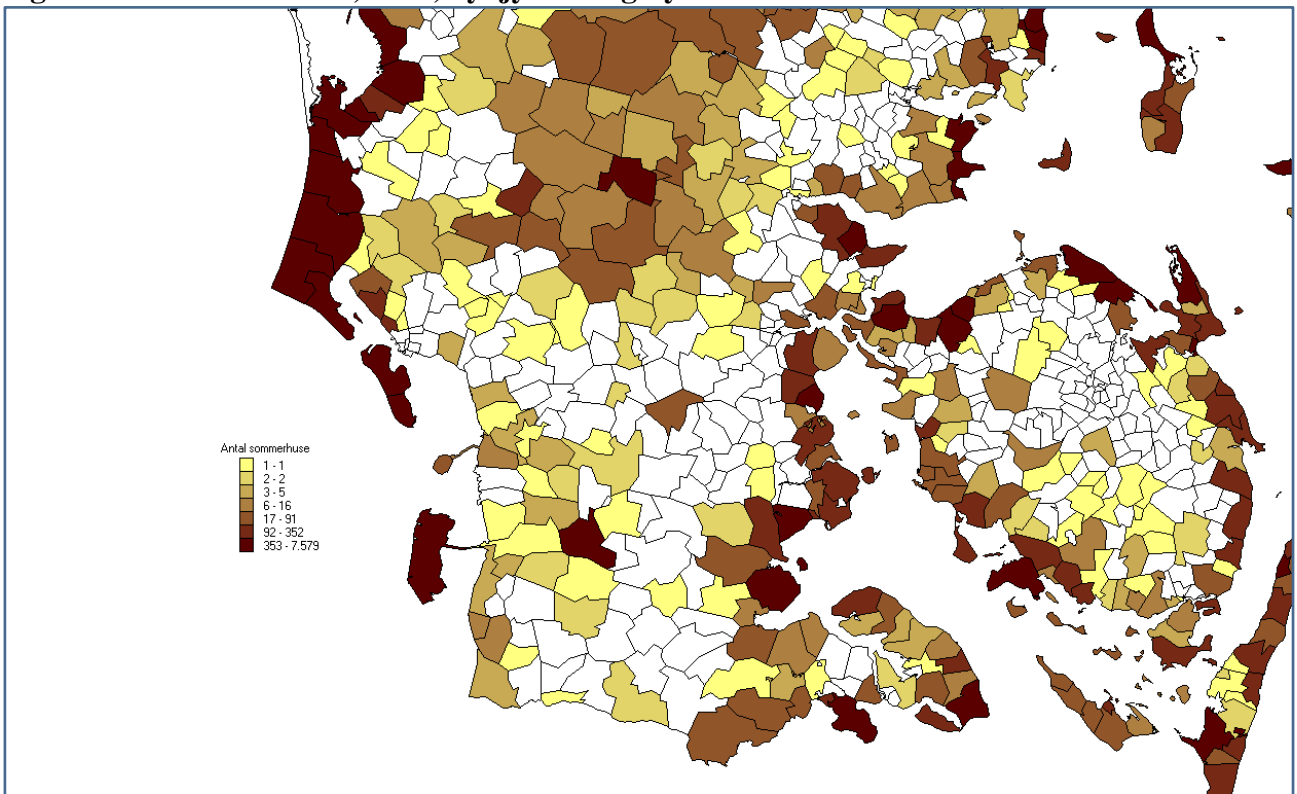
Figur A1: Antal feriehuse, 2010, Nordjylland

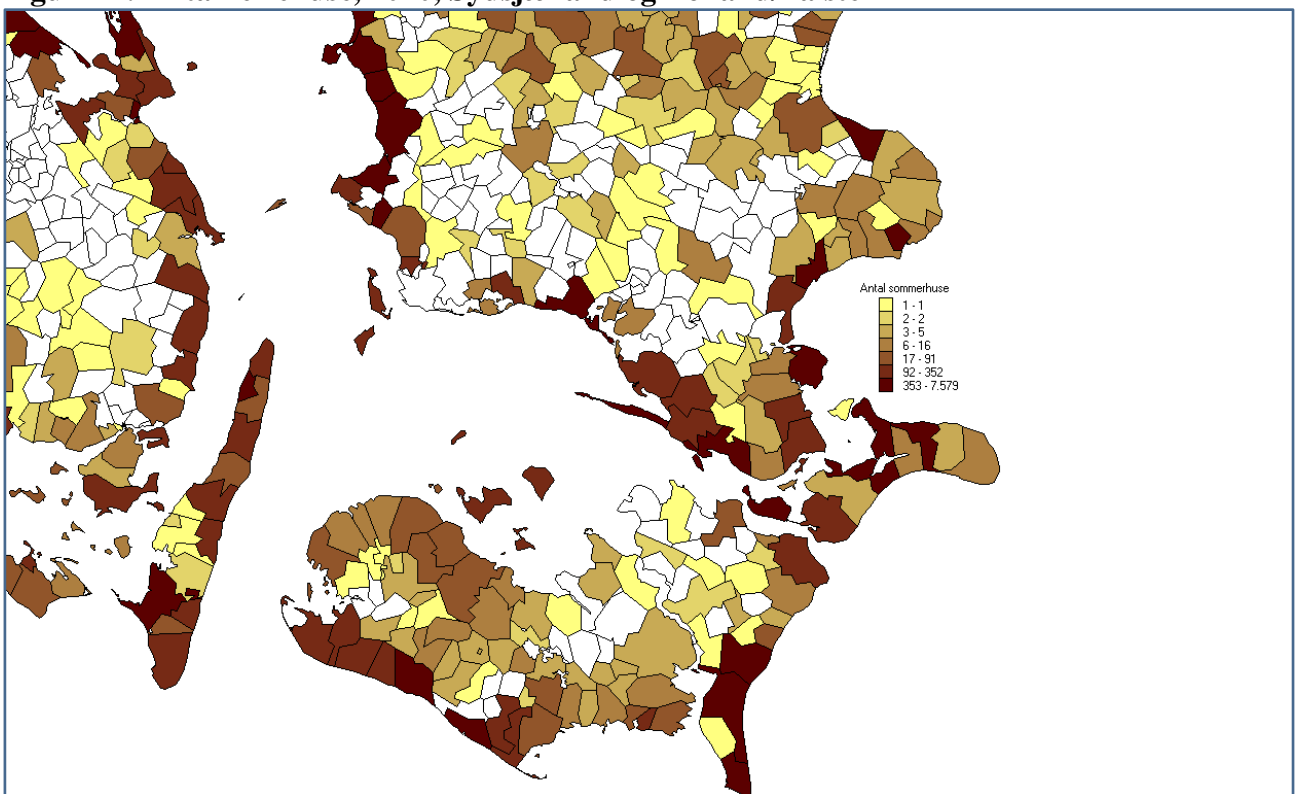
Figur A2: Antal feriehuse, 2010, Nordvestjylland

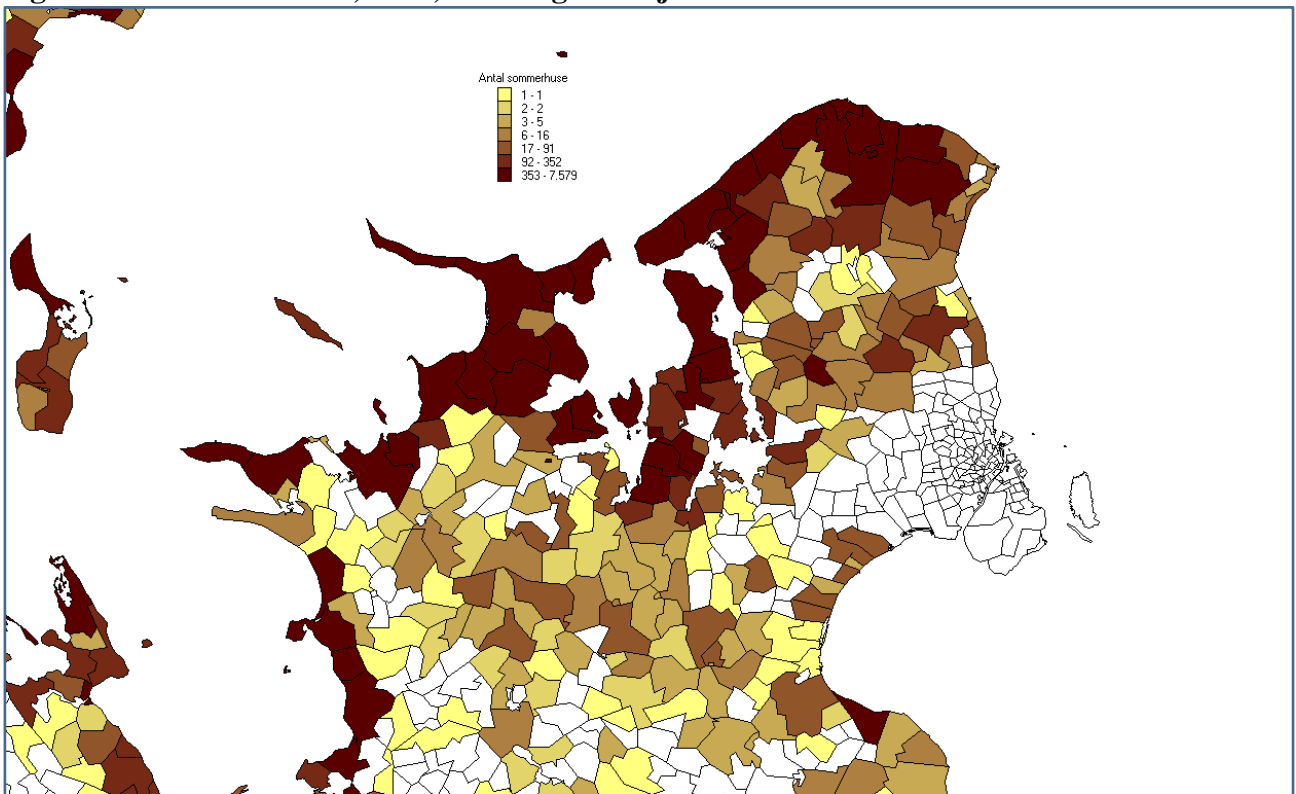
Figur A3: Antal feriehuse, 2010, Syddjylland og Fyn

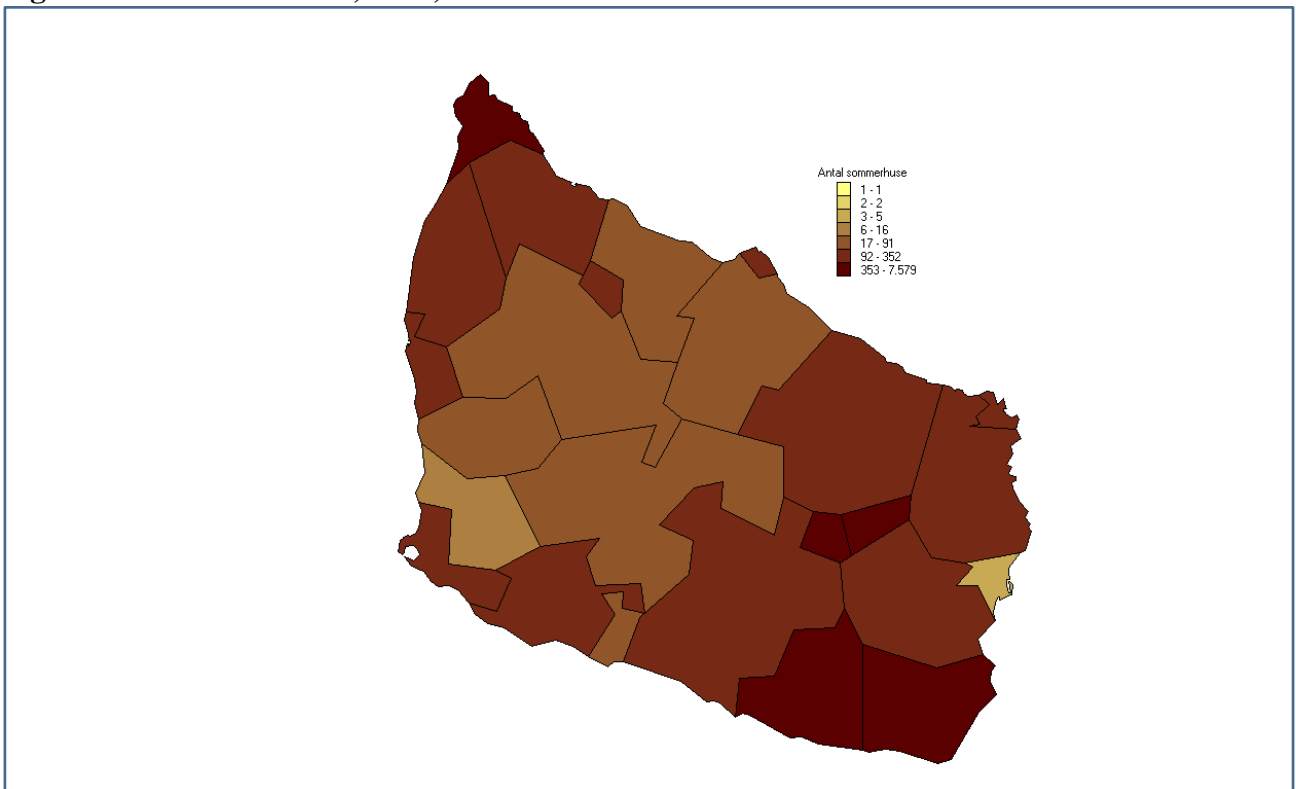
Figur A4: Antal feriehuse, 2010, Sydsjælland og Lolland/Falster

Figur A5: Antal feriehuse, 2010, Midt- og Nordsjælland

Figur A6: Antal feriehuse, 2010, Bornholm

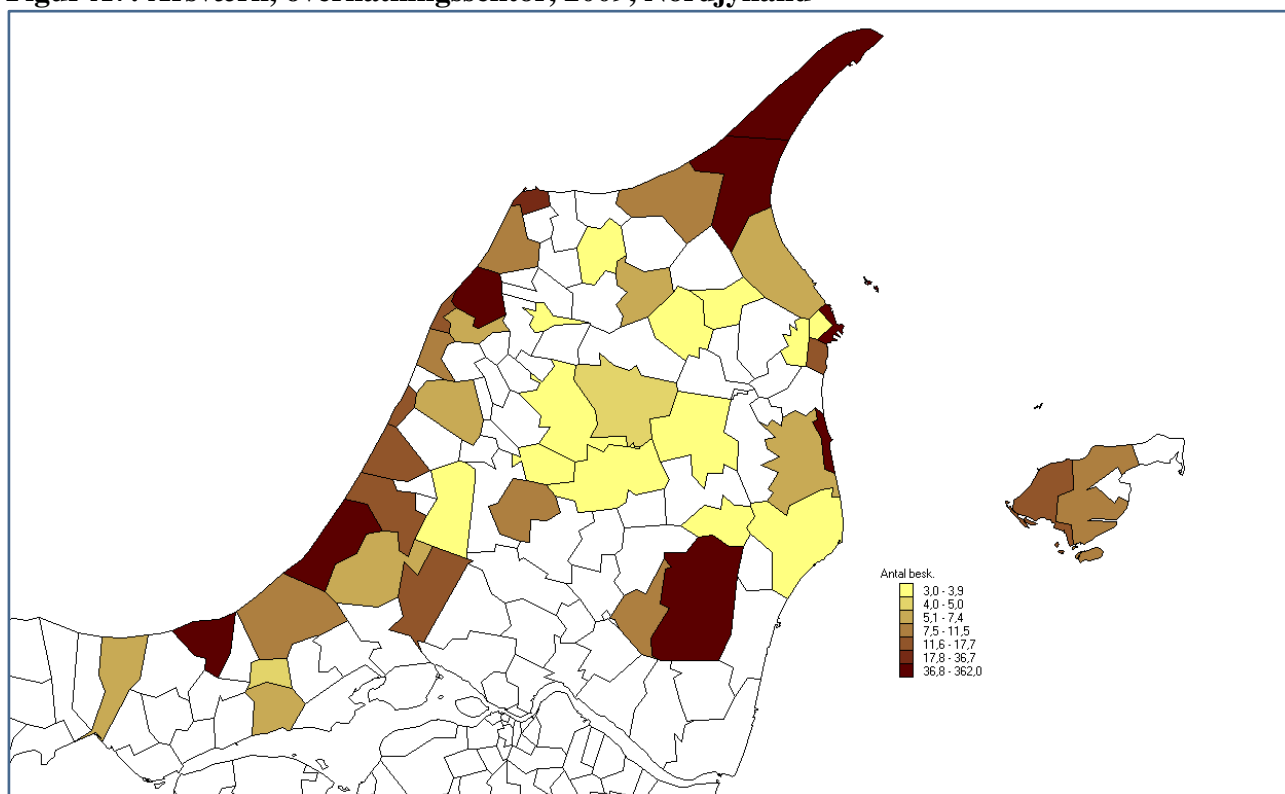

Fordeling af antal årsværk inden for overnatningssektoren

For at belyse antallet af årsværk inden for overnatningssektoren er gjort et forsøgsudtræk baseret på Den Regionale Overvågningsmodels virksomhedsregister (*Center for Regional og Turismeforskning, 2012*). Kort fortalt består virksomhedsdata i denne model fra Danmarks Statistik regnskabsdatabase for private byerhverv. Disse oplysninger kombineres med oplysninger fra andre af Danmarks Statistiks registre. For at få så mange observationer som muligt pr. sogn opereres der ikke på det mest detaljerede brancheniveau. Ansatte i overnatningssektoren kommer således fra brancherne hoteller, konferencecentre, ferieboliger, indlogeringsfaciliteter, campingpladser, andre overnatningsfaciliteter, ferieboligudlejning mv.¹⁰

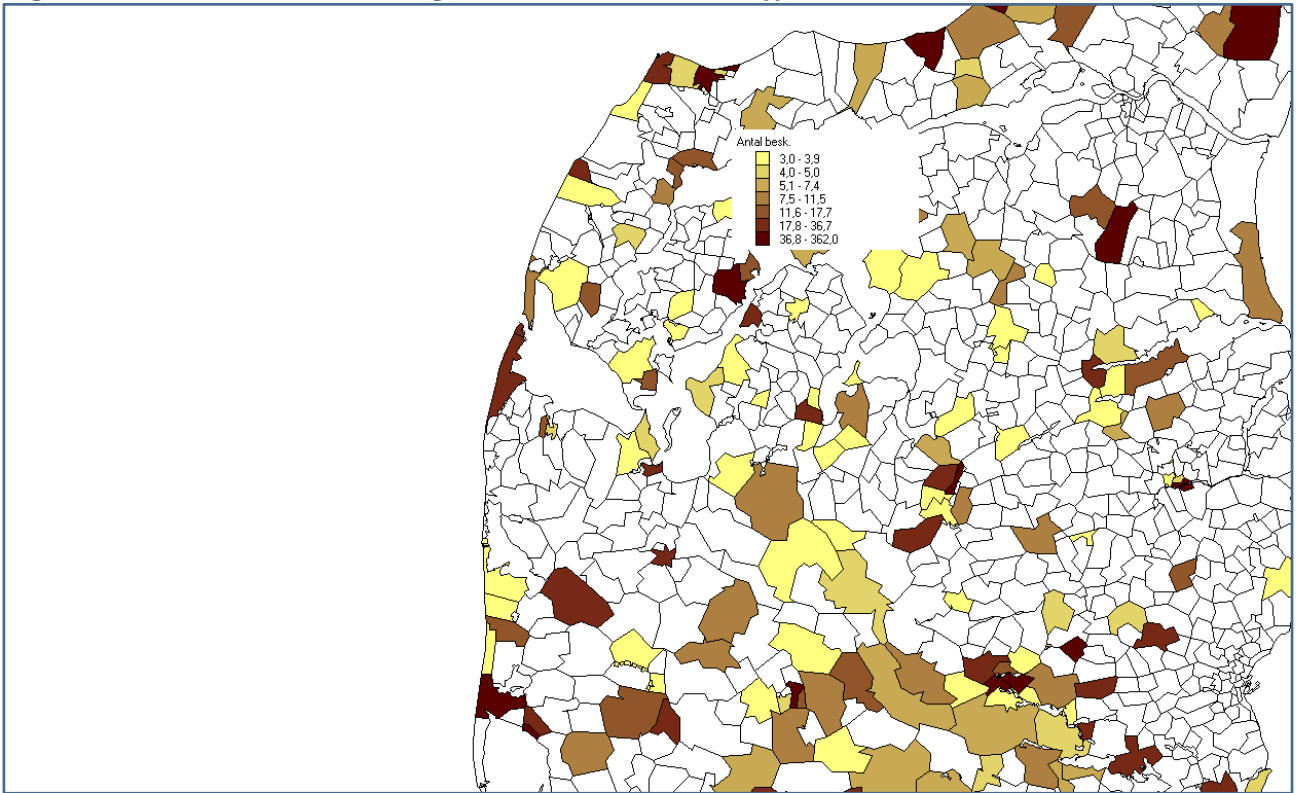
På trods af mangler i datagrundlag siger figurerne alligevel en del om den subkommunale lokalisering af arbejdsstederne inden for overnatningssektoren.

Figur A7: Årsværk, overnatningssektor, 2009, Nordjylland

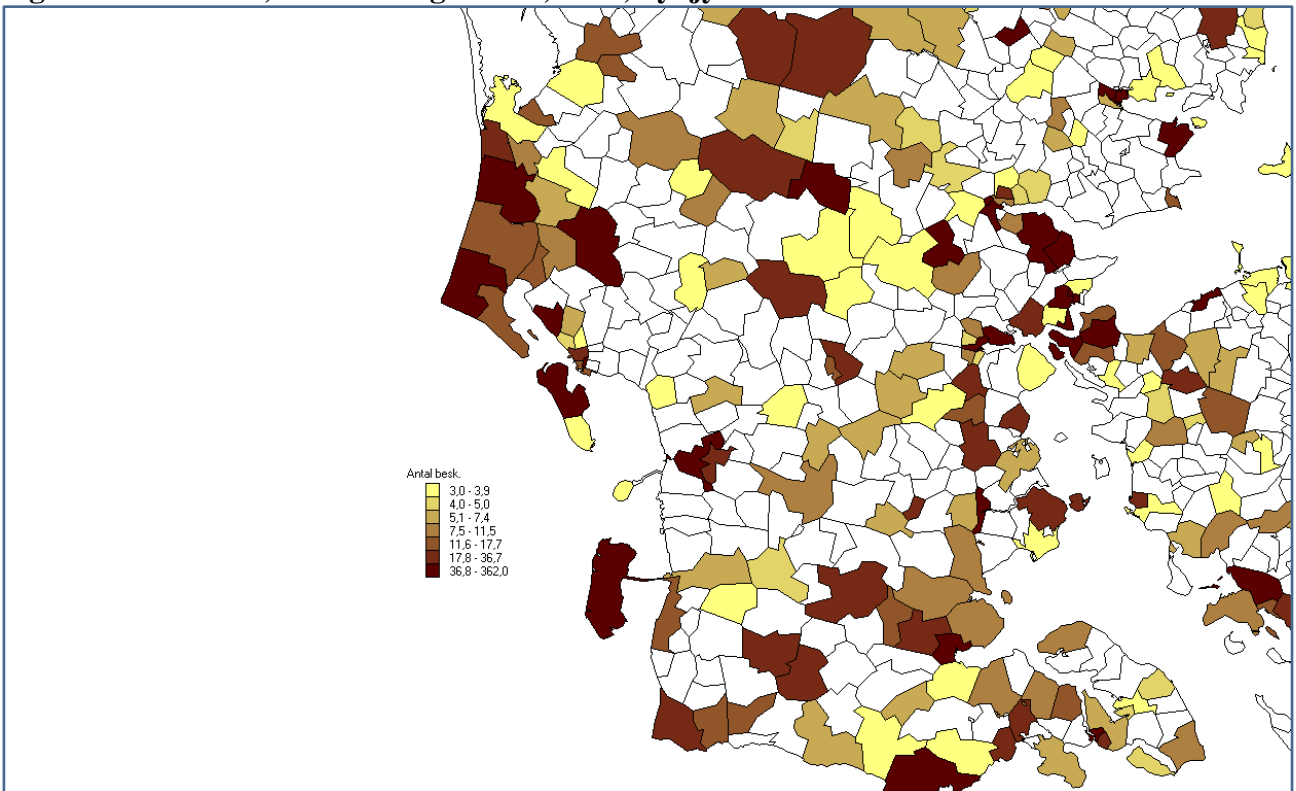

¹⁰ Set i forhold til en fordeling af arbejdssteder pr. sogn er der to problemer; dels har det ikke været muligt at lokalisere alle arbejdssteder til et sogn (dvs. der er mindre mangler i databasen) og dels må oplysningerne i en række tilfælde diskretioneres fordi der er for få arbejdssteder pr. sogn. For 2009 indeholder databasen oplysninger om i alt 733 årsværk indenfor overnatningssektoren.

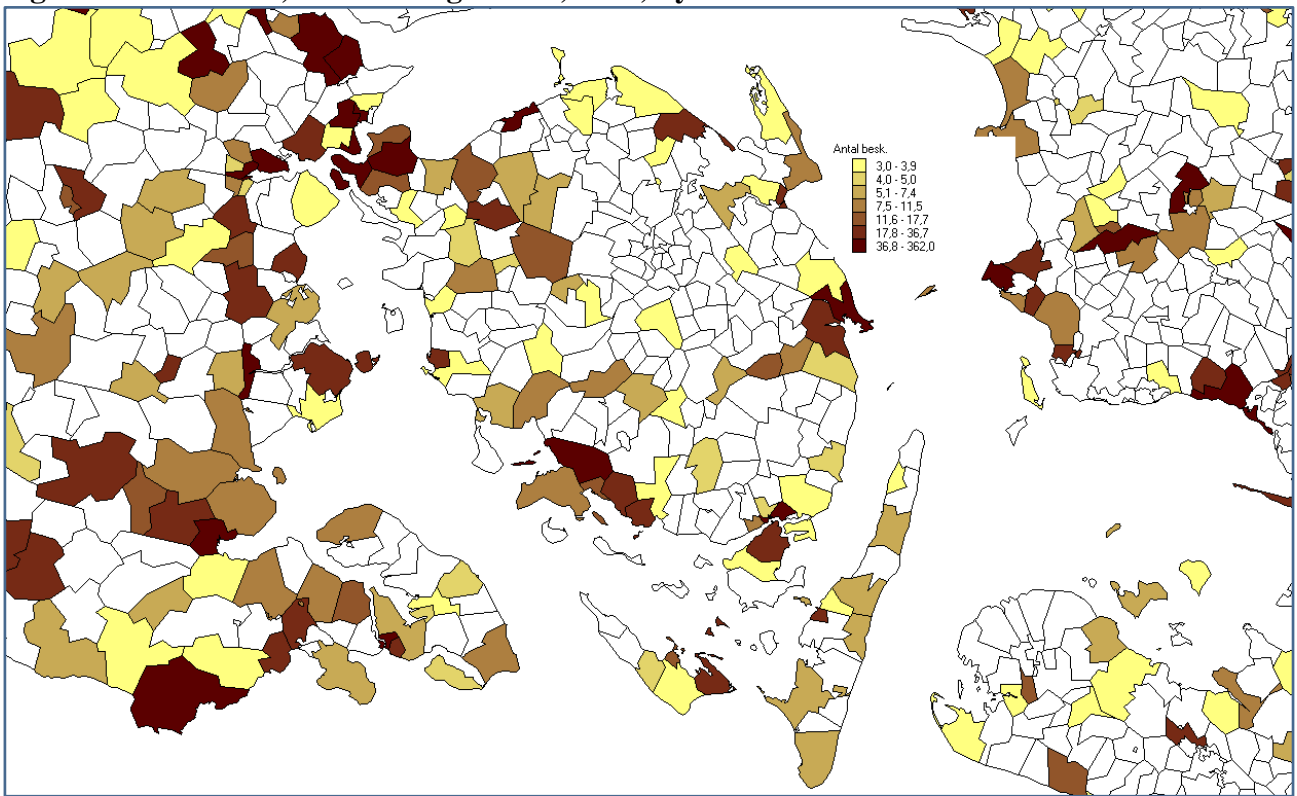
Figur A8: Årsværk, overnatningssektor, 2009, Nordvestjylland

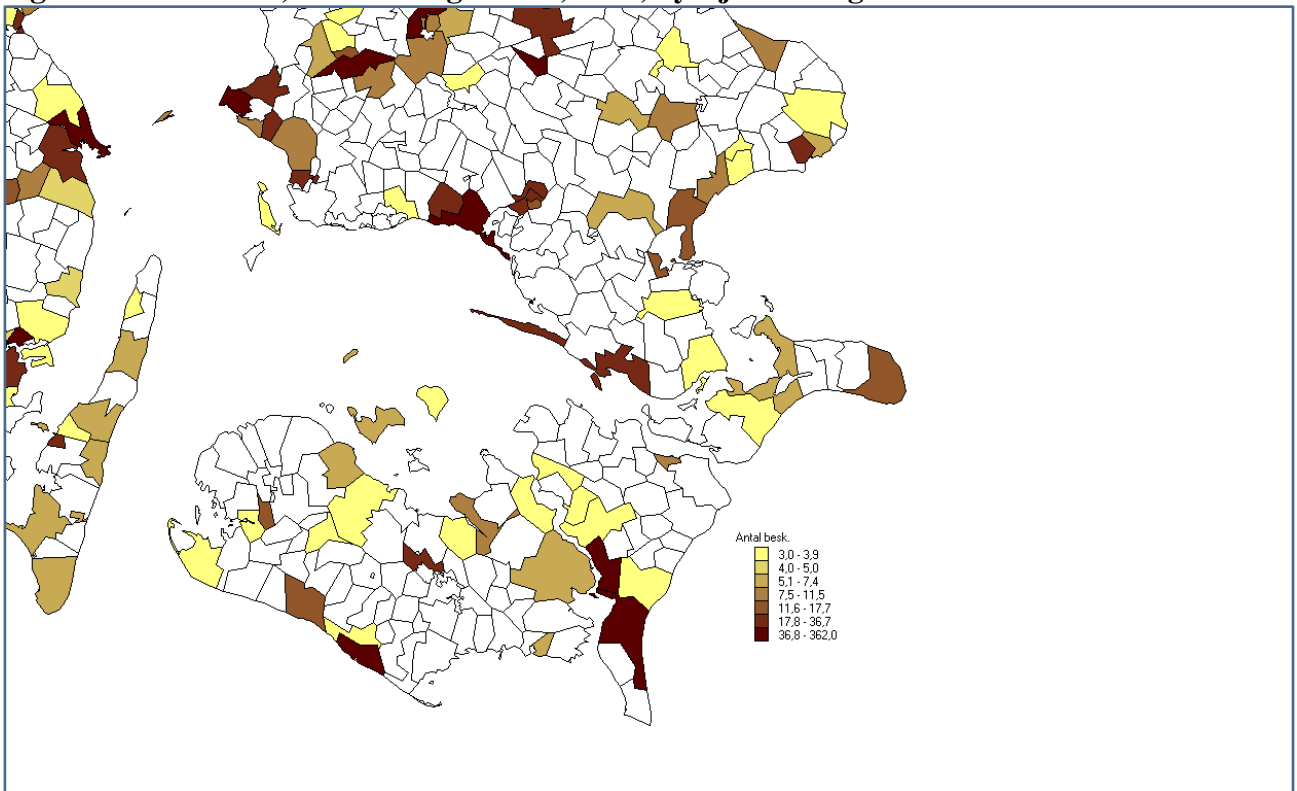
Figur A9: Årsværk, overnatningssektor, 2009, Sydjylland

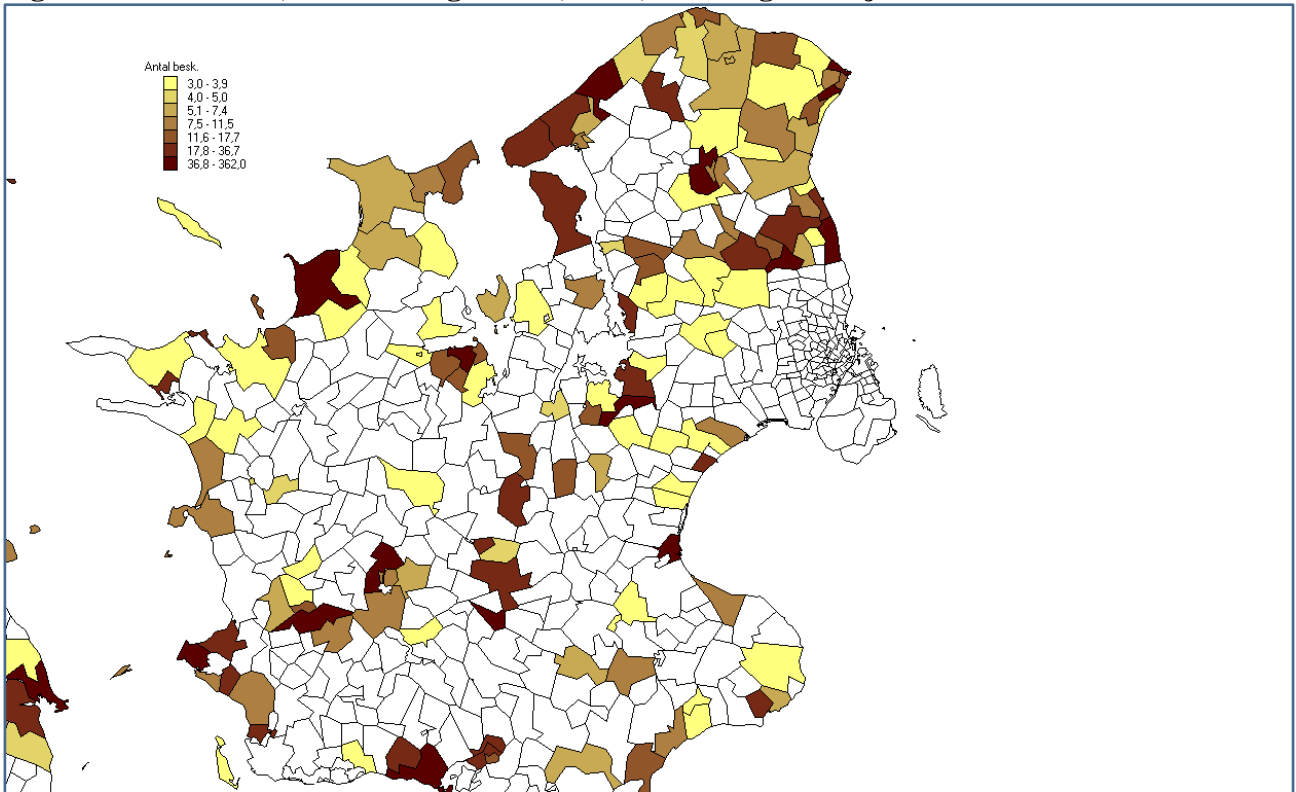
Figur A10: Årsværk, overnatningssektor, 2009, Fyn

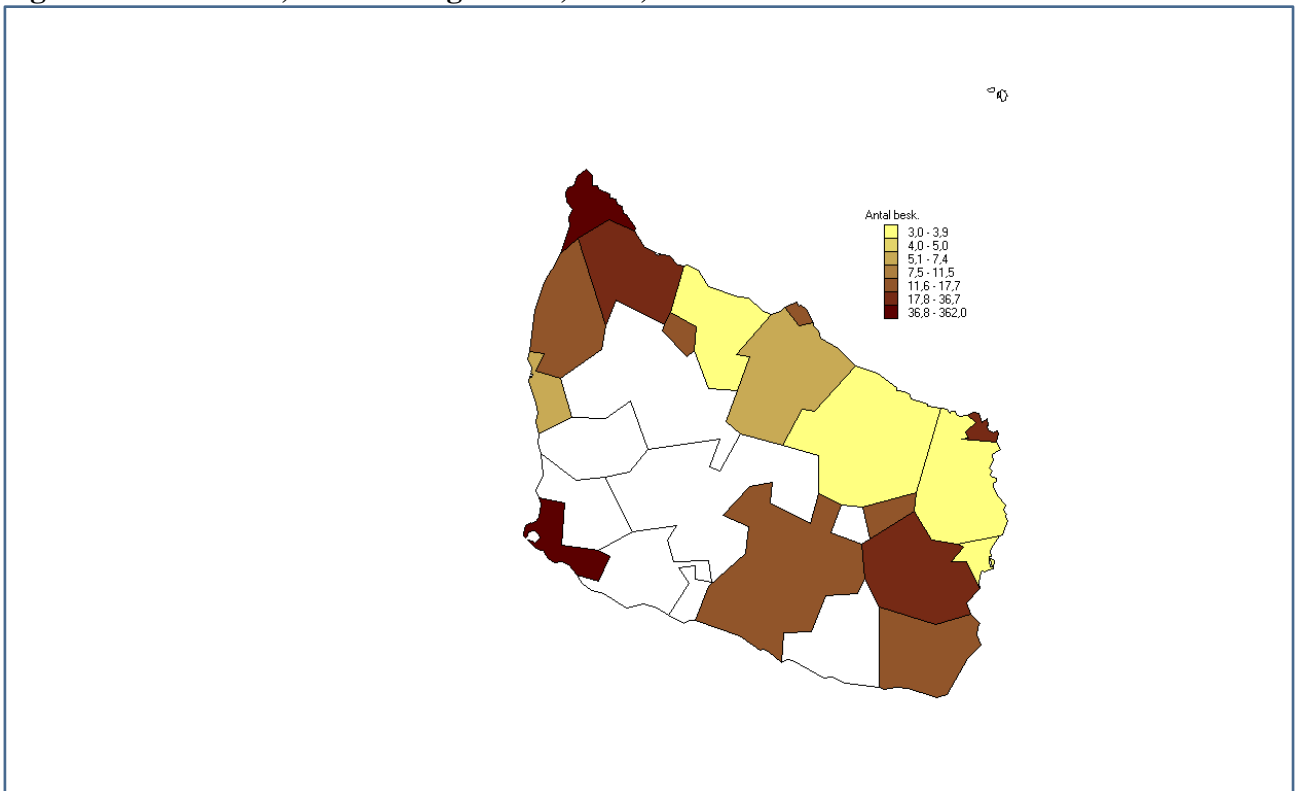
Figur A11: Årsværk, overnatningssektor, 2009, Sydsjælland og Lolland/Falster

Figur A12: Årsværk, overnatningssektor, 2009, Midt- og Nordsjælland

Figur A13: Årsværk, overnatningssektor, 2009, Bornholm

Bilag 2. Diverse bilagstabeller

Mere om antal overnatninger

Table A1: Registrerede overnatninger. Relativ fordeling indenfor landsdele, 2011

kyst_kom	Landsdel	Hoteller og feriecentre	Camping	Vandrer- hjem	Lystbåde- havne	Feriehuse	Total
0 Storby	01 København by	92%	1%	6%	1%	0%	100%
	02 Københavns omegn	72%	23%	4%	1%	0%	100%
	07 Fyn	79%	12%	7%	0%	2%	100%
	09 Østjylland	72%	19%	3%	1%	6%	100%
	11 Nordjylland	49%	24%	2%	2%	23%	100%
	Total		83%	7%	5%	1%	3%
1 Kyst	03 Nordsjælland	36%	32%	5%	3%	23%	100%
	04 Bornholm	31%	17%	3%	3%	46%	100%
	05 Østsjælland	40%	43%	9%	2%	6%	100%
	06 Vest- og Sydsjælland	28%	34%	2%	4%	32%	100%
	07 Fyn	20%	43%	1%	9%	27%	100%
	08 Sydjylland	27%	27%	2%	1%	43%	100%
	09 Østjylland	22%	38%	2%	4%	33%	100%
	10 Vestjylland	10%	18%	1%	0%	70%	100%
	11 Nordjylland	28%	30%	1%	2%	39%	100%
	Total		24%	29%	2%	2%	42%
Total	01 København by	92%	1%	6%	1%	0%	100%
	02 Københavns omegn	72%	23%	4%	1%	0%	100%
	03 Nordsjælland	36%	32%	5%	3%	23%	100%
	04 Bornholm	31%	17%	3%	3%	46%	100%
	05 Østsjælland	40%	43%	9%	2%	6%	100%
	06 Vest- og Sydsjælland	28%	34%	2%	4%	32%	100%
	07 Fyn	26%	39%	2%	8%	24%	100%
	08 Sydjylland	27%	27%	2%	1%	43%	100%
	09 Østjylland	30%	35%	2%	4%	29%	100%
	10 Vestjylland	10%	18%	1%	0%	70%	100%
	11 Nordjylland	30%	30%	1%	2%	37%	100%
	Total		35%	25%	3%	2%	35%

Tabel A2: Reg. overnatninger. Relativ fordeling indenfor overnatningsformer, 2011

kyst_kom	Landsdel	Hoteller og feriecentre	Camping	Vandrer- hjem	Lystbåde- havne	Feriehuse	Total	
0 Storby	01 København by	76%	13%	80%	55%	5%	69%	
	02 Københavns omegn	7%	25%	6%	10%	0%	8%	
	07 Fyn	4%	7%	6%	0%	2%	4%	
	09 Østjylland	7%	21%	5%	8%	16%	8%	
	11 Nordjylland	6%	34%	3%	26%	77%	10%	
	Total		100%	100%	100%	100%	100%	100%
1 Kyst	03 Nordsjælland	6%	5%	10%	5%	2%	4%	
	04 Bornholm	5%	2%	7%	4%	4%	4%	
	05 Østsjælland	2%	2%	5%	1%	0%	1%	
	06 Vest- og Sydsjælland	12%	12%	12%	15%	8%	10%	
	07 Fyn	7%	12%	6%	30%	5%	8%	
	08 Sydjylland	33%	28%	26%	13%	31%	30%	
	09 Østjylland	9%	12%	11%	17%	8%	9%	
	10 Vestjylland	6%	9%	9%	2%	25%	15%	
	11 Nordjylland	21%	19%	13%	12%	17%	18%	
	Total		100%	100%	100%	100%	100%	100%
	Total	01 København by	34%	1%	32%	4%	0%	13%
02 Københavns omegn		3%	1%	2%	1%	0%	2%	
03 Nordsjælland		3%	4%	6%	5%	2%	3%	
04 Bornholm		2%	2%	4%	4%	4%	3%	
05 Østsjælland		1%	1%	3%	1%	0%	1%	
06 Vest- og Sydsjælland		7%	11%	7%	14%	8%	8%	
07 Fyn		5%	12%	6%	28%	5%	7%	
08 Sydjylland		18%	26%	16%	12%	30%	24%	
09 Østjylland		8%	13%	9%	16%	8%	9%	
10 Vestjylland		4%	9%	5%	2%	25%	12%	
11 Nordjylland		14%	20%	9%	13%	18%	17%	
Total			100%	100%	100%	100%	100%	100%

Tabel A3: Antal reg. overnatninger for storby- og kystområder, landsdele og markeder, 2011

kyst_kom	Landsdel	Danmark	Tyskland	Norge	Sverige	Holland	Andre	I alt 2011
0 Storby	01 København by	2.077.078	326.790	457.229	504.423	124.824	2.329.596	5.819.939
	02 Københavns omegn	454.178	39.022	25.452	37.177	20.798	114.599	691.226
	07 Fyn	271.210	11.644	8.882	13.654	7.793	48.205	361.388
	09 Østjylland	493.252	35.827	47.935	23.805	19.033	88.176	708.029
	11 Nordjylland	500.121	116.702	147.156	32.035	11.320	49.686	857.020
	Total	3.795.838	529.985	686.654	611.094	183.769	2.630.262	8.437.602
1 Kyst	03 Nordsjælland	1.111.112	133.538	62.408	68.704	32.925	92.896	1.501.583
	04 Bornholm	682.830	429.544	51.506	66.936	7.864	54.229	1.292.909
	05 Østsjælland	271.902	25.053	15.677	15.313	17.642	40.923	386.511
	06 Vest- og Sydsjælland	2.541.672	701.327	115.344	187.328	85.385	90.698	3.721.754
	07 Fyn	2.011.356	667.016	70.223	28.512	119.931	76.272	2.973.310
	08 Syddjylland	4.617.504	4.767.251	385.499	360.555	306.378	363.795	10.800.984
	09 Østjylland	2.398.347	532.212	250.537	66.530	92.354	94.649	3.434.629
	10 Vestjylland	1.612.824	3.413.112	101.372	59.606	110.267	137.637	5.434.818
	11 Nordjylland	3.677.751	1.811.029	672.777	306.803	83.337	118.264	6.669.961
	Total	18.925.299	12.480.083	1.725.342	1.160.288	856.083	1.069.364	36.216.459
	Total	01 København by	2.077.078	326.790	457.229	504.423	124.824	2.329.596
02 Københavns omegn		454.178	39.022	25.452	37.177	20.798	114.599	691.226
03 Nordsjælland		1.111.112	133.538	62.408	68.704	32.925	92.896	1.501.583
04 Bornholm		682.830	429.544	51.506	66.936	7.864	54.229	1.292.909
05 Østsjælland		271.902	25.053	15.677	15.313	17.642	40.923	386.511
06 Vest- og Sydsjælland		2.541.672	701.327	115.344	187.328	85.385	90.698	3.721.754
07 Fyn		2.282.566	678.660	79.105	42.166	127.724	124.478	3.334.698
08 Syddjylland		4.617.504	4.767.251	385.499	360.555	306.378	363.795	10.800.984
09 Østjylland		2.891.598	568.039	298.472	90.335	111.388	182.825	4.142.657
10 Vestjylland		1.612.824	3.413.112	101.372	59.606	110.267	137.637	5.434.818
11 Nordjylland		4.177.872	1.927.731	819.933	338.838	94.657	167.950	7.526.980
Total		22.721.137	13.010.068	2.411.996	1.771.382	1.039.852	3.699.627	44.654.061

Kilde: Danmarks Statistik

Tabel A4: Udvikling i kyst og storbyturisme

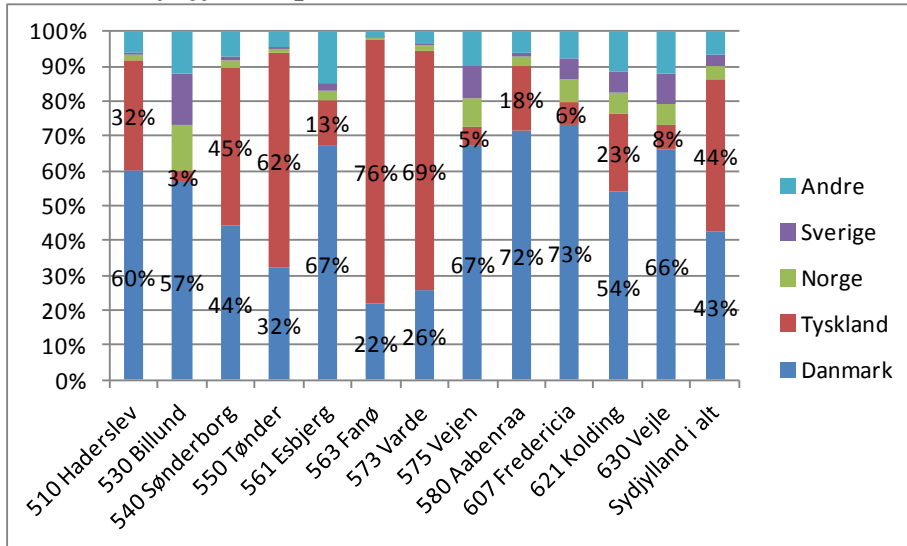
kyst_kom		onat_2007	onat_2008	onat_2009	onat_2010	onat_2011
0 Storby	01 København by	4.831.184	4.792.807	4.589.194	5.181.943	5.819.939
	02 Københavns omegn	777.146	720.534	685.658	672.188	691.226
	07 Fyn	373.688	378.843	357.020	357.004	361.388
	09 Østjylland	746.333	707.089	647.961	701.079	708.029
	11 Nordjylland	878.572	880.875	805.933	851.212	857.020
	Total	7.606.923	7.480.149	7.085.766	7.763.426	8.437.602
1 Kyst	03 Nordsjælland	1.605.863	1.621.412	1.371.923	1.472.511	1.501.583
	04 Bornholm	1.527.349	1.411.863	1.347.709	1.246.906	1.292.909
	05 Østsjælland	553.574	461.202	383.107	381.243	386.511
	06 Vest- og Sydsjælland	4.340.211	4.294.137	3.872.778	3.749.533	3.721.754
	07 Fyn	3.175.972	3.247.553	2.846.654	2.986.217	2.973.310
	08 Sydjylland	10.577.720	10.321.146	10.343.480	10.534.293	10.800.984
	09 Østjylland	3.612.797	3.566.002	3.283.833	3.327.880	3.434.629
	10 Vestjylland	5.558.612	5.275.743	5.289.467	5.370.936	5.434.818
	11 Nordjylland	7.049.824	7.037.231	6.359.452	6.302.593	6.669.961
	Total	38.001.921	37.236.288	35.098.403	35.372.112	36.216.459
	Total	01 København by	4.831.184	4.792.807	4.589.194	5.181.943
02 Københavns omegn		777.146	720.534	685.658	672.188	691.226
03 Nordsjælland		1.605.863	1.621.412	1.371.923	1.472.511	1.501.583
04 Bornholm		1.527.349	1.411.863	1.347.709	1.246.906	1.292.909
05 Østsjælland		553.574	461.202	383.107	381.243	386.511
06 Vest- og Sydsjælland		4.340.211	4.294.137	3.872.778	3.749.533	3.721.754
07 Fyn		3.549.660	3.626.396	3.203.674	3.343.221	3.334.698
08 Sydjylland		10.577.720	10.321.146	10.343.480	10.534.293	10.800.984
09 Østjylland		4.359.129	4.273.091	3.931.794	4.028.959	4.142.657
10 Vestjylland		5.558.612	5.275.743	5.289.467	5.370.936	5.434.818
11 Nordjylland		7.928.396	7.918.106	7.165.385	7.153.805	7.526.980
Total		45.608.844	44.716.437	42.184.169	43.135.538	44.654.061

Tabel A5: Registrerede overnatninger for storby- og kystområder, landsdele, relativ fordeling på markeder, 2011

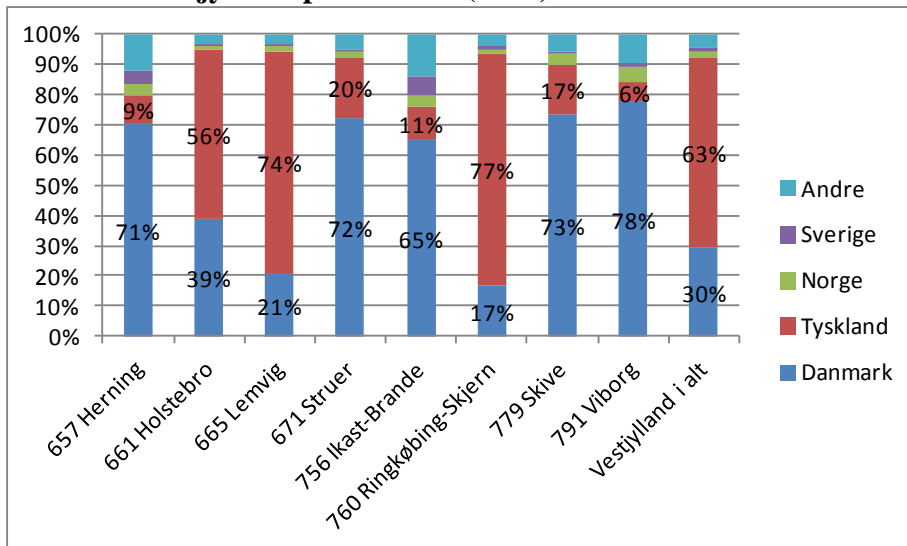
Kyst_kom	Landsdel	Danmark	Tyskland	Norge	Sverige	Andre	I alt 2011
0 Storbyområde	01 København by	36%	6%	8%	9%	42%	100%
	02 Københavns omegn	65%	6%	4%	5%	20%	100%
	07 Fyn	75%	3%	2%	4%	16%	100%
	09 Østjylland	70%	5%	7%	3%	15%	100%
	11 Nordjylland	58%	14%	17%	4%	8%	100%
	Total	45%	6%	8%	7%	34%	100%
1 Kystområde	03 Nordsjælland	73%	9%	4%	5%	9%	100%
	04 Bornholm	53%	33%	4%	5%	6%	100%
	05 Østsjælland	70%	6%	4%	4%	16%	100%
	06 Vest- og Sydsjælland	68%	18%	3%	5%	6%	100%
	07 Fyn	66%	22%	2%	1%	10%	100%
	08 Sydjylland	43%	44%	4%	3%	7%	100%
	09 Østjylland	69%	15%	7%	2%	6%	100%
	10 Vestjylland	30%	63%	2%	1%	5%	100%
	11 Nordjylland	55%	27%	10%	5%	4%	100%
	Total	52%	34%	5%	3%	6%	100%
	Total	01 København by	36%	6%	8%	9%	42%
02 Københavns omegn		65%	6%	4%	5%	20%	100%
03 Nordsjælland		73%	9%	4%	5%	9%	100%
04 Bornholm		53%	33%	4%	5%	6%	100%
05 Østsjælland		70%	6%	4%	4%	16%	100%
06 Vest- og Sydsjælland		68%	18%	3%	5%	6%	100%
07 Fyn		67%	20%	2%	1%	10%	100%
08 Sydjylland		43%	44%	4%	3%	7%	100%
09 Østjylland		69%	13%	7%	2%	8%	100%
10 Vestjylland		30%	63%	2%	1%	5%	100%
11 Nordjylland		55%	25%	11%	4%	4%	100%
Total		50%	29%	5%	4%	11%	100%

Tabel A6. Fordeling af de registrerede overnatninger pr. landsdel pr. kommune og marked – kystområder, 2011

Landsdel Sydjylland pr. marked (2011)

Landsdel Vestjylland pr. marked (2011)

Tabel A7: Samlet antal registrerede overnatninger 2011, kommunefordelt

Kommune	2007	2008	2009	2010	2011	Kommune	2007	2008	2009	2010	2011
240 Egedal	28.361	52.049	17.548	18.341	18.162	330 Slagelse	275.764	281.304	248.765	269.410	291.843
190 Furesø	29.437	31.579	26.655	24.128	26.081	773 Morsø	357.872	323.431	245.708	325.215	301.294
710 Favrskov	31.581	31.493	28.532	26.378	29.551	766 Hedensted	378.316	366.122	306.665	312.837	316.703
223 Hørsholm	9.399	12.474	16.153	15.495	36.296	390 Vordingborg	399.919	387.262	362.017	359.605	319.117
575 Vejen	53.144	50.288	42.790	38.355	48.547	846 Mariagerfjord	401.511	403.829	358.941	341.792	324.823
350 Lejre	113.649	75.911	61.322	59.205	53.781	320 Faxe	304.217	313.545	353.711	296.807	331.966
210 Fredensborg	82.658	63.630	58.208	52.507	55.367	217 Helsingør	339.394	337.069	295.897	355.259	360.145
340 Sorø	75.318	71.009	62.082	61.988	58.389	480 Nordfyns	415.849	409.181	319.606	364.169	390.242
253 Greve	106.935	89.683	56.346	57.243	67.840	820 Vesthimmerland	438.705	408.597	345.984	227.556	397.703
329 Ringsted	93.570	90.942	89.376	86.154	89.993	306 Odsherred	440.124	438.542	402.573	400.716	423.661
756 Ikast-Brandø	127.555	119.778	110.578	101.270	91.282	580 Aabenraa	436.360	455.146	423.751	423.717	435.315
219 Hillerød	99.989	96.658	88.108	90.735	99.761	270 Gribskov	556.188	553.444	449.075	476.201	459.810
250 Frederikssund	111.900	113.912	93.362	112.071	107.459	479 Svendborg	512.460	538.619	500.239	474.611	479.171
259 Køge	158.625	143.600	129.106	129.292	125.702	482 Langeland	526.158	529.260	495.345	486.498	501.417
336 Stevns	149.042	144.542	131.429	133.837	134.098	410 Middelfart	470.435	518.790	457.892	568.498	505.119
316 Holbæk	147.172	142.170	134.144	126.229	135.071	561 Esbjerg	494.797	497.845	504.087	496.293	532.578
265 Roskilde	172.145	151.346	135.908	135.023	138.498	740 Silkeborg	626.957	639.055	543.108	585.212	575.307
230 Rudersdal	135.584	132.402	130.069	133.459	138.589	707 Norddjurs	635.178	602.308	581.261	550.365	589.074
810 Brønderslev	60.775	59.273	55.902	56.832	143.464	510 Haderslev	565.661	601.025	545.788	535.907	592.600
730 Randers	147.626	138.754	123.092	127.068	144.918	661 Holstebro	490.889	467.546	499.104	582.055	601.316
825 Læsø	116.761	138.395	133.341	112.326	148.316	630 Vejle	603.601	628.575	584.150	620.999	647.348
746 Skanderborg	222.639	196.495	185.674	167.578	164.020	621 Kolding	731.637	723.089	613.853	642.997	658.935
671 Struer	283.042	291.783	266.027	143.328	164.903	665 Lemvig	617.564	581.005	719.113	713.185	697.443
840 Rebild	131.633	128.300	116.203	117.836	168.967	376 Guldborgsund	882.754	853.017	730.225	732.856	706.504
492 Ærø	207.843	197.391	186.724	185.589	180.744	563 Fanø	710.515	663.565	801.032	799.013	719.282
326 Kalundborg	244.748	253.593	216.017	212.161	188.779	787 Thisted	868.944	875.431	756.603	785.095	761.665
260 Halsnæs	212.952	228.195	196.848	194.315	199.592	360 Lolland	1.006.679	1.027.314	902.125	830.890	818.884
420 Assens	265.063	276.908	206.127	206.308	209.237	706 Syddjurs	958.971	932.410	873.428	827.748	861.607
607 Fredericia	251.193	240.678	198.272	206.394	213.630	540 Sønderborg	1.027.280	1.003.911	1.098.814	956.809	992.976
440 Kerteminde	246.890	240.377	215.173	238.265	218.324	530 Billund	384.270	474.303	856.877	1.184.820	1.236.116
791 Viborg	240.312	227.837	211.858	213.511	221.706	400 Bornholm	1.527.349	1.411.863	1.347.709	1.246.906	1.292.909
370 Næstved	320.904	290.897	240.314	238.879	223.449	550 Tønder	1.483.946	1.393.582	1.300.782	1.305.640	1.351.974
657 Herning	190.011	192.688	154.843	167.757	226.730	813 Frederikshavn	1.503.944	1.460.680	1.311.850	1.313.211	1.385.445
741 Samsø	134.863	141.288	140.765	222.617	233.736	860 Hjørring	1.461.553	1.495.497	1.366.271	1.439.203	1.413.261
450 Nyborg	248.498	247.904	235.315	236.755	237.848	849 Jammerbugt	1.708.126	1.743.797	1.668.650	1.583.528	1.625.023
615 Horsens	211.480	235.882	223.543	246.403	245.382	760 Ringkøbing-Skjern	3.353.507	3.120.565	3.071.599	3.201.364	3.176.404
430 Faaborg-Midtfyn	282.776	289.122	230.232	225.524	251.207	573 Varde	3.835.317	3.589.140	3.373.282	3.323.349	3.371.682
779 Skive	255.731	274.542	256.344	248.467	255.034	Total	38.001.921	37.236.288	35.098.403	35.372.112	36.216.459
727 Odder	265.186	282.194	277.766	261.674	274.331						

Tabel A8: Kommuner rangordnet efter vækst (procent) i reg. overnatninger, 2007 til 2011

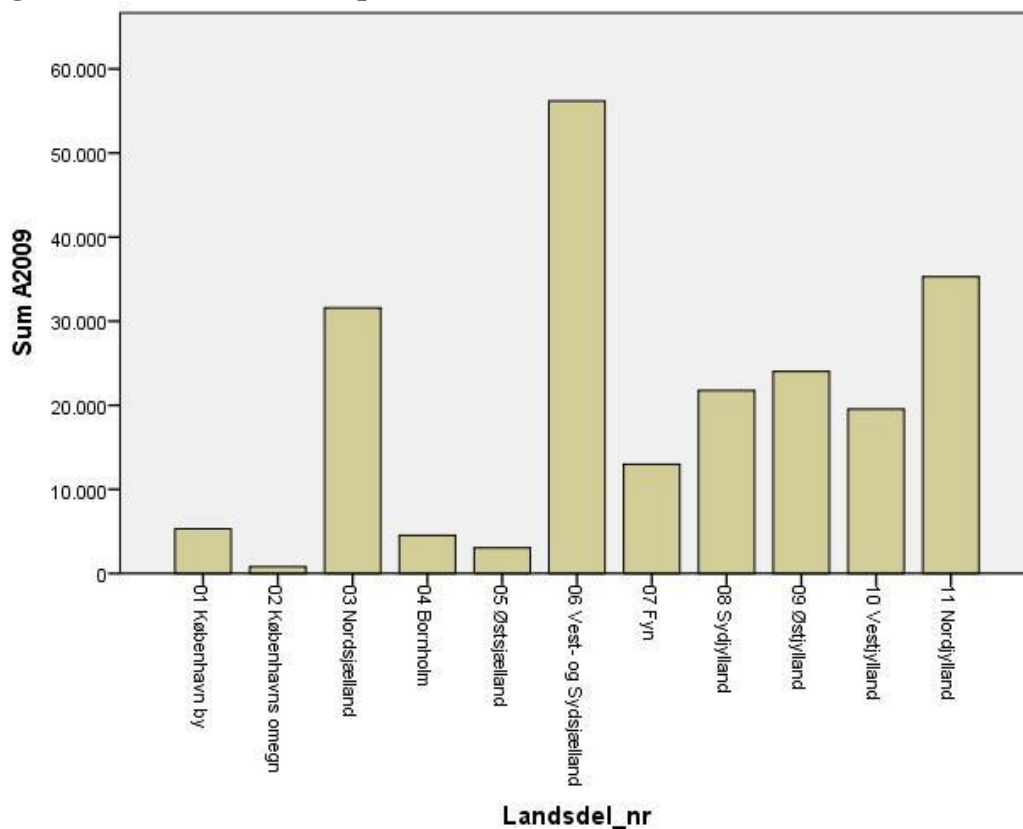
Kom	onat_2007	onat_2008	onat_2009	onat_2010	onat_2011	Kom	onat_2007	onat_2008	onat_2009	onat_2010	onat_2011
201 Allerød						791 Viborg	100	95	88	89	92
269 Solrød						707 Norddjurs	100	95	92	87	93
350 Lejre	100	67	54	52	47	479 Svendborg	100	105	98	93	94
671 Struer	100	103	94	51	58	710 Favrskov	100	100	90	84	94
253 Greve	100	84	53	54	63	260 Halsnæs	100	107	92	91	94
240 Egedal	100	184	62	65	64	480 Nordfyns	100	98	77	88	94
210 Fredensborg	100	77	70	64	67	760 Ringkøbing-Skjern	100	93	92	95	95
370 Næstved	100	91	75	74	70	849 Jammerbugt	100	102	98	93	95
756 Ikast-Brande	100	94	87	79	72	482 Langeland	100	101	94	92	95
746 Skanderborg	100	88	83	75	74	450 Nyborg	100	100	95	95	96
326 Kalundborg	100	104	88	87	77	250 Frederikssund	100	102	83	100	96
340 Sorø	100	94	82	82	78	329 Ringsted	100	97	96	92	96
420 Assens	100	104	78	78	79	306 Odsherred	100	100	91	91	96
259 Køge	100	91	81	82	79	540 Sønderborg	100	98	107	93	97
390 Vordingborg	100	97	91	90	80	860 Hjørring	100	102	93	98	97
376 Guldborgsund	100	97	83	83	80	730 Randers	100	94	83	86	98
265 Roskilde	100	88	79	78	80	779 Skive	100	107	100	97	100
846 Mariagerfjord	100	101	89	85	81	580 Aabenraa	100	104	97	97	100
360 Lolland	100	102	90	83	81	219 Hillerød	100	97	88	91	100
270 Gribskov	100	100	81	86	83	563 Fanø	100	93	113	112	101
766 Hedensted	100	97	81	83	84	230 Rudersdal	100	98	96	98	102
773 Morsø	100	90	69	91	84	727 Odder	100	106	105	99	103
400 Bornholm	100	92	88	82	85	510 Haderslev	100	106	96	95	105
607 Fredericia	100	96	79	82	85	330 Slagelse	100	102	90	98	106
492 Ærø	100	95	90	89	87	217 Helsingør	100	99	87	105	106
787 Thisted	100	101	87	90	88	630 Vejle	100	104	97	103	107
573 Varde	100	94	88	87	88	410 Middelfart	100	110	97	121	107
440 Kerteminde	100	97	87	97	88	561 Esbjerg	100	101	102	100	108
190 Furesø	100	107	91	82	89	320 Faxe	100	103	116	98	109
430 Faaborg-Midtfyn	100	102	81	80	89	665 Lemvig	100	94	116	115	113
706 Syddjurs	100	97	91	86	90	615 Horsens	100	112	106	117	116
336 Stevns	100	97	88	90	90	657 Herning	100	101	81	88	119
621 Kolding	100	99	84	88	90	661 Holstebro	100	95	102	119	122
820 Vesthimmerland	100	93	79	52	91	825 Læsø	100	119	114	96	127
550 Tønder	100	94	88	88	91	840 Rebild	100	97	88	90	128
575 Vejen	100	95	81	72	91	741 Samsø	100	105	104	165	173
740 Silkeborg	100	102	87	93	92	810 Brønderslev	100	98	92	94	236
316 Holbæk	100	97	91	86	92	530 Billund	100	123	223	308	322
813 Frederikshavn	100	97	87	87	92	223 Hørsholm	100	133	172	165	386
						Total	100	98	92	93	95

Tabel A9: Andelen af udenlandske overnatninger pr. kystkommune i Danmark, 2011

Kystkommune	Udlændinge	Kystkommune	Udlændinge
760 Ringkøbing-Skjern	83%	410 Middelfart	31%
665 Lemvig	79%	707 Norddjurs	31%
563 Fanø	78%	657 Herning	29%
573 Varde	74%	265 Roskilde	29%
550 Tønder	68%	846 Mariagerfjord	28%
825 Læsø	64%	580 Aabenraa	28%
787 Thisted	62%	671 Struer	28%
661 Holstebro	61%	326 Kalundborg	28%
482 Langeland	61%	230 Rudersdal	28%
810 Brønderslev	58%	607 Fredericia	27%
540 Sønderborg	56%	779 Skive	27%
860 Hjørring	54%	259 Køge	27%
492 Ærø	52%	430 Faaborg-Midtfyn	26%
376 Guldborgsund	51%	350 Lejre	26%
390 Vordingborg	51%	450 Nyborg	24%
400 Bornholm	47%	615 Horsens	24%
621 Kolding	46%	219 Hillerød	24%
849 Jammerbugt	45%	330 Slagelse	23%
813 Frederikshavn	44%	730 Randers	23%
530 Billund	43%	420 Assens	23%
253 Greve	43%	820 Vesthimmerland	23%
706 Syddjurs	41%	190 Furesø	22%
766 Hedensted	41%	791 Viborg	22%
210 Fredensborg	41%	260 Halsnæs	22%
510 Haderslev	40%	250 Frederikssund	22%
306 Odsherred	37%	217 Helsingør	22%
741 Samsø	36%	223 Hørsholm	21%
440 Kerteminde	35%	746 Skanderborg	18%
756 Ikast-Brande	35%	479 Svendborg	18%
727 Odder	35%	370 Næstved	16%
630 Vejle	34%	329 Ringsted	15%
840 Rebild	34%	740 Silkeborg	15%
336 Stevns	34%	710 Favrskov	13%
269 Solrød	34%	340 Sorø	11%
480 Nordfyns	34%	316 Holbæk	11%
270 Gribskov	33%	320 Faxe	10%
575 Vejen	33%	773 Morsø	9%
561 Esbjerg	33%	240 Egedal	6%
360 Lolland	31%	Total, kystkommuner	48%

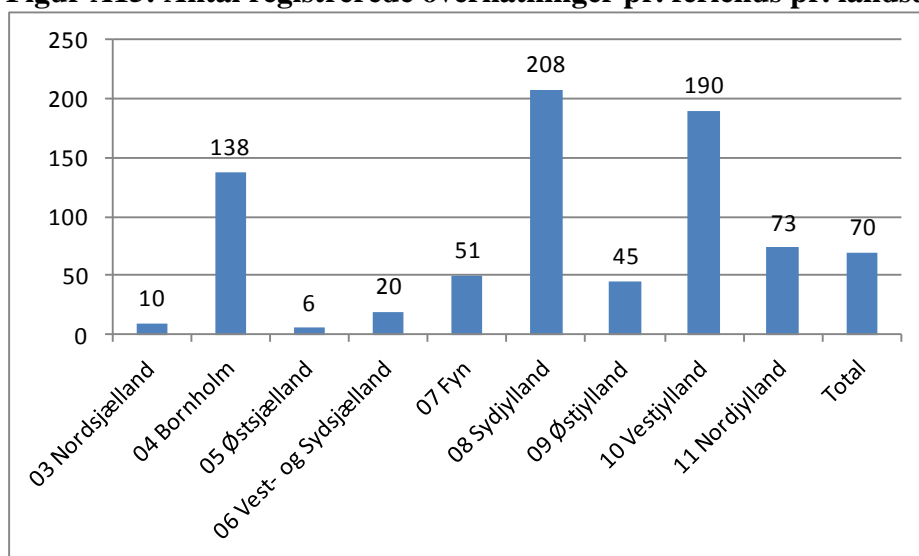
Mere om feriehuse

Figur A14: Antal feriehuse pr. landsdel i Danmark, 2009

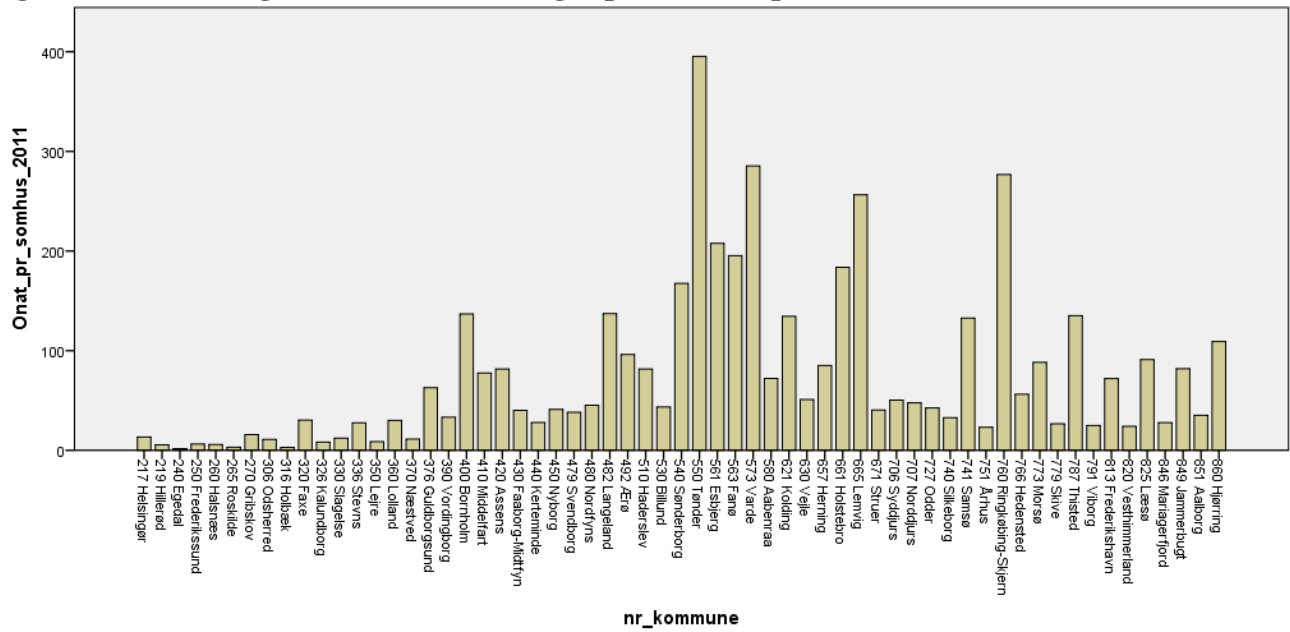
Kilde: Baseret på data fra Danmarks Statistik

Figur A15: Antal registrerede overnatninger pr. feriehus pr. landsdel, 2009

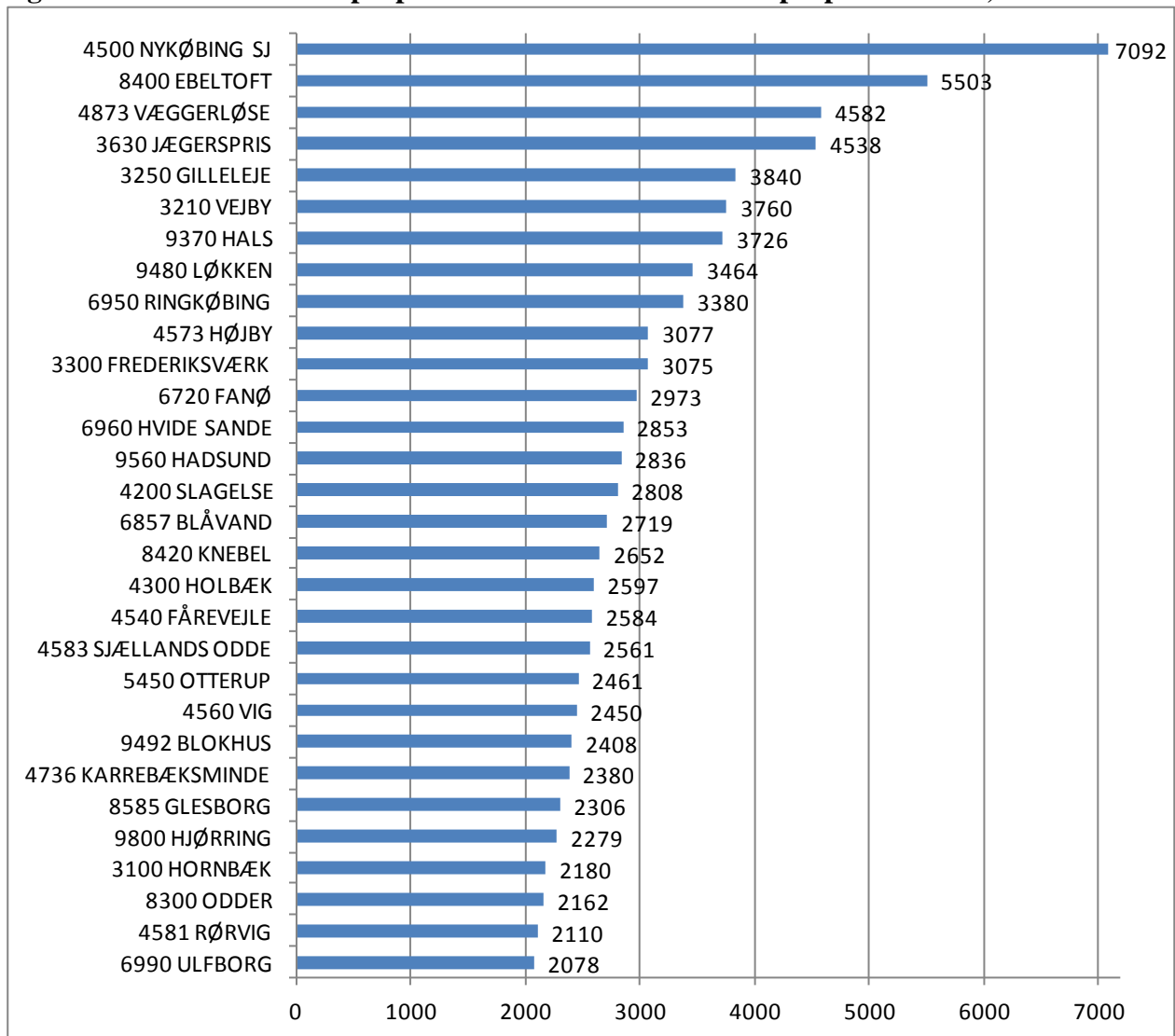
Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik

Figur A16: Antal registrerede overnatninger pr. feriehuse pr. kommune, 2011

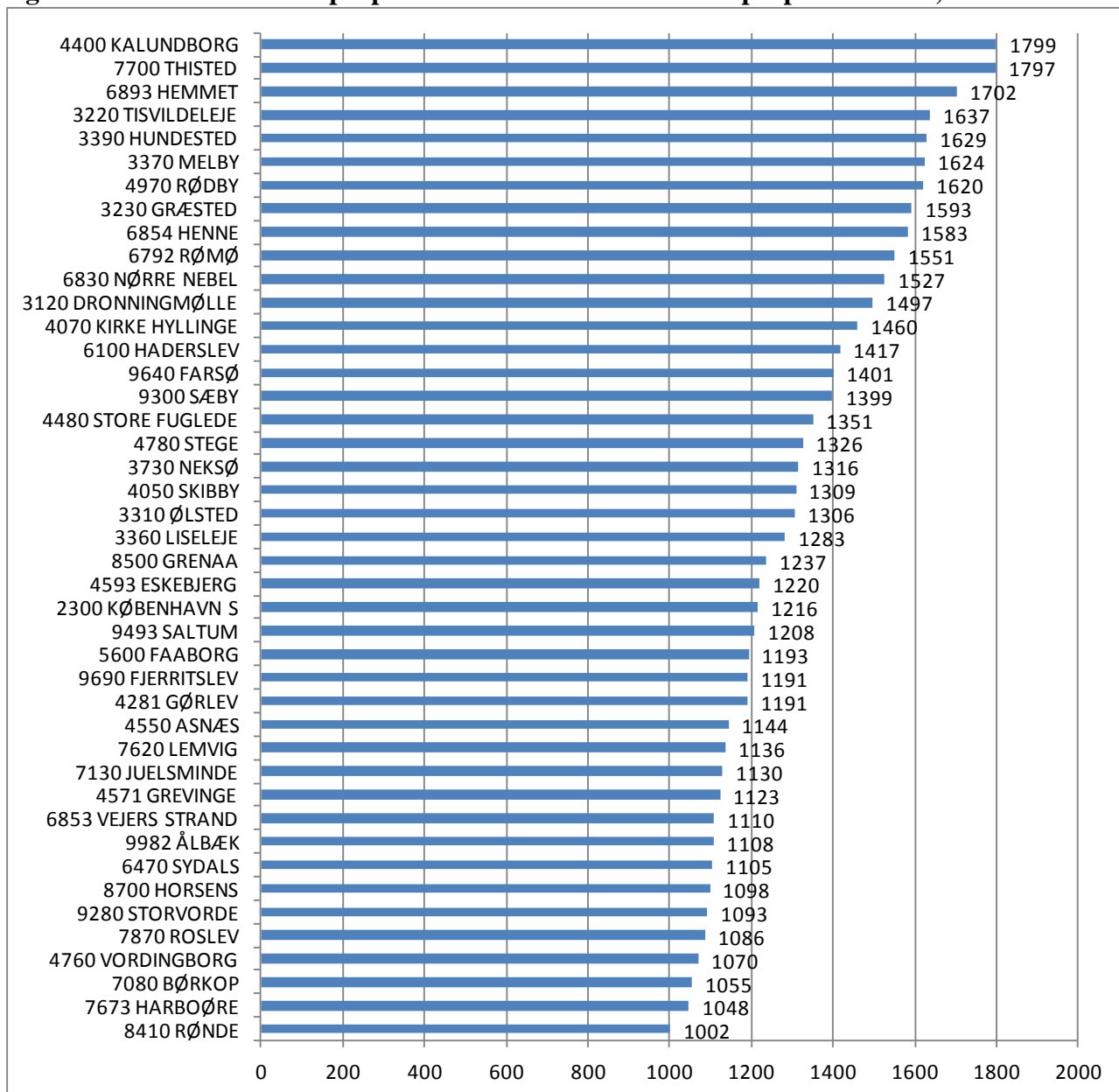
Note: Ovenstående figur omfatter kun kommuner med mindst 300 feriehuse. Overnatningstallene er fra året 2011, mens det senest tilgængelige tidspunkt for antal sommerhuse (feriehuse) er 1.1.2010.

Figur A17: Antal feriehuse pr. postnummer - over 2000 huse pr. postnummer, 2009

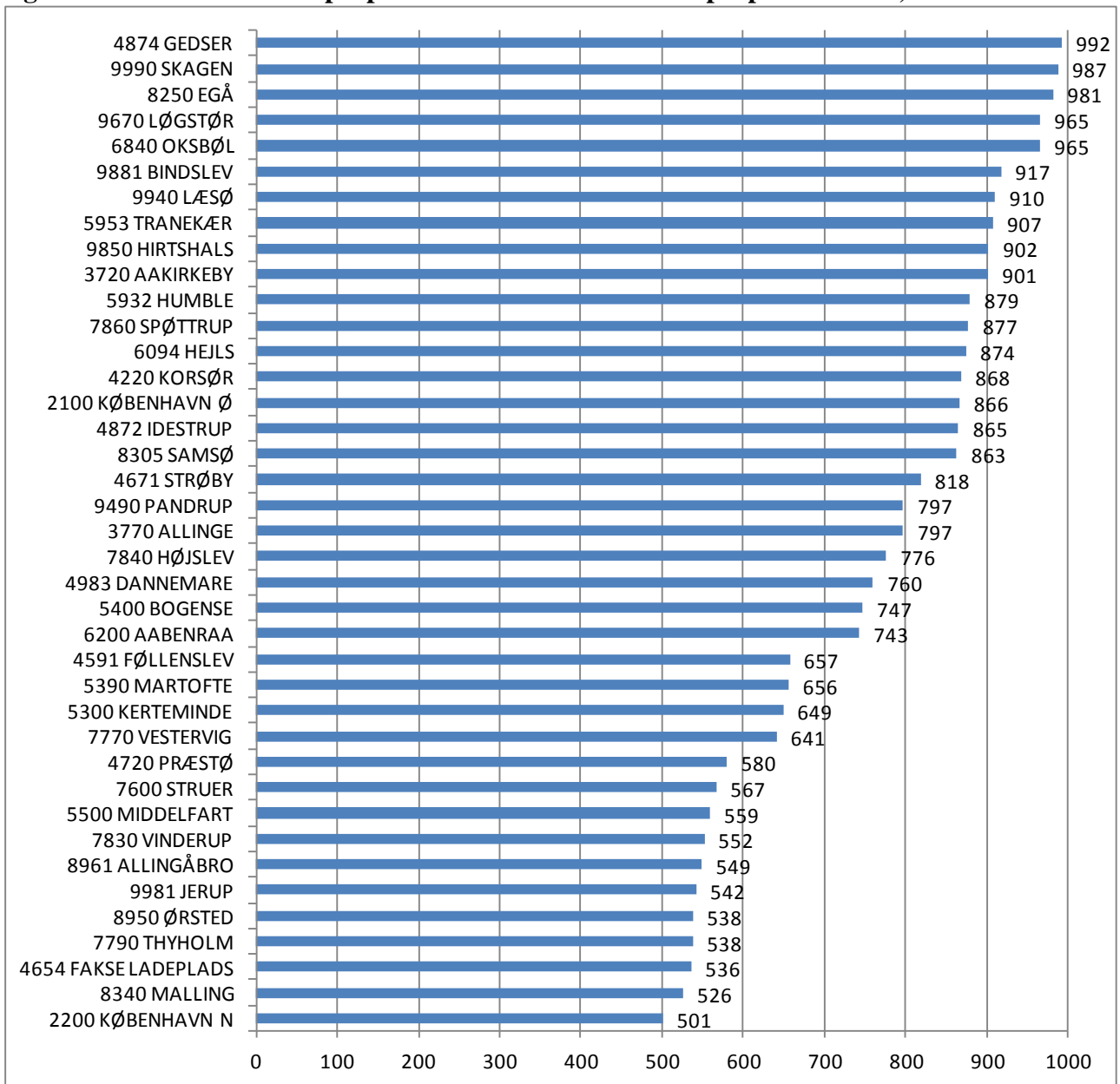
Kilde: Baseret på data fra Danmarks Statistik

Figur A18: Antal feriehuse pr. postnummer – 1000-1999 huse pr. postnummer, 2009

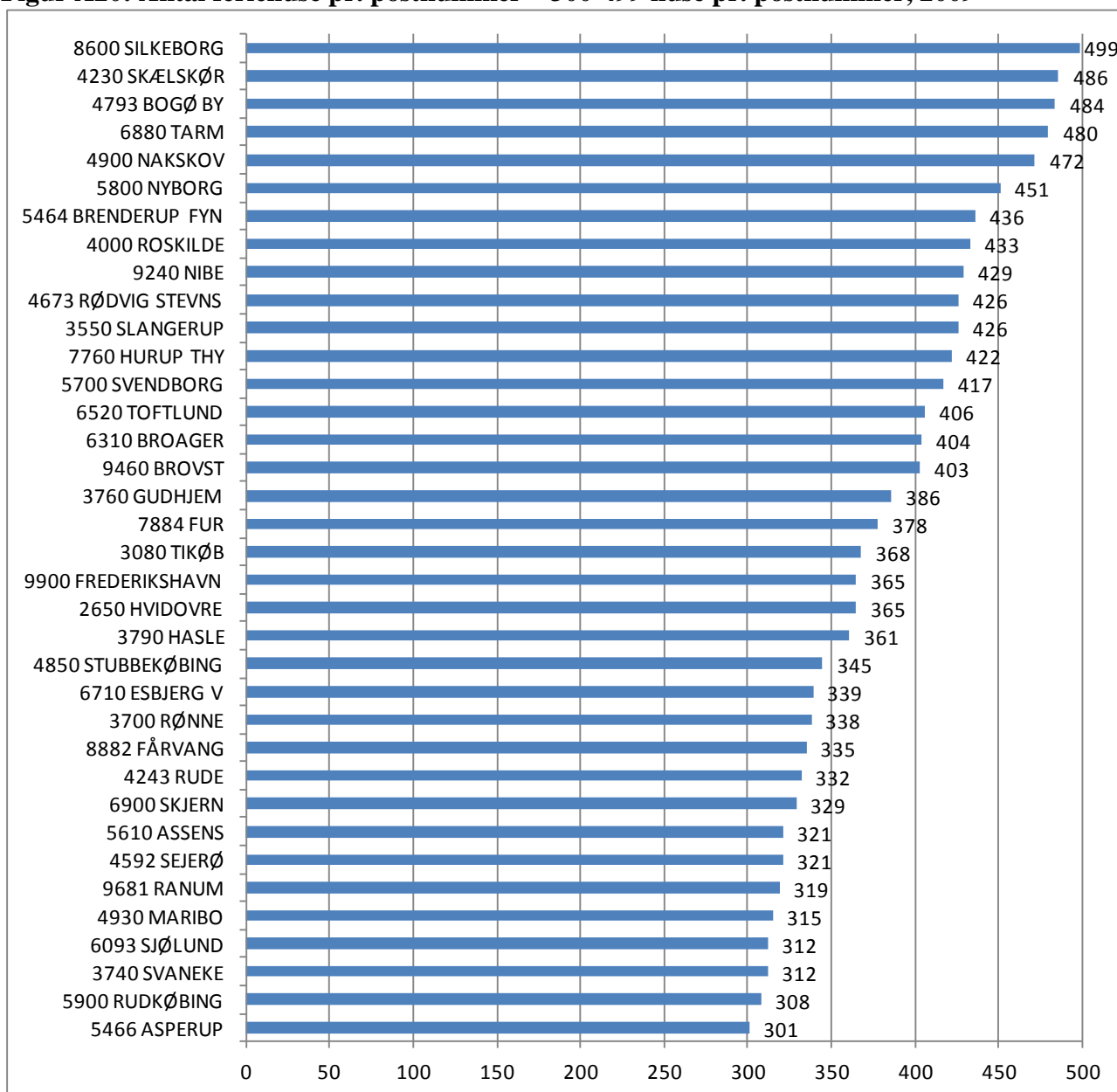
Kilde: Baseret på data fra Danmarks Statistik

Figur A19: Antal feriehuse pr. postnummer – 500-999 huse pr. postnummer, 2009

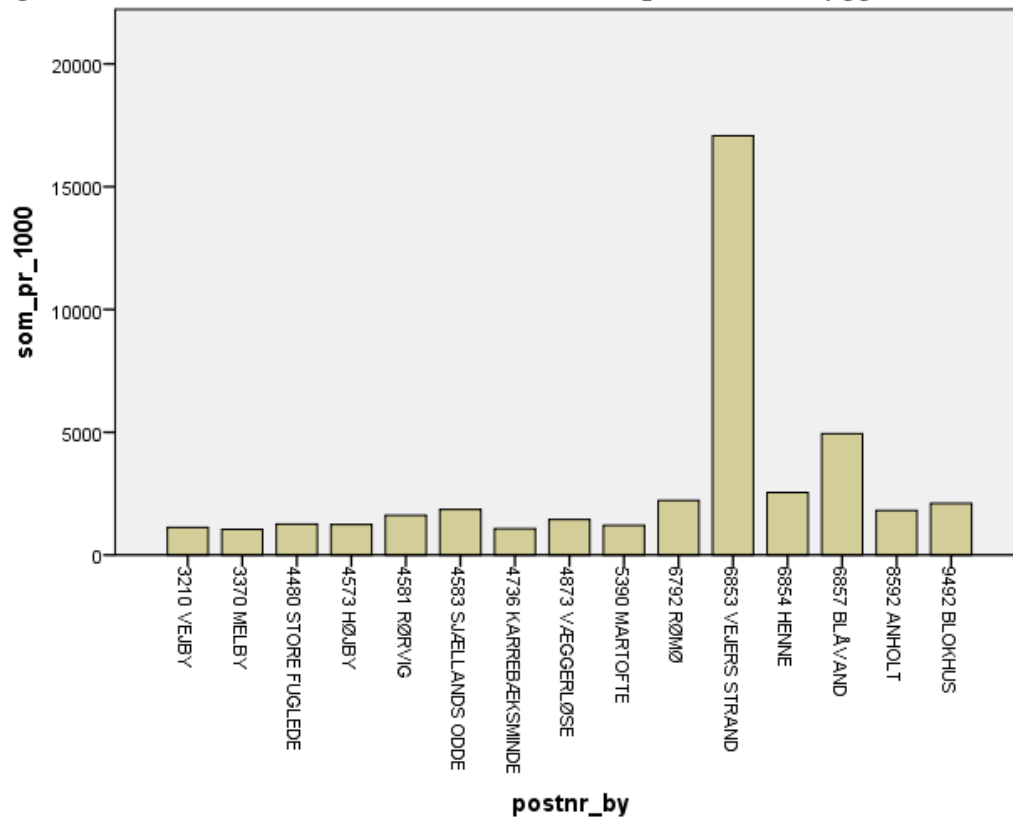
Kilde: Baseret på data fra Danmarks Statistik

Figur A20: Antal feriehuse pr. postnummer – 300-499 huse pr. postnummer, 2009

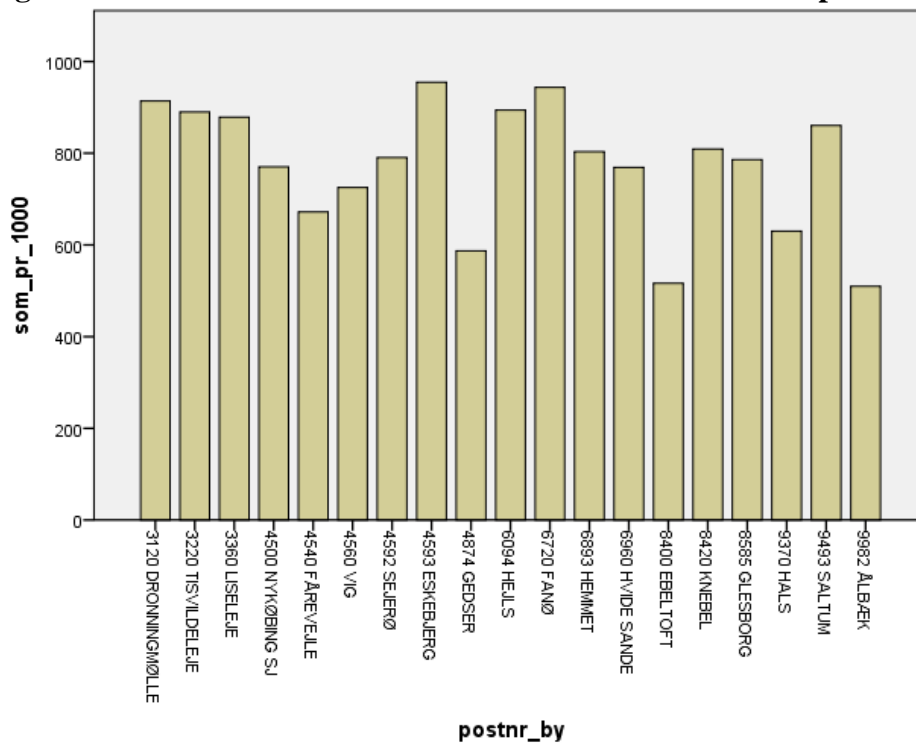

Kilde: Baseret på data fra Danmarks Statistik.

Figur A21: Postnumre med over 1000 feriehuse pr. 1000 indbyggere, 2009

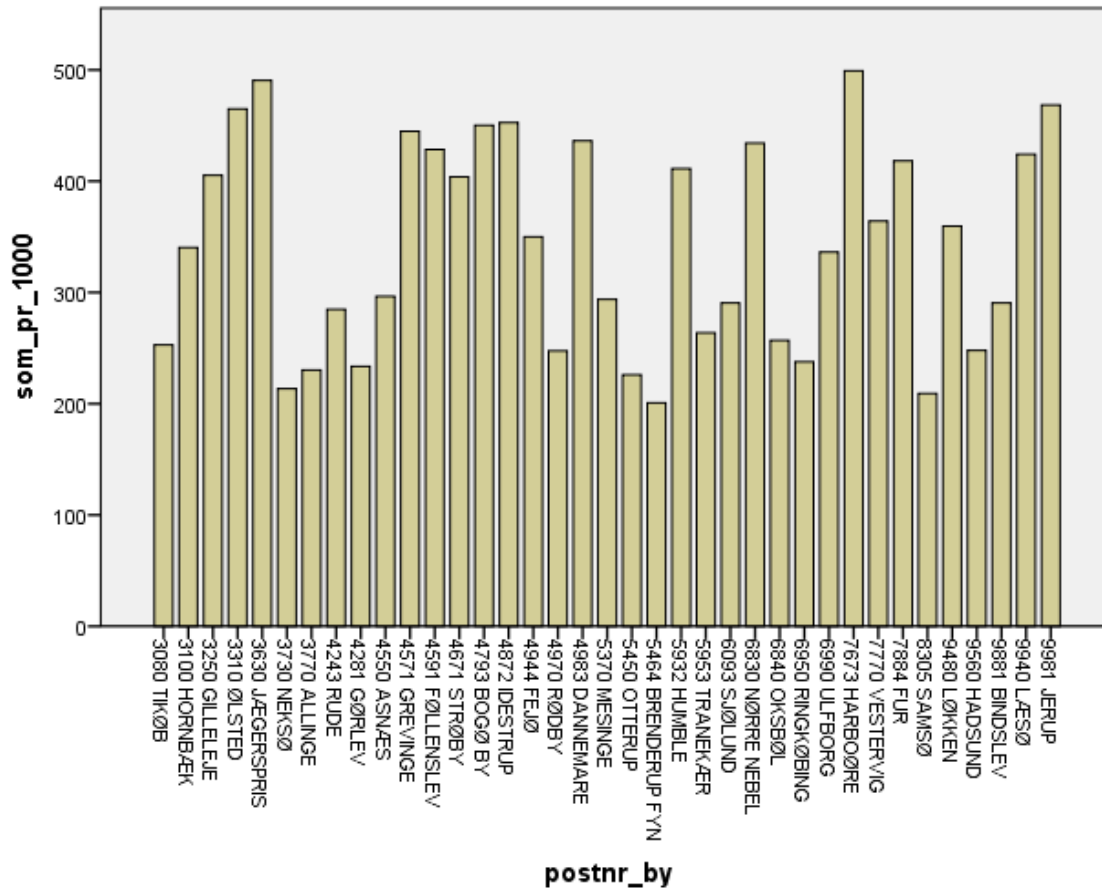

Figur A22: Postnumre med 500-999 feriehuse pr. 1000 indbyggere, 2009

Kilde: Baseret på data fra Danmarks Statistik

Figur A23: Postnumre med 200-499 feriehuse pr. 1000 indbyggere, 2009

Kilde: Baseret på data fra Danmarks Statistik

Mere om antal beregnede overnatninger

Tabel A10: Antal beregnede overnatninger fordelt på kommuner 2005–2010 (1.del)

Landsdel	Kommune	A2005	A2006	A2007	A2008	A2009	A2010
03 Nordsjælland	190 Furesø	435.810	495.920	490.500	494.490	494.680	491.380
	201 Allerød	255.940	271.850	275.000	274.860	275.760	276.550
	210 Fredensborg	641.940	709.010	723.870	702.880	695.150	690.040
	217 Helsingør	1.356.180	1.709.060	1.709.450	1.715.390	1.696.600	1.727.060
	219 Hillerød	649.770	746.880	762.160	770.800	754.800	754.550
	223 Hørsholm	288.060	324.960	332.840	337.090	334.530	335.460
	230 Rudersdal	1.053.640	649.430	649.910	647.500	645.500	648.570
	240 Egedal	509.500	486.200	497.330	513.990	473.160	473.070
	250 Frederikssund	724.240	1.476.980	1.454.640	1.456.990	1.437.630	1.449.820
	260 Halsnæs	827.800	1.843.000	1.794.350	1.812.280	1.776.650	1.773.040
	270 Gribskov	1.402.190	3.002.260	3.125.180	3.106.300	3.006.000	3.017.350
	Total	8.145.070	11.715.550	11.815.230	11.832.570	11.590.460	11.636.890
	04 Bornholm	400 Bornholm	2.851.640	3.802.680	4.026.220	3.866.570	3.840.380
Total		2.851.640	3.802.680	4.026.220	3.866.570	3.840.380	3.692.170
05 Østsjælland	253 Greve	474.770	510.950	525.660	511.960	479.730	479.890
	259 Køge	635.470	660.330	663.450	656.290	646.500	646.140
	265 Roskilde	1.222.460	1.270.930	1.307.800	1.290.390	1.279.730	1.286.460
	269 Solrød	184.620	194.090	195.520	196.020	197.260	196.350
	350 Løjre	337.660	557.610	576.150	530.650	515.500	513.420
	Total	2.854.980	3.193.910	3.268.580	3.185.310	3.118.720	3.122.260
06 Vest- og Syds	306 Odsherred	1.414.440	4.688.410	4.312.700	4.311.050	4.291.190	4.277.560
	316 Holbæk	772.520	1.131.700	1.111.850	1.104.580	1.097.500	1.089.320
	320 Faxe	604.210	726.320	749.630	755.270	798.230	740.620
	326 Kalundborg	855.010	1.891.900	1.758.120	1.767.440	1.728.850	1.724.330
	329 Ringsted	334.130	356.030	360.150	357.350	365.970	356.960
	330 Slagelse	1.046.420	1.573.630	1.491.680	1.499.060	1.474.740	1.486.610
	336 Stevns	441.820	574.580	589.570	585.080	568.500	570.330
	340 Sorø	319.590	339.910	345.180	337.910	328.480	331.270
	360 Lolland	1.611.450	1.973.690	1.956.040	1.965.570	1.845.670	1.767.340
	370 Næstved	1.300.960	1.502.530	1.452.450	1.425.500	1.375.250	1.376.980
	376 Guldborgsund	1.705.610	2.356.330	2.692.300	2.659.160	2.562.660	2.535.180
	390 Vordingborg	737.270	1.452.360	1.462.230	1.451.270	1.430.330	1.416.320
	Total	11.143.430	18.567.390	18.281.900	18.219.240	17.867.370	17.672.820
	07 Fyn	410 Middelfart	786.090	923.230	911.550	955.880	899.170
420 Assens		557.250	642.810	657.430	669.110	620.760	619.130
430 Faaborg-Midtfyr		796.460	930.210	876.860	878.130	816.500	811.680
440 Kerteminde		622.860	783.560	668.680	662.800	638.240	658.300
450 Nyborg		528.920	600.850	562.030	559.270	546.800	545.750
479 Svendborg		1.022.840	1.110.940	1.070.630	1.094.380	1.067.510	1.038.250
480 Nordfyns		874.330	1.171.310	1.108.800	1.103.010	1.005.480	1.046.060
482 Langeland		651.380	1.029.500	1.170.950	1.162.630	1.119.730	1.107.090
492 Ærø		262.290	318.680	297.900	291.490	274.520	280.780
Total		6.102.420	7.511.090	7.324.830	7.376.700	6.988.710	7.103.500
08 Sydjylland	510 Haderslev	2.312.560	2.458.140	2.228.210	2.286.860	2.228.950	2.213.180
	530 Billund	456.970	421.770	439.710	527.220	908.920	1.228.430
	540 Sønderborg	3.160.200	3.256.250	3.149.800	3.206.710	3.308.920	3.139.270
	550 Tønder	2.439.450	2.646.160	2.863.950	2.985.110	2.882.100	2.851.620
	561 Esbjerg	979.200	712.700	654.290	658.170	660.990	658.370
	563 Fanø	1.120.110	1.263.890	987.260	1.074.220	1.209.960	1.178.240
	573 Varde	3.448.660	3.867.940	4.366.450	4.851.190	4.619.030	4.454.510
	575 Vejen	214.950	161.990	175.230	173.720	167.790	164.330
	580 Aabenraa	2.131.510	2.243.400	2.131.860	2.166.100	2.135.010	2.160.930
	607 Fredericia	644.870	688.330	729.990	724.020	694.040	712.490
	621 Kolding	1.918.610	1.568.910	1.715.110	1.769.470	1.650.590	1.670.610
	630 Vejle	1.596.210	1.729.150	1.782.630	1.825.620	1.754.370	1.801.320
	Total	20.423.300	21.018.630	21.224.490	22.248.410	22.220.670	22.233.300

Tabel A10: Antal beregnede overnatninger fordelt på kommuner 2005-2010 (2. del)

Landsdel	Kommune	A2005	A2006	A2007	A2008	A2009	A2010	
09 Østjylland	615 Horsens	932.910	989.240	1.004.390	1.027.560	1.013.440	1.037.800	
	706 Syddjurs	1.860.650	2.730.430	2.717.550	2.613.440	2.527.010	2.503.450	
	707 Norddjurs	1.259.210	1.767.660	1.723.910	1.648.960	1.627.610	1.576.960	
	710 Favrskov	330.920	344.740	356.920	352.870	354.300	349.950	
	727 Odder	548.850	771.900	719.580	717.660	709.950	693.100	
	730 Randers	808.530	810.080	825.530	818.960	805.610	812.110	
	740 Silkeborg	1.286.240	1.400.120	1.435.070	1.440.690	1.344.060	1.382.260	
	741 Samsø	262.720	366.800	324.760	324.930	349.190	393.690	
	746 Skanderborg	751.570	800.230	822.430	796.290	772.240	761.010	
	766 Hedensted	603.690	912.400	1.025.790	971.920	913.570	910.280	
	Total	8.645.290	10.893.600	10.955.930	10.713.280	10.416.980	10.420.610	
10 Vestjylland	657 Herning	861.290	921.550	851.300	890.250	855.930	865.710	
	661 Holstebro	1.132.260	1.505.070	1.334.100	1.221.430	1.257.640	1.313.280	
	665 Lemvig	795.870	1.183.280	1.261.720	1.079.600	1.225.530	1.193.260	
	671 Struer	747.170	962.520	816.960	778.660	752.080	622.900	
	756 Ikast-Brande	452.780	493.490	444.130	428.440	423.670	413.340	
	760 Ringkøbing-Skjern	3.422.350	4.979.630	6.029.390	4.973.020	4.909.460	4.925.530	
	779 Skive	830.700	1.359.300	1.082.700	1.079.620	1.056.450	1.045.810	
	791 Viborg	755.580	855.120	833.730	819.310	809.450	803.480	
		Total	8.998.000	12.259.960	12.654.030	11.270.330	11.290.210	11.183.310
	11 Nordjylland	773 Morsø	509.130	515.290	561.410	527.140	447.280	526.370
787 Thisted		1.025.140	1.380.830	1.627.820	1.634.170	1.510.120	1.510.240	
810 Brønderslev		485.170	470.860	469.660	466.960	460.770	462.940	
813 Frederikshavn		2.595.950	3.020.630	2.978.820	2.922.520	2.775.420	2.770.360	
820 Vesthimmerland		1.525.750	1.761.080	1.614.100	1.599.950	1.515.940	1.398.050	
825 Læsø		243.680	334.980	273.040	293.670	291.230	268.860	
840 Rebild		389.210	394.220	404.030	395.280	389.990	398.800	
846 Mariagerfjord		1.064.380	1.316.180	1.252.770	1.256.750	1.200.650	1.178.650	
849 Jammerbugt		2.429.510	3.197.800	3.284.530	3.318.870	3.233.410	3.115.020	
860 Hjørring		2.378.910	2.888.890	3.090.930	3.122.030	2.996.960	3.041.440	
	Total	12.646.830	15.280.760	15.557.110	15.537.340	14.821.770	14.670.730	
	Alle kystkommuner	81.810.960	104.243.570	105.108.320	104.249.750	102.155.270	101.735.590	

Metode og kilder til opgørelse af antallet af ”beregnete” overnatninger

Kortlægning af små enheder

Den væsentligste kilde er en spørgeskemaundersøgelse, som Danmarks Statistik gennemfører med jævne mellemrum. Den seneste undersøgelse er fra 2007¹¹ og gælder for året 2006. (*DST, 2007*). Der er tale om en frivillig undersøgelse målrettet hoteller med mellem 10 og 39 senge og campingpladser med mindre ned 75 enheder. Spørgeskemaet er udsendt til alle virksomheder i Danmarks Statistiks såkaldte hotel og campingregister (suppleret med data fra erhvervsregistret og VisitDenmarks register over overnatningssteder).

Overnatninger hos familie og venner

Danmarks statistik gennemfører hvert år en interviewundersøgelse (den såkaldte ferievaneundersøgelse) der har til formål at afdække danskernes ferievaneer. Der er tale om en stikprøveundersøgelse der afdækker danskernes rejsemønstre hvad angår forretnings, ferie og fritidsrejser med overnatning uden for eget hjem (*DST, 2011*). Herigennem belyses bl.a. den anvendelse af infrastruktur og over-

¹¹ Der har været gennemført tilsvarende undersøgelser i 1992, 1996 og 2000.

natningstilbud, som turismen giver anledning til. Endvidere opnås informationer om turisternes aldersfordeling, rejsegruppens størrelse, rejsens organisation og turisternes samlede udgifter ved rejsen. Der gennemføres i alt ca. 9.200 telefon fordelt hen over alle årets måneder. De rejseoplysninger der indsamles opregnes herefter til befolkningsniveau på baggrund af socioøkonomiske karakteristika som køn, alder, familietype, familieindkomst og sociogruppe.

I forbindelse med interviewundersøgelsen registreres respondentens bopælskommune, hvorimod målet for rejsen (destinationen) kun afdækkes på landsdelsniveau. Efterfølgende fordeles de overnattende hos familie og venner rent beregningsteknisk på kommuner ud fra befolkningsfordelingen i landsdelen.

Endagsturister

Viden om omfanget af endagsturismen i Danmark stammer grundlæggende fra to undersøgelser, hvoraf den ene har nogle år på bagen. De *udenlandske* endagsturisters bevægelsesmønstre (hvorfra og hvortil) blev afdækket ved en spørgeskema- og interviewundersøgelse gennemført af Syddansk Universitet, Institut for Grænseregionsforskning for VisitDenmark helt tilbage i 2003. Her var der tale om en interviewbaseret spørgeskemaanalyse blandt i alt ca. 3.300 udenlandske respondenter.

Siden 2003 er det estimerede antal af udenlandske endagsturister blot fastholdt på samme niveau. Omfanget af *danske* endagsturister estimeres årligt af CRT på baggrund af den såkaldte transportvaneundersøgelse (DTU-transport). Transportvaneundersøgelsen, som gennemføres af Danmarks Statistik, er baseret på interview (tur-dagbøger) med 1 person om 1 dags adfærd. Data omfatter transporter fra maj 2006 til 31. december 2010. Der gennemføres i alt ca. 16.000 interview pr år. På personniveau haves der ud over baggrundsoplysninger om respondenter, hvilket gør det muligt at opregne til antal estimerede endagsturister, både forretningsturister og ferieturister, pr. år. Registreringen foregår på kommuneniveau, med registrerings af både bopælskommune og destinationskommune. Omfanget af endagsturisme kan således beregnes direkte ud fra spørgeskemadata.

Ophold i eget feriehus og udlån til venner/familie

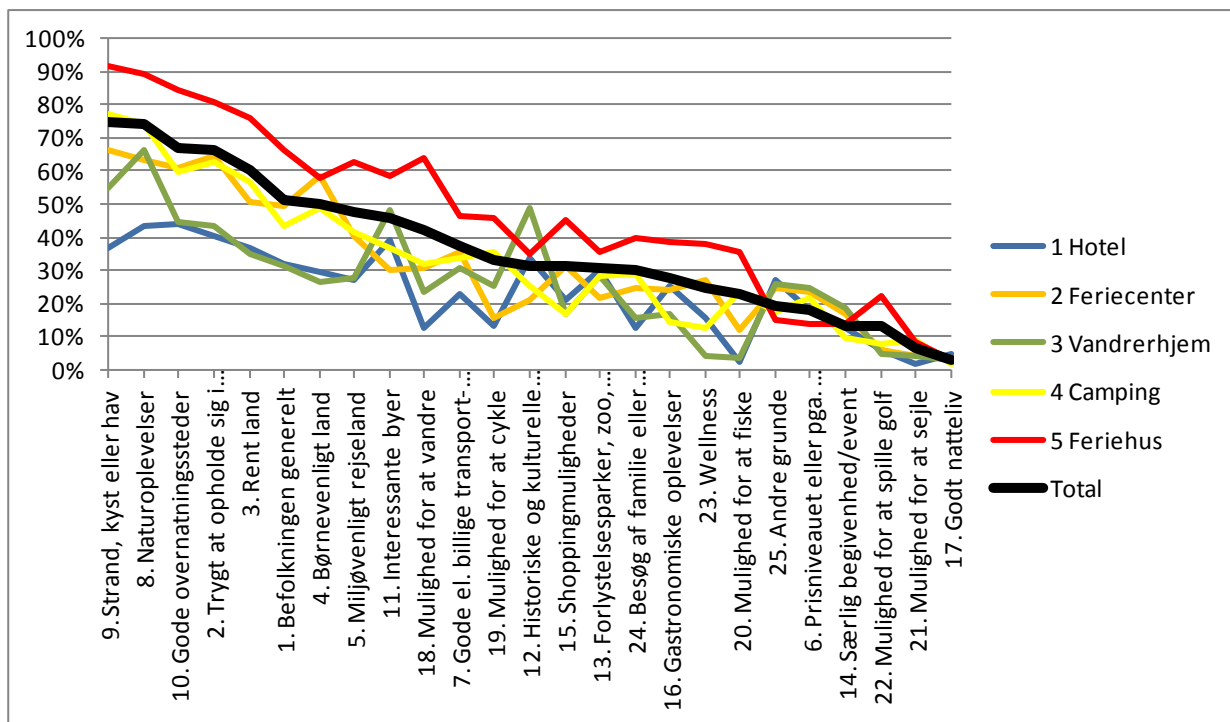
Beregnes på baggrund af en stikprøveundersøgelse som Danmarks Statistik gennemfører med jævne mellemrum. Det sidste undersøgelse blev gennemført i 2005 og er benævnt "Undersøgelse af feriehusudlejningen i Danmark" (*Danmarks Statistik, 2005*). Der blev i 2005 udsendt godt 4000 spørgeskemaer hvoraf 68% blev udfyldt korrekt og det er altså disse der udgør grundlaget for statistikken.

I undersøgelsen opgøres bl.a. andelen af huse der er til udlejning samt antallet af uger feriehuset anvendes af ejeren selv eller lånes ud til familie og venner. Undersøgelsen gennemføres på landsdelsniveau (i virkeligheden amts-niveau). Den efterfølgende fordeling på kommuneniveau foretages af VisitDenmark og sker i forhold til ejendomsoplysninger om antal feriehus i det pågældende område.

Siden den sidste "Undersøgelse af feriehusudlejningen i Danmark" blev gennemført i 2005 er antallet af turister der har ophold i eget eller lånt feriehus blot blevet fastholdt på samme niveau.

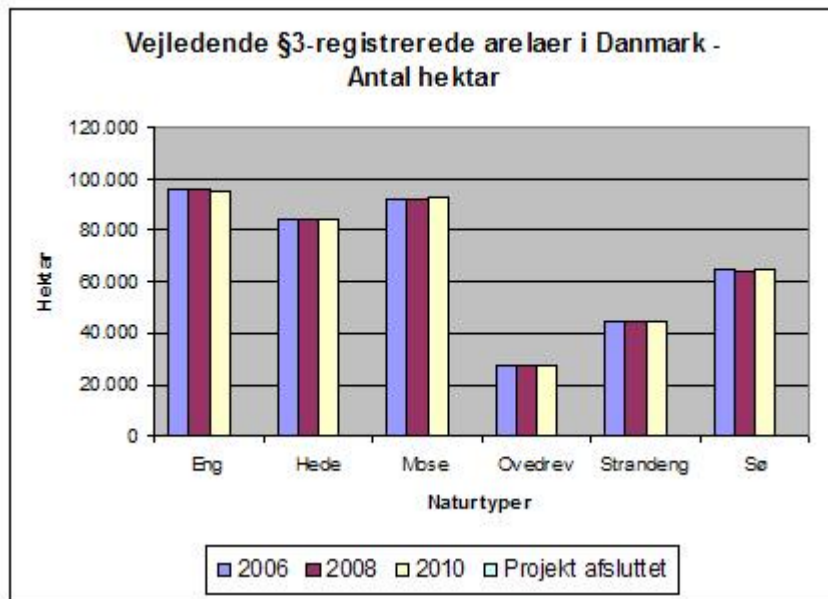
Mere om natur

Figur A24: Kystferieturisternes motiver til at vælge Danmark som ferieland – pr. overnattingsform, 2011

Kilde: Baseret på data fra VisitDenmarks landsdækkende survey fra 2011 (n=5487)

Figur A25: Antal hektar med beskyttede naturtyper (§3 arealer)

Antal hektar	Eng	Hede	Mose	Overdrev	Strandeng	Sø	I alt
2006	96.057	84.377	92.241	27.665	44.207	64.344	408.891
2008	96.076	84.384	92.242	27.653	44.210	63.927	408.492
2010	94.821	84.444	92.894	27.118	44.179	64.524	407.980
Projekt afsluttet							

Senest opdateret 28.06.2012

Kilde: Naturstyrelsen

http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/National_naturbeskyttelse/Paragraf3/tjek/Helelandet.htm

Mere om attraktioner

Tabel A11: Antal besøgende for de 300 største attraktioner opdelt på storby- og kystområder samt landsdele i Danmark 2002-2011

kyst_kom	Landsdel	Bes_2002	Bes_2003	Bes_2004	Bes_2005	Bes_2006	Bes_2007	Bes_2008	Bes_2009	Bes_2010	Bes_2011
0 Nej	01 København by	7.823.465	8.304.048	8.729.854	8.239.112	8.786.422	8.392.178	8.291.045	8.333.541	9.043.846	9.080.649
	02 Københavns omegn	3.439.703	3.434.584	3.504.470	3.519.329	3.538.794	3.661.941	3.655.303	3.584.066	3.578.463	3.768.998
	07 Fyn	791.427	845.071	891.787	997.319	886.687	940.915	963.397	922.875	836.060	917.094
	09 Østjylland	914.764	871.899	1.170.132	1.207.940	1.286.409	1.175.699	1.152.369	1.221.187	1.159.023	1.549.727
	11 Nordjylland	663.684	652.219	507.720	490.406	653.409	832.122	840.871	809.905	846.341	646.413
	Total	13.633.043	14.107.821	14.803.963	14.454.106	15.151.721	15.002.855	14.902.985	14.871.574	15.463.733	15.962.881
1 Ja	03 Nordsjælland	1.452.300	1.231.356	1.311.397	1.323.660	1.155.628	1.318.301	1.368.372	1.285.404	1.431.150	1.527.928
	04 Bornholm	265.049	349.425	358.722	305.957	378.703	387.547	365.262	332.407	357.633	362.084
	05 Østsjælland	316.723	338.005	364.110	341.521	330.839	327.374	331.743	328.366	320.912	320.794
	06 Vest- og Sydsjælland	1.462.649	1.569.043	1.364.839	1.402.229	1.422.604	1.599.273	1.466.176	1.470.133	1.385.515	1.559.896
	07 Fyn	595.225	673.322	612.857	702.459	650.271	698.111	662.681	751.275	781.008	814.672
	08 Sydjylland	3.017.409	3.043.680	3.230.534	3.339.658	3.375.919	3.636.570	3.531.673	3.454.733	3.536.908	3.645.245
	09 Østjylland	1.756.528	1.864.239	1.846.293	1.841.213	1.919.384	1.992.444	1.941.910	1.954.489	2.044.395	2.265.657
	10 Vestjylland	696.761	668.701	695.860	723.124	706.889	850.380	796.583	822.718	822.099	851.777
	11 Nordjylland	1.597.104	1.642.897	1.538.651	1.574.562	1.668.182	1.613.123	1.672.132	1.685.055	1.602.514	1.681.338
	Total	11.159.748	11.380.668	11.323.263	11.554.383	11.608.419	12.423.123	12.136.532	12.084.580	12.282.134	13.029.391
	Total	01 København by	7.823.465	8.304.048	8.729.854	8.239.112	8.786.422	8.392.178	8.291.045	8.333.541	9.043.846
	02 Københavns omegn	3.439.703	3.434.584	3.504.470	3.519.329	3.538.794	3.661.941	3.655.303	3.584.066	3.578.463	3.768.998
	03 Nordsjælland	1.452.300	1.231.356	1.311.397	1.323.660	1.155.628	1.318.301	1.368.372	1.285.404	1.431.150	1.527.928
	04 Bornholm	265.049	349.425	358.722	305.957	378.703	387.547	365.262	332.407	357.633	362.084
	05 Østsjælland	316.723	338.005	364.110	341.521	330.839	327.374	331.743	328.366	320.912	320.794
	06 Vest- og Sydsjælland	1.462.649	1.569.043	1.364.839	1.402.229	1.422.604	1.599.273	1.466.176	1.470.133	1.385.515	1.559.896
	07 Fyn	1.386.652	1.518.393	1.504.644	1.699.778	1.536.958	1.639.026	1.626.078	1.674.150	1.617.068	1.731.766
	08 Sydjylland	3.017.409	3.043.680	3.230.534	3.339.658	3.375.919	3.636.570	3.531.673	3.454.733	3.536.908	3.645.245
	09 Østjylland	2.671.292	2.736.138	3.016.425	3.049.153	3.205.793	3.168.143	3.094.279	3.175.676	3.203.418	3.815.384
	10 Vestjylland	696.761	668.701	695.860	723.124	706.889	850.380	796.583	822.718	822.099	851.777
	11 Nordjylland	2.260.788	2.295.116	2.046.371	2.064.968	2.321.591	2.445.245	2.513.003	2.494.960	2.448.855	2.327.751
	Total	24.792.791	25.488.489	26.127.226	26.008.489	26.760.140	27.425.978	27.039.517	26.956.154	27.745.867	28.992.272

Kilde: Egen tilvirkning på baggrund af data fra Danmarks Statistik og VisitDenmark (Danmarks 300 største attraktioner, udarbejdet årligt af VDK).

Mere om turismesatellit regnskabet

Tabel A12: Beregnet turismeforbrug (mio. kr) i kystkommuner, 2010

kom	Kommune	Alle erhverv		kom	Kommune	Alle erhverv
269	Solrød	95,73		250	Frederikssund	380,86
825	Læsø	119,13		360	Lolland	391,3
201	Allerød	121,53		846	Mariagerfjord	391,82
710	Favrskov	137,39		260	Halsnæs	392,72
336	Stevns	143,79		820	Vesthimmerlands	403,42
575	Vejen	145,25		370	Næstved	407,1
253	Greve	149,15		746	Skanderborg	412,49
223	Hørsholm	150,66		219	Hillerød	428,87
492	Ærø	155,18		450	Nyborg	435,18
350	Lejre	160,63		479	Svendborg	446,15
240	Egedal	161,91		707	Norddjurs	448,09
741	Samsø	164,96		661	Holstebro	451,93
340	Sorø	169,89		230	Rudersdal	460,65
756	Ikast-Brande	190		580	Aabenraa	489,17
671	Struer	197,61		607	Fredericia	489,58
440	Kerteminde	212,03		510	Haderslev	498,25
320	Faxe	220,38		787	Thisted	504,59
773	Morsø	223,72		330	Slagelse	522,53
210	Fredensborg	224,97		657	Herning	524,11
480	Nordfyns	231,28		615	Horsens	526,99
329	Ringsted	232,82		561	Esbjerg	528,11
810	Brønderslev	235,02		410	Middelfart	538,74
259	Køge	238,62		376	Guldborgsund	548,52
190	Furesø	245,67		740	Silkeborg	606,04
727	Odder	248,29		265	Roskilde	613,06
420	Assens	262,48		270	Gribskov	650,64
316	Holbæk	292,23		306	Odsherred	671,19
563	Fanø	295,06		530	Billund	679,28
430	Faaborg-Midtfyn	304,57		550	Tønder	726
791	Viborg	306,27		706	Syddjurs	735,37
840	Rebild	318,62		540	Sønderborg	763,63
766	Hedensted	323,5		621	Kolding	822,78
779	Skive	324,08		860	Hjørring	880
390	Vordingborg	337,22		217	Helsingør	922,28
482	Langeland	342,51		849	Jammerbugt	993,78
730	Randers	358,77		400	Bornholm	1.013,09
326	Kalundborg	360,26		630	Vejle	1.072,37
665	Lemvig	364,98		813	Frederikshavn	1.114,98
				573	Varde	1.115,90
				760	Ringkøbing-Skjern	1.439,94
					Hele landet	34.207,66

Kilde: Egne beregninger på grundlag af VisitDenmark og den turistøkonomiske model (CRT)

Tabel A13: Beregnet direkte og afledt beskæftigelseseffekt af kystturisme, 2010

kom	(antal)	Årsværk	kom	(antal)	Årsværk
411	Christiansø	66,14	250	Frederikssund	765,67
269	Solrød	162,49	360	Lolland	775,99
825	Læsø	190,95	746	Skanderborg	788,36
201	Allerød	201,41	730	Randers	800,41
710	Favrskov	239,81	370	Næstved	806,81
336	Stevns	241,31	820	Vesthimmerlands	811,52
223	Hørsholm	259,96	661	Holstebro	837,25
575	Vejen	267,07	219	Hillerød	851,10
253	Greve	270,55	787	Thisted	889,94
350	Lejre	271,62	230	Rudersdal	935,97
741	Samsø	271,85	707	Norddjurs	938,76
492	Ærø	275,02	580	Aabenraa	988,56
240	Egedal	286,35	450	Nyborg	990,19
340	Sorø	308,95	479	Svendborg	999,24
756	Ikast-Brande	341,06	657	Herning	1.014,25
773	Morsø	361,26	376	Guldborgsund	1.016,15
671	Struer	377,69	510	Haderslev	1.047,07
320	Faxe	406,40	330	Slagelse	1.091,24
440	Kerteminde	412,76	615	Horsens	1.129,95
210	Fredensborg	414,91	561	Esbjerg	1.134,06
810	Brønderslev	444,50	607	Fredericia	1.162,48
480	Nordfyns	449,00	270	Gribskov	1.221,71
563	Fanø	459,24	410	Middelfart	1.262,06
190	Furesø	498,31	740	Silkeborg	1.283,79
259	Køge	506,98	306	Odsherred	1.330,77
727	Odder	514,38	265	Roskilde	1.371,31
329	Ringsted	518,51	550	Tønder	1.439,25
420	Assens	548,05	706	Syddjurs	1.531,77
316	Holbæk	558,40	540	Sønderborg	1.629,20
766	Hedensted	576,56	530	Billund	1.633,28
791	Viborg	602,37	860	Hjørring	1.748,21
665	Lemvig	622,22	621	Kolding	1.804,69
840	Rebild	625,59	400	Bornholm	1.833,31
779	Skive	628,40	849	Jammerbugt	1.913,85
390	Vordingborg	631,04	217	Helsingør	1.972,70
430	Faaborg-Midtfyn	631,87	573	Varde	2.005,63
482	Langeland	691,34	813	Frederikshavn	2.282,71
326	Kalundborg	702,55	630	Vejle	2.589,09
846	Mariagerfjord	703,56	760	Ringkøbing-Skjern	2.601,72
260	Halsnæs	752,14		Hele landet	68.522,59

Kilde: Egne beregninger på grundlag af VisitDenmark og den turistøkonomiske model (CRT)

Figur A14: Beregnet direkte af afledt værdiskabelse (mio. kr.) af kystturisme, 2010

komm	Kommune	Alle erhverv		komm	Kommune	Alle erhverv
269	Solrød	95,73		250	Frederikssund	380,86
825	Læsø	119,13		360	Lolland	391,3
201	Allerød	121,53		846	Mariagerfjord	391,82
710	Favrskov	137,39		260	Halsnæs	392,72
336	Stevns	143,79		820	Vesthimmerlands	403,42
575	Vejen	145,25		370	Næstved	407,1
253	Greve	149,15		746	Skanderborg	412,49
223	Hørsholm	150,66		219	Hillerød	428,87
492	Ærø	155,18		450	Nyborg	435,18
350	Lejre	160,63		479	Svendborg	446,15
240	Egedal	161,91		707	Norddjurs	448,09
741	Samsø	164,96		661	Holstebro	451,93
340	Sorø	169,89		230	Rudersdal	460,65
756	Ikast-Brande	190		580	Aabenraa	489,17
671	Struer	197,61		607	Fredericia	489,58
440	Kerteminde	212,03		510	Haderslev	498,25
320	Faxe	220,38		787	Thisted	504,59
773	Morsø	223,72		330	Slagelse	522,53
210	Fredensborg	224,97		657	Herning	524,11
480	Nordfyns	231,28		615	Horsens	526,99
329	Ringsted	232,82		561	Esbjerg	528,11
810	Brønderslev	235,02		410	Middelfart	538,74
259	Køge	238,62		376	Guldborgsund	548,52
190	Furesø	245,67		740	Silkeborg	606,04
727	Odder	248,29		265	Roskilde	613,06
420	Assens	262,48		270	Gribskov	650,64
316	Holbæk	292,23		306	Odsherred	671,19
563	Fanø	295,06		530	Billund	679,28
430	Faaborg-Midtfyn	304,57		550	Tønder	726
791	Viborg	306,27		706	Syddjurs	735,37
840	Rebild	318,62		540	Sønderborg	763,63
766	Hedensted	323,5		621	Kolding	822,78
779	Skive	324,08		860	Hjørring	880
390	Vordingborg	337,22		217	Helsingør	922,28
482	Langeland	342,51		849	Jammerbugt	993,78
730	Randers	358,77		400	Bornholm	1.013,09
326	Kalundborg	360,26		630	Vejle	1.072,37
665	Lemvig	364,98		813	Frederikshavn	1.114,98
				573	Varde	1.115,90
				760	Ringkøbing-Skjern	1.439,94
					Hele landet	53.693,90

Kilde: Egne beregninger på grundlag af VisitDenmark og den turistøkonomiske model (CRT)

Metoden til belysning af indkomst og beskæftigelse i turismebrancherne

I det følgende redegøres for metodikken til at estimere fordelingen i kommuner af omsætning og årsværk på grundlag af oplysninger om turismevirksomheder (i modsætning til den efterspørgselsbaserede tilgang). Der er tale om en såkaldt registerbaseret analyse. Det vil sige, at der er taget udgangspunkt i de faktisk indberettede data til myndighederne for så vidt angår virksomhedsoverskud, indkomst og beskæftigelsesomfang. Data trækkes dels fra regnskabsregistret og dels fra personregistret hos Danmarks Statistik. For så vidt angår virksomhedsdata har metoden den begrænsning at data, af fortrolighedsmæssige grunde, først frigives af Danmarks Statistik med næsten 2 års forsinkelse i forhold til udløb af en regnskabsperiode. Persondata har hidtil også været ½ til 1 år forskudt i forhold til den periode som data vedrører.

For så vidt angår virksomhedsdata, kan analyseenheden være enten firmaet eller arbejdsstedet. For de små familieejende virksomheder vil der ofte være tale om sammenfald mellem firma og arbejdssteder, men for de turismerelaterede virksomheder (eksempelvis hotelkæder) kan der være stor forskel firma og arbejdssteder. Da vi ønsker et billede af de lokaløkonomiske effekter af turismen, vælger vi at tage udgangspunkt i arbejdssteder. Omsætning og beskæftigelse opgøres på arbejdsstedsniveau, hvorimod data ”længere nede i regnskabet” (resultat, konsolidering og balance) kun opgøres på firmaniveau.

For så vidt angår opgørelse af indkomst og beskæftigelse er det i første omgang vigtigt at være opmærksom på, at dette kan opgøres på enten bopælsniveau eller arbejdsstedsniveau. Den skattemæssige indkomstopgørelse foretages jo eksempelvis på bopælsniveau. Da vi ønsker et billede af den økonomiske aktivitet ude i kommunerne opgøres indkomst og beskæftigelse efter arbejdssted.

Den personlige indkomst opgøres af Danmarks statistik på en række forskellige måder. I denne analyse har vi valgt at gøre brug af begrebet ”bruttoindkomst”, som omfatter al indkomst (før fradrag af arbejdsmarkedsbidrag og særlig pension), der inddrages under den almindelige indkomstbeskatning, herunder indkomst som medarbejdende ægtefælle. Underskud af selvstændig virksomhed samt fradrag for medarbejdende ægtefælle indgår i bruttoindkomsten som negativ indkomst. Virksomhedsindkomsten indgår i bruttoindkomsten som virksomhedsoverskud minus nettoindbetaling til virksomhedsordning. Indkomster, der ikke er omfattet af den almindelige indkomstbeskatning, er ikke inkluderet i bruttoindkomsten.

Personers tilknytning til arbejdsmarkedet og dermed til turismebrancher eller turismerelaterede brancher opgøres på basis af den såkaldte registerbaserede arbejdsstyrkestatistik (RAS). Formålet med den Registerbaserede Arbejdsstyrkestatistik (RAS) er at opgøre befolkningens tilknytning til arbejdsmarkedet på et bestemt tidspunkt. De beskæftigede er enten lønmodtagere, selvstændige eller medarbejdende ægtefæller.